

PAPER DETAILS

TITLE: MU'ALLAKAT VE SAIRLERİ ÜZERİNE BİR BIBLIYOGRAFYA DENEMESİ - I (TÜRKİYE)

AUTHORS: Süleyman TÜLÜCÜ

PAGES: 1-70

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/30686>

MU'ALLAKÂT VE ŞAİRLERİ ÜZERİNE BİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ-I (TÜRKİYE)

Prof. Dr. Süleyman TULÜCÜ*

ÖZET

el-Mu'allakât, İslâmdan önceki zamandan bize kadar gelen, yedi uzun Arap şiir grubunun ismidir. Bu isim 'asılmış, asılı' (çoğ.) anlamını ifade eder. Geleneksel açıklamaya göre, bu şiirler, Araplar tarafından Mekke'deki Kâbe'ye asılmıştı. 'Mu'allaka', muhtemelen 'değerli şey' anlamında olan 'ilk' kelimesinden türetilmiştir.

8. asır eski şiir toplayıcısı Hammâd er-Râviye, Mu'allakât'ın kabul edilmiş derleyicisidir. Bununla birlikte, derlemenin isminin menşei belirsizdir. Öyle anlaşıyor ki, Hammâd'ın bizzat kendisi, bu şiirleri 'yedi meşhurlar' (es-seb'u'l-meşhûrât) olarak zikretmiştir.

Mu'allakât'a dahil olan kesin şiirler, ayrı bir muamma gösterirler. Biri İbn 'Abdi Rabbihi tarafından kaydedilmiş, genellikle standart olarak kabul edilen liste; İmru'ülkays, Tarafe, Zuheyr, Lebîd, 'Antere, 'Amr b. Külsûm ve el-Hâris'in şiirlerinin ismini verir. Bununla birlikte, İbn Kuteybe gibi otoriteler, yedi şairden biri olarak 'Abîd b. el-Ebras'ı hesaba katar, Ebû 'Ubeyde ise İbn 'Abdi Rabbih'in listesindeki son iki şairin yerine en-Nâbîga ile el-A'sâ'yı koyar. Diğer yandan, İbn Haldûn, listeye 'Alkame'yi ilâve eder. Mu'allakât'ın en eskisi ve en meşhuru İmru'ülkays'inkidir.

Bu makaleye, konu ile ilgili, Türkiye'de yapılmış olan yayınların ve çalışmaların bir listesi ilâve edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mu'allaqât, Arap Şiirleri, Hammâd er-Râviye, İmru'ülkays, İbn 'Abdi Rabbih, İbn Kuteybe, Ebû 'Ubeyde.

ABSTRACT

A Bibliographical Essay on al-Mu'allaqât and its Poets in Turkey

al-Mu'allaqât is the title of a group of seven longish Arabic poems, which have come down to us from the time before Islam. The name signifies 'the

* Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı.

suspended' (pl.), the traditional explanation being that these poems were hung up by Arabs on or in the Ka'ba at Mecca. 'Mu'allaqa' is most likely derived from the word 'ilq', meaning 'a precious thing'.

Hammād al-Rāwīya, an 8th century collector of early poetry, is the acknowledged compiler of the Mu'allaqāt. The origin of the name of the collection, however, is obscure. Hammād himself seems to have referred to it as the 'seven renowned ones' (as-sab' al-mashhūrāt).

The precise poems included Mu'allaqāt present another puzzle. The list usually accepted as standard, the one recorded by Ibn 'Abd Rabbihi, names poems by Imru' al-Qays, Tarafa, Zuhayr, Labīd, 'Antara, 'Amr ibn Kulthūm, and al-Hārith. Such authorities as Ibn Qutayba, however, count 'Abīd ibn al-Abras as one of the seven, while Abū 'Ubayda replaces the last two poets of Ibn 'Abd Rabbihi's list with al-Nābigha and al-A'shā. On the other hand, Ibn Khaldūn adds 'Alqama to the list. The oldest and most famous of the Mu'allaqāt is that of Imru' al-Qays.

A list of publications (published and unpublished) undertaken in Turkey on the subject in question was added to the present essay.

Key Words: Mu'allaqāt, Arabic Poems, Hammād al-Rāwīya, Imru' al-Qays, Ibn 'Abd Rabbihi, Ibn Qutayba, Abū 'Ubayda.

Mu'allakāt (المعلقات), Câhiliye döneminde, her biri, müellifinin en güzel parçası olarak kabul edilen genellikle yedi şaire ait şiir koleksiyonuna verilen addır. Müellifleri, M.VI. yüzyılın oniki veya en ünlü şairleri arasında olduğu için, bu derleme, eski Arap şiiri mahsulünün en güzel örneğini temsil ederek, Arap edebiyatında emsalsiz bir mevki kazanmıştır.

Rivayete göre bu şiirler, Câhiliye döneminde Arap Yarımadası'nın çeşitli yörelerinde kurulan 'Ukâz vb. panayırarda¹ her yıl düzenlenen şiir yarışmalarında tenkit süzgecinden geçerek seçilmiş², Mısır keten bezinden yapılmış tomarlara altın harflerle yazılarak, zayıf bir rivayete göre, Kâbe'nin duvarına asılmıştır.

Genel kanaate göre, tanınmış edebiyat tenkitçisi Ebû Ca'fer en-Nehhâs (ö. 338/950), M.VIII. asır eski Arap şiiri toplayıcısı Hammād er-Râviye (ö. 156/772)'nin

¹ Bu konuda geniş bilgi için bk. İbrahim Yılmaz, *Panayırlar ve Arap Dili ve Edebiyatının Gelişmesinde Oynadığı Rol*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1997; ayrıca bk. [Adanalı] Hayret, *Sûk-ı 'Ukâz*, İstanbul 1304.

² R.A.Nicholson, *A Literary History of the Arabs*, Cambridge 1969, s. 109.

bu yedi şiiri derlediğini³, ancak bu şiirlerin Kâbe duvarına asıldığı yolundaki rivayetin kesin olmadığını belirtmektedir⁴.

"Mu'allaka" adının menşei ve ifade ettiği anlam oldukça kapalıdır. İbn 'Abdi Rabbih (ö. 328/940)'in *el-'İkdü'l-Ferîd* adlı eserinde ilk defa yer alan ve çok tekrarlanan bir menkıbeye göre, bu şiirler, üstünlükleri dolayısıyla seçilmişler ve Mekke'deki Kâbe'nin duvarlarına asılmışlardı⁵. Ancak bu, "mu'allak" (asılmış) kelimesinin mutât mânâsının aslını izah etmek maksadıyla sırf uydurulmuş bir rivayet olduğu için, reddedilebilir. Onun Mu'allakât için kullandığı "Müzehebbât" (yaldızlı şiirler) tabiri de gösterişli bir şeyin tamamıyla mecazî anlamı olarak alınmalıdır. Burada şunu da hatırlatalım ki, daha önce Hammâd'ın, bu şiirlere "el-Meşhûrât" (meşhurlar) adını verdiği bilinmektedir. Nitekim Ebû Ca'fer en-Nehhâs'ın bu şiirlere yazdığı şerh de, son yıllarda *Şerhu'l-Kasâ'id-i Tis'i'l-Meşhûrât* (I-II, nşr. Ahmed Hattâb, Bağdat 1393/1973) adı altında basılmış bulunmaktadır.

Birçok seçkin müellifler (Th.Nöldeke, C.J.Lyall, R.A.Nicholson), yukarıdaki izahlara uygun olarak "mu'allaka" kelimesinin " 'ilk" (değerli şey) isminden müştak olduğu görüşüne sahip olmuşlardır⁶. Yani bu kelimenin anlamı "beğenilmiş kıymetli şiirler" olmalıdır. Diğer bir görüş J.Robson tarafından yazılan bir makalede⁷ ifade edilmiştir. O, bu kelimenin Kur'ân'da (en-Nisâ (4), 129) zikredildiğini söyler. Orada "el-mu'allaka" kelimesi, bilfiil dul bırakma ve boşanma olmaksızın, kocası tarafından bakılmayan kadın münasebetiyle kullanılmıştır. Robson'un ifadesine göre bu kelime, müelliflerin antolojik eserlerinde yer alan ve hâlâ şairlerine atfedilen fakat gerçek değerleri takdir edilmemiş olan bu şiirlere işaret etmek için kullanılmıştır.

"Mu'allakât" isminin ilk defa zuhuru, muhtemelen M.900 yıllarında telif edilen *Cemheretü Eş'âri'l-'Arab*'tadır. Bu, yedişerden yedi grup hâlinde tasnif edilmiş 49 şiirin yer aldığı bir antolojidir ve birinci grupta sekiz Mu'allaka şairinin kasidelerine yer verilmiştir.

³ Bu konuda geniş bilgi için bk. M.J.Kister, "The Seven Odes. Some Notes on the Compilation of the Mu'allaqât", *RSO*, XLIV (1970), s. 27-36; Türkçe çevirisi: Ali Aksu, "Yedi Kaside Muallakât'ın Derlenmesi Üzerine Bazı Mülâhazalar", *İSTEM*, yıl: 2, sy. 4 (2004), s. 257-265; M.Bakir Alwan, "Is Hammâd the Collector of the Mu'allaqât?", *IC*, 45 (1971), s. 263-265; Arapça çevirisi: "Meni'llezi Ceme'a'l-Mu'allakât?", *Havliyyâtü'l-Câmi'ati'l-Tûnisîyye*, sy. 8, Tunus 1971, s. 21-27.

⁴ İbnü'l-Enbârî, *Nûzhetü'l-Elibbâ' fi Tabakâti'l-Üdebâ'*, nşr. M. Ebü'l-Fazl İbrâhîm, Kahire 1386/1967, s. 35; Nâsirüddîn el-Esed, *Mesâdirü's-Şi'r'i'l-Câhilî*, Kahire 1962, s. 169 vd.

⁵ İbn 'Abdi Rabbih, *el-'İkdü'l-Ferîd*, nşr. Ahmed Emîn v.dğr., Kahire 1385/1965, V, 269.

⁶ Krş. R.A.Nicholson, *a.g.e.*, s. 101.

⁷ J.Robson, "The Meaning of the Title al-Mu'allaqât", *JRAS* (1936), s. 83-86.

Bu şiirler için yaygın olarak Mu'allakât ismi kullanıldığı gibi *es-Seb'u't-Tivâl* (yedi uzun kaside), *es-Sümût* (dizili inciler), *el-Müzehhebât* (yaldızlı şiirler), *es-Seb'iyât*⁸ (yediler, yedi kaside), *el-Vâhide*⁹ (tek, yegâne, biricik, eşsiz), daha yeni eserlerde *Mukalledât* (asırdan asra devredilen eski şiirler) ve *Müsemmetât* (dizilmiş inciler, inci dizileri) isimleri de kullanılmaktadır.

Bu şiirlerin adlandırılışı hususunda olduğu gibi hangi şairlerin şiirlerinin bu derlemeye dahil edildiği hususunda da farklı görüşler vardır. Mu'allaka şairleri olarak İbn 'Abdi Rabbih, şu şairlerin adlarını verir: İmru'ülkays (ö. M.545'e doğru), Zühayr (ö. M.609), Tarafe (ö.M. 564'e doğru), 'Antere (ö. M.600), 'Amr b. Külsûm (ö. M.584'e doğru), Lebîd (ö. 40/660-661) ve el-Hâris b. Hillize¹⁰ (ö. M.570'e doğru). Ebû 'Ubeyde (ö. 210/825), bu listedeki 'Antere ve el-Hâris'in yerine en-Nâbiga ez-Zübyânî (ö. M.604'ten sonra) ve el-A'sâ (ö. 7/629)'yı koyar¹¹. Ebû Zeyd el-Kureşî (IV./X. asır), yine İbn 'Abi Rabbih'in verdiği listeden el-Hâris b. Hillize'yi çıkarıp en-Nâbiga ez-Zübyânî ve el-A'sâ'yı koymak suretiyle Mu'allaka sahibi şairlerin sayısını sekiz olarak verir¹². İbn Kuteybe (ö. 276/889), bu şairlere 'Abîd b. el-Ebras (ö. M.605)'ı ilâve eder¹³. Mu'allaka şairlerinin sayısını en-Nehhâs dokuz, et-Tebrîzî (ö. 502/1109) ve eş-Şinkîfî (ö. 1331/1913) ona çıkarır. İbn Haldûn (ö. 808/1406) da bu şairlere 'Alkame b. 'Abede (ö. M.597)'yi katar¹⁴. Ebû Bekr İbnü'l-Enbârî (ö. 328/940) ve ez-Zevzenî (ö. 486/1093), şerhlerinde İbn 'Abdi Rabbih'in verdiği listeye bağlı kalmışlardır. Bu durumda Mu'allaka şairlerinin sayısı onu aşmaktadır.

Mu'allaka şairlerinin en eskisi, M.VI. asrın ilk yarısında yaşamış görünen İmru'ülkays'tır. Diğerleri bu asrın son yarısında yaşamışlardır. Bunlardan Zühayr, uzun bir ömürden sonra M.609 yılında ölmüş; Lebîd ise Müslüman olmuş ve İslâm devrinde de uzun müddet yaşamıştır.

⁸ Süleyman Tülücü, "Mu'allakât, Şerh ve Baskıları, Tercümeleri", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 6 (1986), s. 254.

⁹ İbn Sellâm el-Cümahî, *Tabakâtü's-Şu'arâ*, nşr. J.Hell, Beyrut 1402/1982, s. 64; bk. bir de M.J.Kister, "Yedi Kaside Muallakât'ın Derlenmesi Üzerine Bazı Mülâhazalar", çev. Ali Aksu, *İSTEM*, yıl: 2, sy. 4 (2004), s. 258 (dipnot 7).

¹⁰ İbn 'Abdi Rabbih, a.g.e., V, 269-270.

¹¹ İbn Reşîk, *el-'Umde fî Mehâsinî's-Şi'r ve Âdâbihî ve Nakdih*, nşr. M.Muhyiddîn 'Abdülhamîd, Kahire 1383/1963, I, 96.

¹² Ebû Zeyd el-Kureşî, *Cemheretü Eş'ârî'l-'Arab*, nşr. 'Alî Fâ'ûr, Beyrut 1406/1986, s. 123 vd.

¹³ İbn Kuteybe, *eş-Şi'r ve's-Şu'arâ*, nşr. A. Muhammed Şâkir, Kahire 1966, I, 268.

¹⁴ İbn Haldun, *Mukaddime*, çev. Zâkir Kadirî Ugan, İstanbul 1970, III, 253.

Mu'allakât, tamamıyla klâsik kaside tarzında yazılmıştır. Bu nazım şeklinin hususiyeti (takriben 60 ilâ 100 beyit arasında değişir), bütün parçada, mısraların sonlarında tek bir kâfiye tekerrürünün olmasıdır ve keza, aynı kâfiye ilk mısraın ilk yarısının sonunda vaki olur ve kaside; şairin, eski sevgilisinin hatırasını anmağa çağırıldığı "nesîb"¹⁵ adı verilen romantik bir başlangıç teşkil eden kısa bir pasaj ile başlar. Bunu, ilk defa icat ederek kullananın İmru'ülkays olduğu söylenir. Ondan sonra gelen şairlerin hemen hemen hepsi kaside yazma hususunda onu taklit etmişlerdir. 'Amr b. Külsûm'un Mu'allakasının ilk beyitleri (8 beyit) nesîb muhtevalı olmayıp, işret eğlencesiyle ilgili romantik bir parça hâlinde¹⁶. Bu mutat başlangıçtan sonra, Mu'allakaların en büyük mesnedi, tavsîfî pasajlardır: Şairin atı veya devesi, çöl hayvanları ile ilgili teşbihler ve tasvirler, çöldeki hadiselerden, bedevî hayatı ve mücadelesinden dekorlar vs.

Mu'allakât'ın hakikî metninden biraz da olsa tarihî malûmat elde edilebilir. Tarihî bakımdan güvenilir hususlar, yalnız Zühre'inde bulunmaktadır ki bu, bir kabile kavgasında barışı sağlamak için büyük gayret sarf eden, Mürre kabilesinden iki kişi (Herim b. Sinân ve Hâris b. 'Avf) hakkında yazılmış bir methiyedir. Bugün bile bu şiir, meselenin bütün inceliklerini bize temin edip açıklayan bir kaynak durumundadır¹⁷.

Zamanımıza ulaşan Mu'allakaların, Arap Yarımadası'nın hangi tarafında yazılmış olursa olsun, hepsinin lisanı birdir. Diğer bir ifade ile, müşterek şiir dili ile yazılmıştır. Çeşitli lehçelere ait lafızlar yoktur. Netice olarak bugün İmru'ülkays'ın veya Tarafe'nin Mu'allakasının tamamen kendi lafızlarını ihtiva ettiği kesinlikle tasdik edilemez ve düşünülemez¹⁸. Şu var ki, Th.Nöldeke, W.Ahlwardt, W.Muir, R.Basset, C.J.Lyall, D.S.Margoliouth¹⁹ gibi müsteşriklerin ve Tâhâ Hüseyin gibi²⁰ Doğulu (Mısırlı) bazı şiir eleştirmenlerinin eski Arap şiirinin, dolayısıyla Mu'allakaların

¹⁵ Bu konuda geniş bilgi için bk. Süleyman Tülüçü, "Mu'allakât'ta 'Nesîb' ", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XXIV-XXV (1980-1986), s. 429-440; bk. bir de Bernard Lewis, *Ortadoğu*, Türkçesi: Mehmet Harmanlı, 2. baskı, İstanbul 1999, s. 196.

¹⁶ Bk. Süleyman Tülüçü, "Mu'allaka Şairlerinden: 'Amr b. Külsûm", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 16 (2001), s. 94-95.

¹⁷ A.F.L.Beeston, "Mu'allakât", çev. Süleyman Tülüçü, *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, sy. 3 (1979), s. 419-425.

¹⁸ Mahmud Es'ad Seydişehrî, *İslâm Tarihi, Tarih-i Dîn-i İslâm*, sad. Ahmet Lütfi Kazancı-Osman Kazancı, İstanbul 1983, s. 195.

¹⁹ Bk. David Samuel Margoliouth, *Arap Şiirinin Kökeni*, çev. ve notlandıran: Nurettin Ceviz, Ankara 2004.

²⁰ Tâhâ Hüseyin, *Fi'l-Edebi'l-Câhilî*, Kahire 1968, s. 65, 93-94.

uydurma olduğu yolundaki birtakım görüş, tereddüt ve őüphelerini de ihtiyatla karşılamak gerekir²¹. Nitekim bunların görüşleri çeşitli açılardan ele alınarak gerekli cevaplar verilmiő, indî kanaatler düzeltilmeğe çalışılmıştır. Son incelemeler, Câhiliye devrinde yazı kullanma göreneğinin varlığı ile birlikte, sözlü söylentilere de inanılabileceğini ispat etmiştir; bu söylentiler tesadüfi olmayıp, şairle birlikte gezen ve görevi onun şiirlerini yaymak olan “râviler” tarafından yapılmıştır. Sonradan bu söylentiler kitaplara geçmiş ve ancak bunlar bize kadar gelebilmiştir²².

Mu'allakaların Şerhleri

Mu'allakaları çeşitli açılardan açıklamak üzere, özellikle H.III./M.IX. asırdan itibaren birçok şerhler kaleme alınmıştır. Bazıları (meselâ, Ebû Bekr İbnü'l-Enbârî, Ebû Ca'fer en-Nehhâs, ez-Zevzenî, et-Tebrîzî vb.), hemen hemen Mu'allakât'ın tamamını, bir kısmı (meselâ, Ebû Üsâme Cünâde b. Muhammed el-Ezdî el-Herevî, Muhammed b. Bedrüddîn el-'Avfî vb.) da, Mu'allakât'ın ancak bir veya birkaçını şerh etmiştir. Zamanımıza ulaşan önemli Mu'allaka şerhleri şunlardır:

a) Tam Mu'allaka şerhlerinden basılmış olanlar:

1. Ebû Bekr İbnü'l-Enbârî (ö. 328/940): *Şerhu'l-Kasâ'idî's-Seb'it-Tivâli'l-Câhiliyyât*, nşr. 'Abdüsselâm M.Hârûn, Kahire 1963.

2. Ebû Ca'fer en-Nehhâs (ö. 338/950): *Şerhu'l-Kasâ'idî't-Tis'i'l-Meşhûrât*, I-II, nşr. Ahmed Hattâb, Bağdat 1393/1973.

3. Ebû 'Abdullâh ez-Zevzenî (ö. 486/1093): *Şerhu'l-Mu'allakâtî's-Seb'*, şerhli nşr. 'Abdurrahîm es-Safîbü'rî-M.Lumbsden, Kalkûta 1823; Lübnan 1269; İstanbul 1277; Kahire 1277, 1292, 1304, 1311, 1315, 1319, 1328/1910, 1340; Tahran 1282; İskenderiye 1288; Dehli 1895; Dâru Sâdır, Beyrut 1382/1963; nşr. M.Muhyiddîn 'Abdülhamîd, Kahire, ts.; nşr. M.'Alî Hamdullâh, Dimâşk 1383/1963; Beyrut 1972; Dârü'l-Erkâm, Beyrut, ts.

4. Ebû Zekerîyyâ et-Tebrîzî (ö. 502/1109): *Şerhu'l-Kasâ'idî'l-'Aşr*: “A Commentary on Ten Ancient Arabic Poems...” adı ile nşr. C.J.Lyall, Calcutta 1894, tekrar basımı: N.J.Ridgewood, 1965; Kahire 1324, 1343, 1352 vb.; Mısır 1952; nşr. M. Muhyiddîn 'Abdülhamîd, 2. baskı, Mısır 1384/1964; nşr. Fahrüddîn Kabâve, Halep 1388/1969, Beyrut 1980; nşr. 'Abdüsselâm el-Hûfî, Beyrut 1405/1985.

²¹ Bu konuda geniş bilgi için bk. M. el-Hidr Hüseyin, *Nakzu Kitâbı “Fi'ş-Şi'ri'l-Câhilî”*, nşr. 'Alî er-Rızâ et-Tûnisî, Beyrut 1397/1977, tür. yer.; Nâsirüddîn el-Esed, a.g.e., s. 352-428; Nihad M.Çetin, *Eski Arap Şiiri*, İstanbul 1973, s. 48 vd.

²² “Arap Edebiyatı”, TA, III, 236.

5. 'Alî b. 'Alî es-Safîpûrî (ö. ?): Şerhi H. 1291'de Hindistan'da basılmıştır.
6. Reşîdünnabî b. Habîbünnabî (ö. ?): *Şerh-i Seb'a-i Mu'allaka*, Hindistan 1876.
7. el-Feyz es-Sehârnefûrî el-Kureşî el-Hanefî (XIII./XIX. asır): *Riyâzu'l-Feyz Şerhu'l-Mu'allakât*, Lahor 1299/1881.
8. Ahmed Emîn eş-Şinkîî (ö. 1331/1913): *el-Mu'allakât ev el-Kasâ'idü'l-'Aşrû't-Tivâl*, Kahire 1329/1911; yeni neşirleri: *Şerhu'l-Mu'allakâti'l-'Aşr ve Ahbâru Kâ'ilîhâ (Şu'arâ'ihâ)* adı ile, Kahire 1913, 1338, 1945; nşr. Fâyiz Terhînî, Beyrut 1988; Dârü'l-Endelüs, Beyrut, ts.
9. Ebû Firâs Muhammed b. Mustafâ en-Na'sânî el-Halebî (ö. 1362/1943): *Nihâyetü'l-Ereb min Şerhi Mu'allakâti'l-'Arab*, Kahire 1324/1906, 1329/1911.
10. Ahmed Tercânîzâde: *Şerh-i Mu'allakât-i Seb'*, Tebriz 1348 hş. Farsça şerh.
11. Mevlânâ Muhammed İsmâ'il es-Selefî (ö. 1387/1967): *Şerhu'l-Mu'allakâti's-Seb'*, Lahor 1399/1979. Arapça şerhli, Urduca tercümeli.
12. Fevzî 'Atavî. Eseri 1969'da Beyrut'ta basılmıştır.
- b) Yazma hâlinde olanlar:
1. Ebû Sa'îd ed-Darîr el-Cürcânî Ahmed b. Hâlid (ö. 282/895): *Şerhu'l-Mu'allakâti's-Seb'*, Kahire, Dârü'l-Kütüb, edeb, nr. 3900.
2. İbn Keysân (ö. 299/911): *Şerhu's-Seb'i't-Tivâl*, Berlin Staatsbibliothek, nr. 7440; London, India Off., nr. 800²³.
3. Mevhûb b. Ahmed el-Cevâlikî (ö. 540/1145): *Şerhu'l-Mu'allakât*, Paris, nr. 3279.
4. Ebü'l-Berekât İbnü'l-Enbârî (ö. 577/1181): *Şerhu's-Seb'i't-Tivâl*, Kahire, Dârü'l-Kütüb, nr. ?; Mekke (Mektebetü'l-Haremi's-Şerîf), edeb, nr. 81; Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 2815.
5. Ahmed b. el-Fakîh Muhammed b. Ebû Bekr (ö. ?): *Şerhu'l-Mu'allakât*, Kılıç Ali Paşa, nr. 825.
6. Muhammed b. İbrâhîm el-Hadramî İbn Harûf (H. VIII. asır): *Şerh 'alâ Mu'allakâti's-Şu'arâ'i's-Sitteti'l-Câhiliyyîn*, Rabat, nr. 1792 (D 923).

²³ Parça hâlindeki neşirleri için bk. Sezgin, GAS, II, 50; Muharrem Çelebi, "Amr b. Külsüm", *DİA*, III, 86; İsmail Durmuş, "İbn Keysân", *DİA*, XX, 135.

7. Muhammed b. Bedrüddîn el-'Avfî (ö. 893/1488): *Tuhfetü'l-Lebîb* (İmru'ülkays, Züheyr ve Tarafe Mu'allakalarının şerhi), Leiden, nr. 511; Paris, nr. 3404.

8. 'Abdülkâdir b. Ahmed el-Fâkihî (ö. 982/1574): *Fethu'l-Mugallakât li-Ebyâtî's-Seb'i'l-Mu'allakât*, Ragıp Paşa, nr. 1154.

9. 'Osmân b. 'Abdurrahmân et-Tenûhî (ö. ?). Kahire, Dârü'l-Kütüb, edeb, nr. 443. en-Nehhâs ve ez-Zevzenî şerhlerinin telhîsi.

10. Muhammed b. 'Alî et-Taberî (ö. 1173/1760): *Kitâbü İmtâ'i'l-Basar ve'l-Kalb ve's-Sem' fi Şerhi'l-Mu'allakâtî's-Seb'*, bk. Garrett 1 (268 vr.).

11. Ahmed b. Muhammed el-Müsevî el-Mu'allim (ö. 1279/1862'ye doğru): *Miftâhu'l-Mugallakât fi Şerhi'l-Mu'allakât*, Cambridge, Or., nr. 501/8.

12. Ahmed b. Muhammed el-Mu'âfâ en-Nahvî (ö. 1280/1863'e doğru): *'Ukûdü'l-Le'âli'l-Müntesekât fi Şerhi's-Seb'i's-Sümût ve's-Selâsi'l-Mülhakât (Mu'allakât)*, Kahire, Dârü'l-Kütüb, edeb, nr. 4576.

13. 'Abdurrahîm b. 'Abdükerîm (XIII./XIX. asır): *Kitâbü Şerhi'l-Mu'allakât 'ale't-Temâm ve'l-Kemâl*, Kahire, Dârü'l-Kütüb, nr. 13515z. ez-Zevzenî şerhinin telhîsi.

14. Anonim Mu'allakât şerhi.

Ayrıca, Ebû Üsâme Cünâde b. Muhammed el-Ezdî el-Herevî (ö. 399/1009, British Museum, Or., nr. 6638), Ahmed b. Ahmed es-Sücâî (ö. 1197/1783, İskenderiye, Belediye, nr. 2482), Muhammed Yârcenk Bahâdur (Haydarâbâd 1360) ve 'Abdullâh Hasîb (İstanbul 1316), sadece İmru'ülkays Mu'allakasını şerh etmişlerdir.

Mu'allakaların Tercümeleri

1) Lâtinceye tercümeleri:

Tam olarak Lâtinceye tercümesi: F.A.Arnold, *Septem Moallaqat*, Leipzig 1850; parça hâlindeki tercümeleri için bk. Sezgin, GAS (Ar.), II/1, 75 vd.

2) Fransızcaya tercümeleri:

Pierre Larcher, *Les Mu'allaqât-Les Sept Poèmes Préislamiques*, Saint Clément de Rivière 2000 (Tanıtması için bk. *Arabica*, XLVIII/1 (2001), s. 129-132); parça hâlindeki tercümeleri için bk. Sezgin, GAS (Ar.), II/1, 74 vd.

3) Almancaya tercümeleri:

Tam olarak tercümeleri: A.T.Hartmann, *Die Hellstrahlenden Plejaden...*, Münster 1801; P.Wolff, *Muallakat. Die Sieben Preisgedichte...*, Rotweil 1857;

Th.Nöldeke, "Fünf Mo'allaqât, übersetz und erklärt", SBAW Wien, CXL-CXLIV (1899-1901), Züheyr, Lebîd, 'Antere, 'Amr ve Hâris'in Mu'allakalarının tercümesi; L.Abel, *Die Sieben Mo'allaqât*, Berlin 1891; parça hâlindeki tercümeleri için bk. Sezgin, GAS (Ar.), II/1, 75 vd.

4) İngilizceye tercümeleri:

Tam olarak tercümeleri: W.Jones, *Moallakât, or Seven Arabian Poems...*, London 1782; F.E.Johnson, *Mu'allakât. The Seven Poems Suspended in the Temple at Mecca*, Bombay 1893, London 1894, New York 1973; Lady Anne Blunt and Wilfrid Scawen Blunt, *The Seven Golden Odes of Pagan Arabia*, London 1903; A.J.Arberry, *The Seven Odes*, London-New York 1957; Desmond O'Grady, *The Golden Odes of Love: Al-Mu'allaqât, A Verse Rendering from Arabic*, Cairo 1997; parça hâlindeki tercümeleri için bk. Sezgin, GAS (Ar.), II/1, 77 vd.

5) İspanyolcaya tercümesi:

Federico Corriente, *Las Mu'allaqât: Antología y Panorama de Arabia Preislámica*, Madrid 1974 (Tanıtmaları için bk. *Arabica*, XXII/1 (1975), s. 78; BSOAS, 38 (1975), s. 630-631).

6) İsveççeye tercümeleri:

Parça hâlindeki tercümeleri için bk. Sezgin, GAS (Ar.), II/1, 75.

7) Rusçaya tercümesi:

Parça hâlindeki tercümeleri için bk. Sezgin, GAS (Ar.), II/1, 75.

8) Lehçeye tercümesi:

J.Danecki, *Siedem Kasyd Staroarabskich (Mu'allaki)*, Warsaw 1981.

9) Farsça, Hint dili ve Urduçaya tercümeleri:

Mu'allakalar, Doğu dillerinden Farsçaya da tercüme edilmiştir. Bu tercümelerden biri, İstanbul'da Feyzullah Kütüphanesi'nde 1661 numarada kayıtlı ez-Zevzenî şerhini havi bir mecmua içerisinde. Müellifi belli değildir. H.723 tarihinden önce yazıldığı sanılmaktadır²⁴. Ayrıca, 'Abdülevvel Cevnpûrî tarafından, *Seb'a-i Mu'allaka* adı altında; Arapça metin, önsöz ve notlarla birlikte Farsçaya ve Hint diline çevrilmiştir (Cevnpûr 1900). Burada, sadece İmru'ülkays ve Züheyr'in Mu'allakalarının tercümeleri yer almaktadır. Yine son zamanlarda Mu'allakât, Arapça metni ile tam olarak Farsçaya çevrilmiştir: 'Abdülmammed Âyetî, *Mu'allakât-i Seb'*, Tahran 1345 hş. Mevlânâ Muhammed İsmâ'il es-Selefi'nin *Şerhu'l-Mu'allakâti's-Seb'*

²⁴ Şerefeddin Yaltkaya, *Yedi Askı*, İstanbul 1943, "Önsöz", s. 8.

adı ile, Arapça olarak kaleme aldığı şerh de Urduca çevirisiyle birlikte yayınlanmıştır (Lahor 1399/1979).

10) Türkçeye tercümeleri:

Mu'allakaların tam olarak Türkçeye çevirisi ilk defa M.Şerefeddin Yaltkaya tarafından yapılmıştır (*Yedi Askı*, İstanbul 1943, 1985, 1989). Son yıllarda da İsmet Zeki Eyuboğlu (*Yedi Askı-Arap Şiirinin İlk Parlak Dönemi*, İstanbul 1985) ve Sadık Yalsızuçanlar (*Muallakât-ı Seb'a-Yedi Askı*, İstanbul 1998), Mu'allakaları tam olarak nazmen Türkçeye uyarlamışlardır. Ayrıca, son günlerde Mu'allakât'ın; Nurettin Ceviz, Kenan Demirayak ve Nevzat H.Yanık tarafından yapılan bir çevirisi yayınlanmıştır (*Yedi Askı-Arap Edebiyatının Harikaları*, Ankara 2004; Tanıtımları: Sevim Özdemir, "Yedi Askı-Arap Edebiyatının Harikaları", *Tabula Rasa*, yıl: 4, sy. 12 (Eylül-Aralık 2004), s. 219-221; Musa Yıldız, "Yedi Askı-Arap Edebiyatının Harikaları", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 8, sy. 21 (Güz 2004), s. 361-362). Şemseddin Sami'nin *el-Mu'allakâtü's-Seb'a* (Kostantîniyye 1320) adlı Mu'allaka çevirisi, notlar hâlinde olup basılmamıştır. Diğer kısmî ve parça hâlindeki tercümeleri ise şunlardır: Hersekli Mehmed Kâmil, *Terceme-i Mu'allakât-ı Seb'a*, Dersaâdet 1305 (İmru'ülkays Mu'allakasının tercümesi); 'Abdullâh Hasîb, *İmru'ülkays Kasîde-i Mu'allakasının Şerhi* (İstanbul 1316); Şerefeddîn [Yaltkaya], "Arab Edebiyatı", *Bilgi Mecmuası*, yıl: 1, c. 1, sy. 4 (Şubat 1329), s. 364-397 (sad. Nevin Karabela, *Nüşa, Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, III/9 (Bahar 2003), s. 129-144); a. mlf., "Yedi Askı'dan: İmrü-el-Kays ve Askısı", *Tercüme*, c. IV, sy. 19 (19 Mayıs 1943), s. 6-11; Mehmed Fehmî, *Târîh-i Edebiyyât-ı Arabiyye, Câhiliyye Devri*, c. I, İstanbul 1332/1917, tür. yer.; a. mlf., "Hâris bin Hillize ve Muallakası", Osmanlıca'dan sadeleştiren ve yayına haz. Faruk Bozgöz, *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. V, sy. 1 (2003), s. 79-99; Cemal Süreya'nın İmru'ülkays Mu'allakasını nazmen Türkçeye çevirisi (bk. Hüseyin Karakan, *Dünya Şiiri*, İstanbul 1963, III, 190-192); Mehmet Çakır, *Yedi Askı-İmru'u'l-Kays ve Tarefe*, İzmir 1980; Necip Fazıl Kısakürek, *Edebiyat Mahkemeleri*, İstanbul 1997, s. 79-101²⁵.

²⁵ Mu'allakât'ın şerh ve baskıları, tercümeleri hususunda geniş bilgi için ayrıca bk. Sezgin, GAS, II, 48-53; Süleyman Tülücü, *Zuheyr b. Ebî Sulmâ ve Edebî Kişiliği*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Doktora Tezi, Erzurum 1982, 112-124; a. mlf., "Mu'allakât, Şerh ve Baskıları, Tercümeleri", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 6 (1986), s. 253-266. Mu'allakât üzerinde Batı'da yapılmış çalışmalar için bk. Necîb el-'Akikî, *el-Müsteşrikîn*, I-III, 3. baskı, Kahire 1964-1965, tür. yer., ayrıca bk. "İndeks"; 'Abdurrahmân Bedevî, *Mevsû'atü'l-Müsteşrikîn*, Beyrut 1984, tür. yer.; Yahyâ Murâd, *Mu'cemü Esmâ'î'l-Müsteşrikîn*, Beyrut 1425/2004, tür. yer.

Bibliyografya:

Mu'allakât ve şairleri hakkında, yukarıda, metin ve dipnotlarda kaydedilen ve yararlanılan kitap ve makalelerin dışında, geniş bilgi için ayrıca bk. İbn Sellâm el-Cümahî, *Tabakâtü's-Şu'arâ'*, nşr. J.Hell, Beyrut 1402/1982, s. 38-39, 41 vd., 53, 56-57, 58, 64; Ebü'l-Ferec el-İsfahânî, *Kitâbü'l-Egâni*, Beyrut 1414-15/1994, I-XXIV, tür. yer.; İbnü'n-Nedîm, *el-Fihrist*, Matba'atü'l-İstikâme, Kahire, ts., s. 117, 123, 118, 148, 197, 227, 229, 230; el-A'lem eş-Şentemerî, *Eş'âru's-Şu'arâ'i's-Sitteti'l-Câhiliyyîn*, I-II, nşr. M.'Abdülmün'im Hafâcî, Mısır 1377/1958; es-Süyûtî, *el-Müzhir fî 'Ulûmi'l-Luga ve Envâ'ihâ*, nşr. M.Ahmed Câdelmevlâ v.dğr., Kahire, ts., I-II, tür. yer.; a. mlf., *Şerhu Şevâhidi'l-Muğni*, nşr. A.Zâfir Kûcân, Dâru Mektebeti'l-Hayât, Beyrut, ts., I-II, tür. yer.; Kâtib Çelebi, *Keşfü'z-Zunûn*, nşr. Şerefettin Yaltkaya-Kilisli Rifat Bilge, İstanbul 1362/1943, II, 1740-1741; 'Abdülkâdir el-Bağdâdî, *Hızânetü'l-Edeb*, nşr. 'Abdüsselâm M.Hârûn, Kahire 1409/1989, I-XIII, tür. yer.; a. mlf., *Hâşiye 'alâ Şerhi Bânet Su'âd*, nşr. Nazif M.Hoca, Beyrut 1400/1980, I, 33 ve tür. yer.; L.Şeyho (Cheikho), *Şu'arâ'ü'n-Nasrâniyye*, Beyrut 1890, I, 6-69, 197-204, 298-320, 357-399, 498-615, 640-732, 794-882; Bağdatlı İsmâil Paşa, *Îzâhu'l-Meknûn fi'z-Zeyl 'alâ Keşfi'z-Zunûn*, nşr. Muallim Kilisli Rifat Bilge, İstanbul 1366/1947, II, 3, 229, 513 vb.; W.Ahlwardt, *The Diwans of the Six Ancient Arabic Poets*, London 1870; a. mlf., *Bemerkungen über die Aechtheit der alten Arabischen Gedichte*, Greifswald 1872; Mustafâ el-Galâyînî, *Ricâlü'l-Mu'allakâtî'l-Aşr*, Beyrut 1913; Ahmed el-İskenderî-Mustafâ 'Inânî, *el-Vasîf fi'l-Edebi'l-Arabî ve Târîhih*, Dârü'l-Ma'ârif, Mısır, ts., tür. yer.; Ahmed el-İskenderî v.dğr., *el-Mufasssal fî Târîhi'l-Edebi'l-Arabî*, nşr. Hassân Hallâk, Beyrut 1414/1994, s. 56-94; O.Rescher, *Abriss der Arabischen Litteraturgeschichte*, Stuttgart 1925, I, tür. yer.; Yûsuf Elyân Serkîs, *Mu'cemü'l-Matbû'âtî'l-Arabiyye ve'l-Mu'arreb*, Kahire 1928, I, 1127-1129; Carl Brockelmann, *GAL*, I, 18 vd.; *Suppl.*, I, 34 vd.; A.Hasan ez-Zeyyât, *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*, Dâru Nehdati Mısır, Kahire, ts., s. 33 vd.; R.Blachère, *Histoire de la Littérature Arabe*, Paris 1952-1966, I-III, tür. yer.; es-Sibâî Beyyûmî, *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*, Mektebetü'l-Ancelo el-Misriyye, Mısır, ts., I, 152-182, 197-270; Şevkî Dayf, *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî: I. el-Asru'l-Câhilî*, 3. baskı, Dârü'l-Ma'ârif, Kahire, ts., s. 232-365; İsmâil Hâmi Dânişmend, *Îzahlı İslâm Târîhi Kronolojisi I*, Bâb-ı âlî Yayinevi, İstanbul 1960-1961, s. 253-265; Katharina Mommsen, *Goethe und die Moallakat*, Berlin 1960; Clément Huart, *Arab ve İslâm Edebiyatı*, çev. Cemal Sezgin, Ankara [1971], s. 17 vd. ve tür. yer.; Bedevî Tabâne, *Mu'allakâtü'l-Arab*, Kahire 1387; 'Ömer Ferrûh, *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*, Beyrut

1388/1969, I, 74 vd., ve tür. yer.; Mary C.Bateson, *Structural Continuity in Poetry. A Linguistic Study of Five Pre-Islamic Odes*, Paris 1970; Mustafâ Sâdik er-Râfi'î, *Târîhu Âdâbi'l-'Arab*, Beyrut 1394/1974, I, 96-97, III, 183-245; 'Inâd Gazvân İsmâ'il v.dğr., *el-Edebü'l-'Arabî*, Bağdat 1394/1974, s. 48 vd.; H.A.R.Gibb, *Arabic Literature: An Introduction*, Oxford 1974, s. 22-24, 164; Ilse Lichtenstädter, *Introduction to Classical Arabic Literature*, New York 1974, tür. yer.; Ahmed Nasîf el-Cenâbî, *ed-Dirâsâtü'l-Lugaviyye ve'n-Nahviyye fî Mısır*, Kahire 1397/1977, s. 403-430; 'Abdülvehhâb es-Sâbûnî, *Şu'arâ'* ve *Devâvîn*, Beyrut 1978, s. 191, 234-235, 236-237; 'Abdurrahmân 'Utbe, *Ma'a'l-Mektebeti'l-'Arabiyye*, Beyrut 1978, s. 273-274; Yûsuf el-Yûsuf, *Buhûs fi'l-Mu'allakât*, Dimaşk 1978; Süleyman Tülücü, *Mu'allakât ve Şairleri Üzerinde İncelemeler*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Seminer Çalışması II, Erzurum 1979; Sa'd İsmâ'il Şelebî, *el-Usûlü'l-Fenniyye li'ş-Şi'rî'l-Câhilî*, Kahire 1982, 132-150; Corcî Zeydân, *Târîhu Âdâbi'l-Lugati'l-'Arabiyye*, Beyrut 1983, I, 95-118; Yûsuf Es'ad Dâğır, *Mesâdirü'd-Dirâsâti'l-Edebiyye*, Beyrut 1983, I, tür. yer.; 'Affî 'Abdurrahmân, *Mu'cemü'ş-Şu'arâ'i'l-Câhiliyyîn ve'l-Muhadramîn*, Riyad 1983, tür. yer.; A.F.L.Beeston v.dğr., *Arabic Literature to the End of the Umayyad Period*, Cambridge 1983, s. 111-113; Hannâ el-Fâhûrî, *el-Mûcez fi'l-Edebi'l-'Arabî ve Târîhih*, Beyrut 1985, I, tür. yer.; a. mlf., *el-Câmi' fî Târîhi'l-Edebi'l-'Arabî-el-Edebü'l-Kadîm*, Beyrut 1986, 184 vd.; Reşîd Yûsuf 'Atallâh, *Târîhu'l-Âdâbi'l-'Arabiyye*, nşr. 'Alî Necîb 'Atavî, Beyrut 1405/1985, I, tür. yer.; Tâhir Ahmed, *Dirâse fî Mesâdirü'l-Edeb*, Kahire 1986, s. 99-105; Butrus el-Bustânî, *Üdebâ'ü'l-'Arab fi'l-Câhiliyye ve Sadri'l-İslâm*, Beyrut 1989, s. 95-224; Nedâ eş-Şâyi', *Mu'cemü Elfâzi'l-Hayâtî'l-İctimâ'iyye fî Devâvîni Şu'arâ'i'l-Mu'allakâti'l-'Aşr*, Beyrut 1991; a. mlf., *Mu'cemü Lugati Devâvîni Şu'arâ'i'l-Mu'allakâti'l-'Aşr*, Beyrut 1993; 'Alî Muhammed (Nûr) el-Medenî, *el-İ'râb fî Şerhi'l-Kasâ'idî's-Seb'i'l-Tivâli'l-Câhiliyyât*, Riyad 1414; Ignace Goldziher, *Klâsik Arap Literatürü*, çev. Azmi Yüksel-Rahmi Er, Ankara 1993, s. 23-30, 31-32, 43, 44, 79, 84, 101, 108; Kenan Demirayak-Ahmet Savran, *Arap Edebiyatı Tarihi, Cahiliye Dönemi*, Erzurum 1993, s. 88-99 ve tür. yer.; Nevzat H.Yanık, *Arap Şiirinde Tasvir (Câhiliye-Abbâsiler)*, Erzurum 1995, tür. yer.; Ahmet Subhi Furat, *Arap Edebiyatı Tarihi (Başlangıçtan XVI. Asra Kadar)*, I, İstanbul 1996, s. 65-66, 74-95; Kenan Demirayak-M.Sadi Çögenli, *Arap Edebiyatında Kaynaklar*, genişletilmiş 3. baskı, Erzurum 2000, s. 44-45; Tâhâ Hüseyin, *Câhiliye Şiiri Üzerine*, çev. Şaban Karataş, Ankara 2003, s. 132-151, 159-174 ve tür. yer.; W.Muir, "Ancient Arabic Poetry: Its Genuineness and Authenticity", *JRAS* (1875), s. 75-92; Zâkir Kâdirî [Ugan], "Dinî ve Gayr-i Dinî

Rivâyetler", *DİFM*, IV (1926), s. 154 vd.; 'Abdülmutê'âl es-Sa'îdî, "el-Mu'allakât: Re'yün Cedîdün fihâ", *er-Risâle*, sy. 56 (Yûliyû 1353/1934), s. 1263-1264; Th.Nöldeke, "Mu'allaqât", *Encyclopaedia Britannica*, Great Britain 1957, XV, 629-631; Suhail Ibn Salim Hanna, "Notes on the Historiography of the Pre-Islamic Odes", *IS*, V (1966), s. 305-313; K.A.Fariq, "Pre-Islamic Arabic Poetry and Poets", *Studies in Islam*, IV/4, New Delhi 1967, s. 179-216; İnci Koçak, "Mu'allaka'larda Oyun", *DTCFD*, XXVIII/3-4 (Temmuz-Aralık 1970), s. 333-337; a. mlf., "Mu'allaka'lardaki Bazı Yabancı Sözcükler", *Doğu Dilleri*, II/3 (1977), s. 185-194; G.Lecomte, "al-Mu'allakât", *El²* (İng.), VII, 254-255; Nurettin Ceviz, "Mu'allaka Şairlerinin Şiirinde At Tasvirî", *EKEV Akademi Dergisi*, c. III, sy. 1 (Bahar 2001), s. 265-278; Süleyman Tülücü, "Muallakât", *DİA*, XXX, 310-312; *DİA*, *El²* (İng.), *İA*, diğer "İlgili maddeler".

* * * * *

Mu'allakāt hakkındaki bu özlü girişten sonra, uzun zamandan beri hazırladığımız "Bibliyografya"yı aşağıda vermek istiyoruz. Bu "Bibliyografya"ya, aşağıda görüleceği üzere, Mu'allakāt ve şairlerinden doğrudan doğruya ve dolayısıyla bahseden her türlü kitap ve yazı alınmaya çalışılmıştır. Ayrıca, görülebilen ve tespit edilebilen bazı tez çalışmalarına²⁶ da yer verilmiştir. Ülkemizde, Erzurum dışındaki üniversitelerin ilgili fakültelerinde yapılmış öğrenci bitirme tezlerinin büyük bir kısmına, imkânsızlıklar dolayısıyla ulaşılammıştır. Ancak, burada şunu belirtelim ki, bu tür çalışmaların çoğu, bilimsel değerden yoksundur. Diğer yandan, ülkemiz üniversitelerindeki kimi öğretim elemanlarının (Fuat Sezgin, Nazif M. Hoca, Hüseyin Tural, Nasrullah Hacımüftüoğlu vb.) yurt dışında yayınlamış oldukları kitaplar da, imkânlar ölçüsünde buraya alınmıştır. Böyle oldukça kabarık bir çalışmanın ortaya çıkmasında Mu'allakāt ve şairleri ile ilgili birkaç cümle veya kelimelik atıflara da yer verilmesinin büyük rolü olmuştur. Şimdilik bu kadarla yetiniyoruz. Eksiklikleri ve bundan böyle bu konuda çıkacak olan yayınları içine alacak bir kaynakçayı önümüzdeki yıllarda neşretmeyi düşünüyoruz. Uzun bir zaman dilimi içinde hazırlanan ve yorucu bir çalışmanın mahsulü olan bu yazımızın, bazı eksiklikleri ihtiva etse de, eski Arap şiiri, özellikle Mu'allakalar konusunda çalışacak olanlara

²⁶ Arap dili ve edebiyatı sahasında Türkiye'de yapılmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri için bk. M.Vecih Uzunoğlu, "Türkiye'de Arap Dili Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri-II (1956-2004)", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: V, sy. 17 (Bahar 2005), s. 7-36.

yararlı olacağını ümit ediyoruz. Diğer yandan okuyucular, konu ile ilgili direkt çalışmaların yanı sıra diğer İslâmî ilimleri (İslâm Tarihi, Tefsir, Hadis, İslâm Felsefesi, İslâmî Türk Edebiyatı vb.) ilgilendiren kitap ve yazıların geniş bir listesini de elde etmiş olacaktırlar.

I- Mu'allakât ve Şairleri Hakkında Yazılmış Kitaplar

1- 'Abdullâh Hasîb, *İmru'ülkays Kasîde-i Mu'allakasının Şerhi*, Matba'a-i 'Âmire, İstanbul 1316, 123+3 s.

2- Ceviz, Nurettin-Demirayak, Kenan-Yanık, Nevzat H., *Yedi Askı-Arap Edebiyatının Harikaları*, Ankara Okulu Yay., Ankara 2004, 120 s.

3- Çakır, Mehmet, *Yedi Askı-İmru'u'l-Kays ve Tarefe*, Akyol Matbaası, İzmir 1980.

4- Eyuboğlu, İsmet Zeki, *Yedi Askı, Arap Şiirinin İlk Parlak Dönemi*, Adam Yay., İstanbul 1985, 71+1 s. [Manzum çeviri/uyarlama].

5- Mehmed Fehmî, *Târîh-i Edebiyyât-ı 'Arabiyye, Câhiliyye Devri*, c. I, Matba'a-i 'Âmire, İstanbul 1332 /1917, VI+967 s.

6- Mehmed Kâmil, Hersekli, *Terceme-i Mu'allakât-ı Seb'a*, Matba'a-i 'Osmâniyye, Dersaadet 1305, 160 s.

7- Mehmed Kemâleddin Efendi, *Mu'allakât-ı Seb'a Şerhi* [Basılmamıştır].

8- Rescher, O., *Die Mo'allaqa des Tarafa mit dem Kommentar des Ibn el-Anbârî*, İstanbul 1911.

9- _____, *Beiträge zur Arabischen Poesie*, İstanbul 1959-1960, IV/2, s. 1-46 [Zühreyyr Dîvân'ının C.de Landberg neşrinden Almancaya çevirisi].

10- Sezer, İsmail Hakkı, *Lebîd bin Rabî'a ve Mu'allaka'sında Tasvîr*, Konya 1995, XVIII+115 s.

11- Şemseddîn Sâmî, *el-Mu'allakâtü's-Seb'a*, Kostantîniyye 1320 [Notlar hâlinde olup basılmamıştır].

12- Şükrî Gânim, *'Antere*, trc. İzzet Melîh [Devrim], Mahmûd Bey Matba'ası, İstanbul 1327/1911, 137+1 s. ; sad. İnci Koçak, Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay., Ankara 1983, 64 s.

13- Yalsızuçanlar, Sadık, *Muallakât-ı Seb'a-Yedi Askı*, Timaş Yay., İstanbul 1998, 232 s. [Manzum çeviri/uyarlama].

14- Yaltkaya, Şerefeddin, *Yedi Askı*, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1943, 127+67 s.; [2. baskı], İstanbul 1985, 127+67 s.; [3.baskı], İstanbul 1989, 212+67 s.

15- ez-Zevzenî, Ebû Abdullâh, *Şerhu'l-Mu'allakâti's-Seb'*, İstanbul 1277.

II- Mu'allakât ve Şairleri Hakkında Yapılmış Tezler

1- Alemdar, Zeki, *Mehmed Fehmi'nin "Tarih-i Edebiyat-ı Arabiyye" Adlı Eserinin (1-50) Sayfaları Arasının Transkripsiyonu*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1997, III+50 s.

2- Arpacı, Muhammed Ali, *Amr b. Kûlsûm'un Hayatı ve Mu'allakası*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2000, IV+36 s.

3- Ateş, Ahmed, *an-Nâbiğat ad-Dubyânî: Hayatı ve Eseri*, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Habilitation (Doçentlik) Tezi, İstanbul 1943.

4- Aydın, Osman, *İmruu'l-Kays: Hayatı ve Muallakası*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Bitirme Tezi, Erzurum 1996, VIII+39 s.

5- Bağ, Yasin, *Mu'allakalar ve Mehmet Fehmi'nin Tarih-i Edebiyyât-ı Arabiyye Adlı Eserinin Mu'allakât Bölümünün Sadeleştirilmesi*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1999, IV+69 s.

6- Bozkurt, Celil, *Tarafa b. el-Abd ve Târîh-i Edebiyyât-ı Arabiyye'deki İlgili Bölümün Sadeleştirilmesi*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1999, II+46 s.

7- Çakır, Ali, *Tarafa b. al-'Abd al-Bakrî (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri)*, Atatürk Üniv. Edebiyat Fak. Bitirme Tezi, Erzurum 1981, X+47 s.

8- Çakır, Erdoğan, *Muallakalar*, Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, 1967-1968, Ankara 1968, 37 s.

9- Çelik, Yusuf, *Mehmet Fehmi'nin Tarih-i Edebiyat-ı Arabiyye Adlı Eserindeki Muallaka Şairlerinin Şiirlerinden Çeviriler*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Bitirme Tezi, Erzurum 2001, III+62 s.

10- Çolak, İbrahim Hakkı, *Tarefe b. el-Abd: Hayatı, Eseri (Dîvân) ve Edebî Kişiliği*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2001, IV+20 s.

11- Çörtü, Mustafa Meral, *Amr İbn Kulsûm'un Hayatı ve Mu'allakası*, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Lisans Tezi, İstanbul 1969.

12- Demir, Fadime, *Mehmet Fehmi'nin Tarih-i Edebiyyât-ı Arabiyye Adlı Eserinin (558-640) Sayfaları Arasının Transkripsiyonu*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1997, II+59 s.

13- Eski, Nurullah, *en-Nâbiğa ez-Zubyânî, Hayatı ve Eseri*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2001, VII+32 s.

14- Göşgün, Meral, *Züheyr b. Ebî Sulmâ ve Hayatı*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Bitirme Tezi, Erzurum 1996, VIII+40 s.

15- Karcı, Cahit, *İmru'ul-Kays'ın Hayatı, Edebî Kişiliği ve Mu'allaka'sı*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1997, IV+40 s.

16- Kırgız, Mustafa, *Züheyr b. Ebî Sûlmâ ve Hikmet*, Harran Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Urfa 1998, 107 s.

17- Köseer, Numan, *Züheyr b. Ebî Sûlmâ ve Târîh-i Edebiyyât-ı Arabiyye'de İlgili Kısımın Sadeleştirilmesi*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1999, V+54 s.

18- Ölçer, Nihat, *Muallaka Şairi Lebid b. Rebia*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1995, I+27 s.

19- Sağlam, Mehtap, *Tarafa b. el-'Abd el-Bekrî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Muallakası*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Bitirme Tezi, Erzurum 1996, VIII+38 s.

20- Şaman, Abdullah, *A'şa Meymun b. Kays-Abid b. el-Ebras ve Tarih-i Edebiyyat-ı Arabiyye'deki İlgili Bölümün Sadeleştirilmesi*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1999, II+56 s.

21- Tülücü, Süleyman, *Mu'allakât ve Şairleri Üzerinde İncelemeler*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Seminer Çalışması II, Erzurum 1979, XXIX+119 s.

22- _____, *Zuheyr b. Ebî Sulmâ ve Edebî Kişiliği*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Doktora Tezi, Erzurum 1982, LXXIII+229 s.

23- Yavuz, Tuncay, *Abîd b. el-Abras'ın Hayatı, Şahsiyeti ve Şiirleri*, Atatürk Üniv. İlahiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2001, I+23 s.

24- Yılmaz, Nihat, *el-A'sâ: Hayatı ve Şiirleri*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Mezuniyet Tezi, Erzurum 1996, I+29 s.

25- Yılmaz, Nurullah, *Mu'allaka-i Seb'a'nın Muhteva Yönünden İncelenmesi*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1990, X+69 s.

III- Mu'allakât ve Şairlerinden Bahseden Tezler

1- Aksuoğlu, İbrahim, *Şiir ve Şâirlerin Kabilelere Göre Yayılışı ve Şâirlerin Tabakaları*, Atatürk Üniv. Edebiyat Fak. Mezuniyet Tezi, Erzurum 1982, s. 16-20, 22-23.

2- Akyüz, Zafer, *Kays b. el-Hatîm ve Edebî Kişiliği*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2001, s. 1, 4, 6-7, 9, 13, 57, 58.

3- Atalık, Yalçın, *Klâsik Arap Şiirinde İsti'tâf*, Kırıkkale Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 1998, tür. yer.

4- Bakırcı, Selami, *IV. Abbâsî Döneminde Edebî Çevre (447-656/1055-1258)*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1997, s. 112, 138, 148, 197, 217.

5- Baş, Özer, *Asr-ı Saâdet Şiiri'nde Kur'ân ve Peygamber*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1995, s. 18.

6- Ceviz, Nurettin, *Arap Şiirinde At Tasviri (Cahiliyye ve İslâmî Dönem)*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1998, s. 35-45, 58-62.

7- Çağıl, Necdet (Necâtî), *Beydâvî Tefsîri'nde Şiirle İstişhâd*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Lisans Tezi, Erzurum 1992, s. 8, 15, 30, 36, 38-39, 45, 50, 51-52, 56, 69, 101, 105, 123, 124, 131, 133, 183, 193, 204, 207, 218, 236.

8- _____, *Kur'ân Belâgati ve Fonetîği Yönünden Kiraatler*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 2002, s. 322, 331, 359.

9- Çelebi, Muharrem, *Kutrub: Hayatı, Eserleri ve Kitâb al-Azmina*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Doçentlik Tezi, Erzurum 1981, tür. yer.

10- Çelik, Ahmet, *Kur'an-ı Kerim İle Yeni Mana Kazanan İstılahların Cahiliyye Dönemindeki Kullanılışları*, Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1991, tür. yer.

11- Çınar, Mustafa, *Endülüs'te Mulûku't-Tavâ'if Dönemi Edebî Çevresi (392-424/1031-1090)*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 2002, tür. yer.

12- Çiftçi, Faruk, *Endülüs'te Hilâfet Dönemi Edebî Çevresi (316-422/929-1031)*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1999, tür. yer.

13- Çöğenli, M. Sadi, *el-Mutarrizî ve el-Muğrib fî Tertîbi'l-Mu'rib'inin Edisyon Kritiği*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Doktora Tezi, Erzurum 1986, tür. yer.

14- Dalkılıç, Abdullah, *Eski Arap Edebiyatında Hiciv Şiiri*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2000, s. 25-26.

15- Demir, İsmail, *Hâtim et-Tâ'î, Hayatı, Eseri ve Edebî Kişiliği*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 2002, s. 82, 85, 91-97, 104-107, 191-192, 195, 218-219, 222.

16- Demirayak, Kenan, *I. Abbasî Asrında Edebî Çevre (132-232/750-847)*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1992, tür. yer.

17- Deveci, Birol, *Cahiliye Dönemi Arap Edebiyatına Genel Bakış*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2001, s. 8, 10, 11, 12, 17-18, 19, 20, 21, 22, 27-28, 29-30, 32.

18- Durmuş, İsmail, *Eski Arap Şiirinde ve Kur'ân'da Benzetme*, Dokuz Eylül Üniv. Sosyal Bil. Enst. [Doktora Tezi], İzmir 1988, tür. yer.

19- Ergül, Aysel, *Câhiliye Döneminde Şiir ve Kadın Şâirler*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1991, s. 21, 22, 26, 27, 28-29, 33, 34, 40, 41, 42, 43, 45, 57, 58, 62, 66-67, 68-70, 126, 128.

20- Gündüzöz, Soner, *Ka'b b. Zuheyr: Hayatı, Eseri ve Edebî Kişiliği*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1997, s. 12-16, 45.

21- _____, *Sîbeveyh'te Kelime Yapısı*, Ondokuz Mayıs Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Samsun, 2002, s. 15, 88, 91, 149.

22- Gürtaş, Ahmet, *Konya Yusufağa Kitaplığında Bulunan Arap Dili ve Edebiyatı ile İlgili Yazmalar (H. VII./M. XIII. Asrın Ortasına Kadar)*, [Öğretim Üyeliği Tezi], Konya 1969, s. 1-3, 4, 6-7, 15, 35.

23- İslâmoğlu, İbrahim, *'Eyyâmu'l-'Arab'ın Edebî Yönü ve Arap Dili ve Edebiyatına Etki ve Katkısı*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2002, s. 53-55.

24- Kalın, Faiz, *Kur'ân'da Zaman Kavramı*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 2001, s. 13.

25- Karaarslan, Nasuhi Ünal, *Câmi' at-Ta'rib ve Arapçada Yabancı Kelimeler Meselesi*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Doçentlik Tezi, Erzurum 1982, tür. yer.

26- Karaoğlu, Esra, *Cahiliye Örf ve Âdetlerine Kur'an'ın Bakışı*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Lisans Tezi, Erzurum 2005, s. 1-2.

27- Kavalcı, Osman, *Dîvan Şiirindeki Na'tlarda Dinî ve Tasavvufî Unsurlar*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1992, s. 5, 6.

28- Köse, Mustafa, *Muhammed Hüseyin Heykel ve Görüşleri*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2002, s. 81, 83.

29- Küçükyıldız, Cahit, *H. Peygamber (s.a.v.)'e Medhiye Yazan Şairler ve Şiirlerinden Örnekler*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2000, s. 17-19, 31-33, 35-38, 48-49.

30- el-Murâdî, İbn Ümmi Kâsım, *Şerhu't-Teshîl*, nşr. ve takdîm: Hüseyin Tural, Külliyyetü'l-Âdâb-Câmi'atü Bağdâd, Yüksek Lisans Tezi, Bağdat 1971, tür. yer.

31- Öskan [Özkan], Ali Rafet, *Eski Araplarda Putperestlik, Doğuşu ve Ortaya Çıkış Sebepleri*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1991, s. 31, 34-35, 83, 102, 116.

32- Polat, İbrahim Ethem, *İslâm Öncesi Hanif Edebiyatı*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1996, tür. yer.

33- Sait, Sena, *al-Hansâ*, Ankara Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1985, tür. yer.

34- Sancak, Yusuf, *Hız. Peygamber Devrinde Şiir*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1995, tür. yer., özellikle s. 186-188.

35- Saylık, Mutlu, *Cahiliye ve Asrı Saadet Döneminde Hız. Peygamber (s.a.v.) Hakkındaki Övgü Şiirleri*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2000, s. 49-52.

36- Tetik, Barış, *Eyyâmü'l-Arab ve Edebî Yönü*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 2000, s. 22-25.

37- Tetik, Naim, *Eski Arap Şiirinde Muhadram Şairler*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1997, s. 21-25.

38- Toprak, M. Faruk, *Endülüs Şiirinde Mersiye*, Ankara Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Ankara 1990, tür. yer.

39- Tural, Hüseyin, *İbnu's-Sîd al-Batalyavsî ve Kitâbu'l-Hulal fî Şarh Abyâti'l-Cumal*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Doktora Tezi, Erzurum 1978, tür. yer.

40- _____, *Salâhuddîn as-Safadî ve Tashîhu't-Tashîf Adlı Eseri*, Doçentlik Çalışması, Erzurum 1989, metin, s. 15, 40, 44, 45.

41- Tuzcu, Kemal, *Klâsik Arap Şiirinde Yaşlılık Teması (X. Yüzyıl Sonuna Kadar)*, Ankara Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1998, tür. yer.

42- _____, *Klâsik Arap Şiirinde Recez ve Urcûze*, Ankara Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Ankara 2003, tür. yer.

43- Tülücü, Süleyman, *Arapça ve Farsçadan Türkçe Yazı Diline Şekil Değiştirerek Geçen Kelimeler*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Seminer Çalışması I, Erzurum 1978, s. XXI-XXII.

44- Türek, Ahmet İhsan, *Abû Bakr Muhammad İbn al-Anbârî, Hayatı, Kişiliği, Eserleri ve Kitâb az-Zâhir*²⁷, Atatürk Üniv. Edebiyat Fak. Doçentlik Tezi, Erzurum 1966, tür. yer.

²⁷ Emin Işık tarafından yazılan maddede ("İbnü'l-Enbârî, Ebû Bekir", *DİA*, XXI, 26), bu çalışma doktora tezi olarak gösterilmişse de, doğrusu, doçentlik tezidir. Türek'in doktora tezi İbn Mukbil Divanı (Ankara 1967) üzerinedir.

45- Türkmen, Süleyman, *Asr-ı Saadette Şiir ve Şâirler*, Atatürk Üniv. İlâhiyat Fak. Diploma Çalışması, Erzurum 1995, s. 16-18.

46- Uylaş, Sait, *II. Abbâsî Asrı'nda Edebî Çevre (232-334/847-945)*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 2001, tür. yer.

47- Ünal, Ömer, *Emevîler Devrinde Siyâsî Şiir ve Öncüleri*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1989, s. 8, 10.

48- _____, *Sadru'l-İslâm'da Edebî Çevre (1-41/622-661)*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1995, tür. yer.

49- Varol, Hüseyin, *İbnu Kuteybe, Edebu'l-Kâtib, I. ve II. Kısım*, Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fak. Doktora Tezi, Erzurum 1980, tür. yer.

50- Yanık, Nevzat Hafız, *Arap Dilinde İsim Filler*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1988, s. IX, X, 13, 24, 50.

51- _____, *Mahmûd Sâmî Paşa el-Bârûdî: Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1991, tür. yer.

52- Yavuz, Mahmut, *Muhadram Şairlerin Şiirlerinde İslâmî Motifler*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1998, s. 101-109.

53- Yeşildağ, Abdussamed, *Cahiliye ve Abbasîler Döneminde Arap Şiirinde Gökyüzü Tasviri*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2003, tür. yer.

54- Yıldırım, Kadri, *Câhiliye ve İslâmî Dönem Şiir Mevzûlarının Mukayesesi (Hicrî Birinci Asır İtibariyle)*, Harran Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Şanlıurfa 1998, tür. yer.

55- Yılmaz, Ali, *Nâsır b. 'Abdisseyyid al-Mutarrizî ve al-Misbâh Adlı Eseri*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1996, metin, s. 43, 72, 73.

56- Yılmaz, İbrahim, *Akşehirdi Ali b. Osman ve Şarh Abyâtî'l-Kâfiya ve'l-Câmî*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1993, Giriş, s. 3; metin, s. 13, 24, 31, 48, 53-54, 55-56.

57- _____, *Panayırlar ve Arap Dili ve Edebiyatının Gelişmesinde Oynadığı Rol*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1997, s. 188-190, 191-194, 199-212, 232-233, 234-235, 302-307.

58- Yılmaz, Nurullah, *III. Abbasî Asrında Edebî Çevre*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Doktora Tezi, Erzurum 1995, tür. yer.

59- Yılmaz, Veysel, *Hâlid al-Azharî ve Hadiyyatu Uli'l-Albâb ilâ Mûsili't-Tullâb ilâ Kavâ'idil-İ'râb*, Atatürk Üniv. Sosyal Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1999, Giriş, s. XVI; metin, s. 70-71, 72.

IV- Mu'allakât ve Şairlerinden Bahseden Kitaplar, Çalışmalar

1- Abdulkadiroğlu, Abdulkadir-Abdulkadiroğlu, Nuran, *Mehmed Âkif Ersoy'un Makaleleri*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1990, s. 5, 47, 91, 123.

2- 'Abdurrahmân Fehmî, *Medresetü'l-'Arab*, Matba'a-i Ebüzziyâ, İstanbul 1304, s. 75-85 ve tür. yer. ; *İslâm Medeniyeti Tarihi (Medresetü'l-'Arab)*, notlarla sadeleştirip yayına haz. Hüseyin Elmalı-Cüneyt Eren, Yeni Akademi Yay., İzmir 2005, s. 17, 41-42, 104, 111, 113-115, 116-129, 130, 136, 157, 158.

3- 'Abdülkâdir b. 'Ömer el-Bağdâdî, *Şerhu Şevâhidi Şerhi't-Tuhfeti'l-Verdiyye*, nşr. Nazif M. Hoca, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1978, s. 16, 17-18, 20, 27, 39, 45, 71, 74, 76, 79-80, 88, 90, 131, 139, 165-166, 179, 187, 199, 200.

4- _____, *Hâşiye 'alâ Şerhi Bânet Su'âd*, I-II, nşr. Nazif Muharrem Hoca, Bibliotheca Islamica, Beyrut 1980-1990, tür. yer.

5- 'Abdünnâfi' 'İffet, *en-Nef'u'l-Mu'avvel fî Tercemeti't-Telhîs ve'l-Mutavvel*, I-II, Saraybosna-İstanbul 1289-1290, tür. yer.

6- Adonis, *Arap Poetikası-Konferanslar*, çev. Emrullah İşler, Yapı Kredi Yay., İstanbul 2004, s. 16, 40, 54, 92.

7- Ahmed Cevdet [Paşa], *Kıyas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hulefa I*, haz. Mahir İz, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2000, s. 102.

8- _____-Muallim Mâhir İz, *Peygamber Efendimiz*, neşre haz. M. Ertuğrul Düzdağ, Erkam Matbaası, İstanbul 2005, s. 4, 275, 276.

9- Ahmed Çelebi, *İslâm'da Eğitim-Öğretim Tarihi*, trc. Ali Yardım, Damla Yay., İstanbul 1976, s. 77, 342, 386-387; 3. baskı, Damla Yay., İstanbul 1998, s. 56-57, 273-274, 311.

10- _____, *İslâm Öncesi Mekke ve Tarih Anlayışımız*, çev. Hasan Fehmi Ulus, Seriyeye Kitapları, İstanbul 1997, s. 166, 186.

11- Ahmed Emîn, *Fecrü'l-İslâm (İslâm'ın Doğuşu)*, trc. Ahmed Serdaroğlu, Kılıç Kitabevi, Ankara 1976, s. 47, 51, 60 (dipnot 8), 87-88, 100, 101, 102, 110-111, 120, 136-137.

12- Ahmed Naîm, Babanzâde, *İslâm Ahlâkının Esasları*, notlarla sad. Recep Kılıç, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1995, sadeleştirenin girişi, s. XVI, XVII.

13- Ahmed Rif'at, *Lügāt-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye*, Mahmûd Bey Matba'ası, İstanbul 1299-1300, I, 259-260; VI, 134.

14- Ahmed Şâkir b. Halîl, *Tebssiratu't-Tullâb fî 'Ilmi'l-İ'râb*, haz. Kenan Demirayak-M. Sadi Çögenli, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1999, s. 18, 20, 25, 30, 50, 53, 57, 60, 74, 80, 85, 87, 103, 109, 130.

15- Akar, Metin, *Su Kasidesi Şerhi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1994, s. 97, 111.

16- Akdemir, Hikmet, *Belâğat Terimleri Ansiklopedisi*, Nil Yay., İzmir 1999, s. 123, 150-151, 200, 244-245, 259.

17- Aksu, Zâhid, *İslâm'ın Doğuşunda Toplumsal Realite, Hukukî Âyetler ve İçtihadî Kaynaklar*, İlâhiyât [Yay.], Ankara 2005, s. 72.

18- Aktaş, Faruk, *Kur'an'da Cehalet Kavramı*, Ekin Yay., İstanbul 2001, s. 26, 28, 81, 180, 192.

19- Aktaş, Hasan, *Çağdaş Türk Şiirinde Tarihî Şahsiyetler ve Eserler*, Çizgi Kitabevi Yay., Konya 2002, s. 137.

20- Altıntaş, Ramazan, *Bütün Yönleriyle Câhiliyye*, Ribat Yay., Konya [1996], s. 2.

21- Âşık, Nevzat, *Bedî'u'z-Zemân el-Hemezânî, Hayatı, Makâmâtı ve Tesiri*, Anadolu Matbaacılık, İzmir 1996, s. 55-56, 100, 102, 103, 107, 108, 145.

22- Atay, Hüseyin, *Osmanlılarda Yüksek Din Eğitimi*, Dergâh Yay., İstanbul 1983, s. 233, 234.

23- Ateş, Ali Osman, *İslâm'a Göre Câhiliye ve Ehl-i Kitâb Örf ve Âdetleri*, Beyan Yay., İstanbul 1996, s. 23, 87, 154-155, 220, 268, 420, 482.

24- Ateş, Süleyman, *Kur'ân-ı Kerîm'in Yüce Meâli ve Çağdaş Tefsîri I*, Ankara Üniv. İlâhiyat Fak. Yay., Ankara 1982, s. 294.

25- _____, *İslâm'a İ'tirazlar ve Kur'ân-ı Kerîm'den Cevaplar*, 3. baskı, Kılıç Kitabevi, Ankara, ts., s. 191, 314.

26- _____, *Yüce Kur'ân'ın Çağdaş Tefsîri*, I-XI, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul 1988-1991, tür. yer.

27- Avcı, Casim, *İslâm-Bizans İlişkileri*, Klâsik [Yay.], İstanbul 2003, s. 28, 29, 224, 243-246, 264.

28- Bakırcı, Selami, *Mevlid, Doğuşu ve Gelişmesi*, Akademik Araştırmalar Yay., İstanbul 2003, s. 123, 182.

29- Bali, Muhan, *Ağrılar*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1997, s. 4-5.

- 30- Baltacı, Cahid, *İslâm Medeniyeti Tarihi*, M.Ü.İlahiyat Fak.Vakfı Yay., İstanbul 2005, s. 372, 394.
- 31- Bammat, Haydar, *İslâmın Çehresi*, çev. Osman Fehmi Giritli, Sancak Yay., İstanbul 1975, s. 266-270.
- 32- Banarlı, Nihad Sâmî, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, I, 128-129, 182.
- 33- Bayraktar, İbrahim, *Edebî ve İlmî Açıdan Hadîs*, Işık Yay., İzmir 1993, s. 23, 65.
- 34- Bebel, Auguste, *H. Muhammed ve Arap Kültürü Dönemi*, çev. Veysel Atayman, 2. baskı, Alan Yayıncılık, İstanbul 1997, s. 115-116; Bordo Siyah Klâsik Yay., İstanbul 2004, s. 150.
- 35- el-Bekrî, *Câhiliye Arapları*, Türkçesi: Levent Öztürk, İz Yayıncılık, İstanbul 1998, s. 60, 64-65, 78.
- 36- Beyânî, *Tezkiretü's-Şuarâ*, eleştirmeli baskıya haz. İbrahim Kutluk, TTK Yay., Ankara 1997, Giriş, s. 30, 41, 79-80; metin, s. 28, 87, 279.
- 37- Bilgegil, M. Kaya, *Harâbât Karşısında Nâmık Kemâl, Nâmık Kemâl'in Eski Edebiyâta İtirazları*, İrfan Yayınevi, İstanbul 1972, s. 73, 74, 79, 159, 219, 220, 274.
- 38- Bilgiz, Musa, *Kur'an'da Bilgi, Kavramsal Çerçeve, Bilgi Türleri*²⁸, İnsan Yay., İstanbul 2003, s. 17, 296.
- 39- Bilmen, Ömer Nasuhi, *Büyük Tefsir Tarihi ve Tabakatü'l-Müfessirîn*, Bilmen Yayınevi, İstanbul 1973, I, 39-40, 42, 120.
- 40- Bırışık, Abdülhamit, *Hint Altkitası Düşünce ve Tefsir Ekolleri*, İnsan Yay., İstanbul 2001, s. 263.
- 41- Bolelli, Nusreddin, *Belâgat, Kur'an Edebiyatı, Beyân-Meânî-Bedî*, Rağbet Yay., İstanbul 2000, s. 17, 53, 63, 135, 159, 169-170, 186, 192, 262, 267-268, 274, 276, 363, 379.
- 42- Boyunağa, A. Yılmaz, *H. Muhammed (s.a.s.)'in Tebliğinden Günümüze İslâm Tarihi*, Akabe Biat Yayınevi, İstanbul 1993, s. 38.
- 43- Bozkurt, Nebi, *Hadîs'te Folklor, Eğlence*, Marmara Üniv. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1997, s. 39, 42-43, 44, 45, 48, 49, 51, 104.

²⁸ Bu eserin tarafımızdan bir tanıtımı için bk. *Marife*, yıl: 5, sy. 2 (Güz 2005), s. 245-250.

- 44- Brockelmann, Carl, *İslâm Milletleri ve Devletleri Tarihi I*, çev. Neş'et Çağatay, 2. baskı, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1964, s. 9, 11, 29, 220.
- 45- Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri I-II-III*, Bizim Büro Basımevi Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti., Ankara 2000, II, 404.
- 46- el-Câbirî, Muhammed Âbid, *Arap-İslâm Aklının Oluşumu*, çev. İbrahim Akbaba, 3. baskı, Kitabevi [Yay.], İstanbul 2001, s. 43.
- 47- Câbîzâde 'Alî Fehmî, *Hüsnü's-Sihâbe fî Şerhi Eş'ârî's-Sahâbe*, Rüşen Matba'ası, Dersaadet 1324, s. 350-353.
- 48- el-Câhiz, *Hilâfet Ordusunun Menkıbeleri ve Türkler'in Faziletleri*, çev. Ramazan Şeşen, 2. baskı, TKAE Yay., Ankara 1988, s. 62, 71 (dipnot 163), 75 (dipnot 183).
- 49- _____, *Cimriler Kitabı*, Türkçesi: Yahya Atak, Şûle Yay., İstanbul 1999, s. 101, 118, 153, 194; Türkçesi: Selahattin Hacıoğlu, Bordo Siyah Klâsik Yay., İstanbul 2004, s. 139, 156, 177.
- 50- Canan, İbrahim, *Hadis Ansiklopedisi, Kütüb-i Sitte*, Zaman Gazetesi [Yay.], Almanya, ts., c. 7, s. 312-313, 314.
- 51- Cerrahoğlu, İsmail, *Tefsir Usûlü*, 6. baskı, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1988, s. 14, 25, 27, 57, 160, 166.
- 52- _____, *Tefsir Tarihi I*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 1988, s. 12.
- 53- Cevdet Kudret, *Örneklî Türk Edebiyatı Tarihi*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1995, s. 67.
- 54- el-Cevherî, İsmâ'il b. Hammâd, *Kitâbü 'Arûdi'l-Varaka*, nşr. M. Sadi Çögenli, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1994, s. 6, 9, 13, 18, 20, 22, 23, 25, 36, 44.
- 55- _____, *Kitâbü'l-Kavâfi*, nşr. Kenan Demirayak, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1995, Giriş, s. 2-3, 6-7, 9-10, 11, 12; metin, s. 3, 10-11, 12, 14, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 27, 30, 32, 33, 34, 36-37, 40, 42-43, 45, 46, 47.
- 56- Ceviz, Nurettin, *Libya'nın Vatan Şairi: Ahmed Refik el-Mehdevî (1898-1961)*, *Hayatı ve Edebî Kişiliği*, Aktif Yay., Ankara 2005, s. 24, 57-58.
- 57- Ceyhan, Abdullah, *Diyanet İşleri Başkanlığı Kütüphanesi El Yazması Eserler Kataloğu II*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 1994, s. 581-582 (nr. 1103).

58- Chokr, Melhem, *İslâm'ın Hicrî İkinci Asrında Zındıklık ve Zındıklar*, çev. Ayşe Meral, Anka Yay., İstanbul 2002, s. 234, 401.

59- Corcî Zeydân, *İslâm Uygarlığı Tarihi-Târihu't-Temeddüni'l-İslâmî*, notlarla günümüz Türkçesine çev. Nejdet Gök, İletişim Yay., İstanbul 2004, I, 583-584, 590, 591, 597, 600 (dipnot), 601, 742.

60- Cündioğlu, Dücan, *Bir Kur'an Şâiri: Mehmed Akif ve Kur'an Meâlî*, Bîrun Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2000, s. 23, 25, 26, 41, 42, 51.

61- el-Cürcânî, 'Abdülkâhir, *Esrârü'l-Belâga*, nşr. Hellmut Ritter, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Şarkiyat Enstitüsü Neşriyatı, İstanbul 1954, "Introduction", s. 10, 11; metin, s. 3, 26, 27, 43, 45, 46, 53, 107, 127, 128, 148, 149, 150, 153, 157, 176, 178, 183, 188, 194, 200, 225, 232, 250, 311, 312.

62- Çabuk, Vâhid, *İslâm Ansiklopedisi İndeksi*, TTK Yay., Ankara 1994, tür. yer.

63- Çağatay, Neşet, *İslâmdan Önce Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı*, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., 2. baskı, Ankara 1963, s. 60, 73-74, 138.

64- _____, *Başlangıçtan Abbâsîlere Kadar (Dîni-İçtimâî-İktisadî-Siyasî Açıdan) İslâm Tarihi*, TTK Yay., Ankara 1993, s. 64-65, 122-123, 124, 228, 255.

65- _____, *Sorularla İslâm Dini ve İslâm Tarihi*, Gündoğan Yay., Ankara 1997, s. 66-67, 106, 107.

66- Çağıl, Necdet, *Kıraat Olgusu Çerçevesinde Kur'an'ın Belâgat ve Fonetik Yapısı*, İlahiyât [Yay.], Ankara 2005, s. 234-235, 244, 279, 398.

67- Çakan, İsmail Lütfi, *Örnekleriyle Uygulamalı Dînî Hitâbet*, Kuşak Yay., Ankara 1975, s. 18.

68- Çağmar, M. Edip, *Edebî Açıdan Arapça Mevlidler*, İlahiyât [Yay.], Ankara 2004, s. 36, 37, 181, 201, 203, 204.

69- Çağrıncı, Mustafa, *İslâm Düşüncesinde Ahlâk*, Marmara Üniv. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1989, s. 3, 4.

70- Çalışkan, Adem, *Fuzûlî'nin Su Kasidesi ve Şerhi*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 1992, s. 27.

71- Çalışkan, İsmail, *Kur'an'da Din Kavramı*, Ankara Okulu Yay., Ankara 2002, s. 63 (dipnot 104), 238.

72- Çelebi, Rabiha, *Tâcuddîn Muhammed b. Muhammed el-İsferâyînî ve "Lubbu'l-Elbâb fî 'İlmi'l-İ'râb"ı*, Anadolu Matbaacılık, İzmir 1994, tür. yer.

73- _____ -Hacımuftuoğlu, Nasrullah, *Teshîlü'l-Belâga*, Anadolu Matbaası, İzmir 1996, s. 15, 18, 20, 27, 29, 40-41, 53, 54, 57, 59, 68, 73, 80, 109, 111, 127, 128.

74- Çelebioğlu, Âmil, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1998, s. 532.

75- Çelik, Ahmet, *Kur'ân Semantiği Üzerine*, EKEV Yayınevi, Erzurum 2002, s. 10, 18-19, 21-22, 26-27, 29, 31-32, 33, 36-37, 38, 40-41, 45-46, 47, 52, 53-54, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 67, 75, 81, 82-83, 86-87, 89, 91-92, 95-96, 97, 99, 105-106, 108-109, 110, 114, 115-116, 117, 119, 122, 126-127, 130, 136, 137, 138, 140-141, 144, 148, 151, 153, 159, 163-164, 165.

76- Çelik, Ali, *İslâm'ın Kabul veya Reddettiği Halk İnançları*, Beyan Yay., İstanbul 1995, s. 65, 90, 124-125, 169-170, 322, 340.

77- Çelik, İbrahim, *Kur'an'da Mele' Kavramı, Peygamberlere Karşıt Güçler*, Bursa 2001, s. 162.

78- Çelikkol, Yaşar, *İslâm Öncesi Mekke*, Ankara Okulu Yay., Ankara 2003, s. 166.

79- Çetin, Abdurrahman, *Kur'an İlimleri ve Kur'an-ı Kerim Tarihi*, Dergâh Yay., İstanbul 1982, s. 180, 190.

80- _____, *Hitabet ve İrşad, Güzel Konuşma ve İnsanları Etkileme Yolları*, Akça Yay., Bursa 1998, s. 12.

81- Çetin, Mahmut, *İslâm Sanatı'nın Teşekkülü*, Adım Yayıncılık, İstanbul, ts., s. 230, 232.

82- Çetin, Nihad M., *Eski Arap Şiiri*, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1973, s. VIII, 1, 10, 15, 16, 20-21, 23, 31, 32, 51, 52, 56, 65 (dipnot 2), 66, 71, 72, 79, 82, 88.

83- _____, *Arapça Metinler I (Metin Kısmı)*, İstanbul Üniv. Yay., Edebiyat Fak. Şarkiyat Enst., İstanbul 1979, s. 118, 131, 137, 176, 207-208, 213, 222, 226, 230, 233, 261, 267.

84- Çetindağ, Yusuf, *Şark Klâsiklerinden Seçmeler-1*, Kaynak Yay., İstanbul 2003, s. 65-70.

85- Çiftçi, Hasan, *Klâsik Fars Edebiyatında Hiciv ve Sosyal Eleştiri*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2002, s. 8, 9.

86- Çögenli, M. Sadi-Bakırcı, Selami, *Şâhid Beyitler Tercümesi (Câmiu'd-Durûsi'l-Arabiyye)*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1995, tür. yer.

87- Dağ, Mehmet-Öymen, Hıfzırrahman R., *İslâm Eğitim Tarihi*, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., Ankara 1974, s. 164.

88- Dağcı, Şamil, *İmam Şâfiî, Hayatı ve Fıkıh Usûlü İlmindeki Yeri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 2004, s. 48.

89- Dalkıran, Sayın, *Aklın Büyük Yanılgısı: Tanrılaştırma*, Yedirenk Kitapları, İstanbul 2004, s. 210, 219.

90- Dânişmend, İsmâil Hâmi, *İzahlı İslâm Târîhi Kronolojisi I*, Bâb-ı âlî Yayınevi, İstanbul 1960-1961, s. 253-265.

91- Daud, Wan Mohd Nor Wan, *İslâm Bilgi Anlayışı ve Çoğulcu Bir Toplumun Eğitim Sistemine Yansıması-Malezya Örneği-*, çev. Fuat Aydın, Ankara Okulu Yay., Ankara 2002, s. 105.

92- Davudoğlu, Ahmed, *Sahîh-i Müslim Tercemesi ve Şerhi*, Sönmez Neşriyat A.Ş. Yay., İstanbul 1979, X, 7, 8-9.

93- Dâvûd-zâde, Muhammed b. Mustafâ, *ed-Dürrü'l-Lakît fî Ağlâtî'l-Kâmûsî'l-Muhît*, nşr. Mustafa Kılıçlı, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1990, s. 33, 42, 109, 110, 111, 116, 127, 128, 168, 175, 181, 182, 193, 196, 220.

94- Demirayak, Kenan, *Abbâsî Edebiyatı Tarihi*, Bakanlar Matbaacılık Ltd. Şti., Erzurum 1998, s. 13, 14, 18, 19, 25, 26, 27, 28, 31-32, 34, 36, 38-39, 45, 81-82, 83, 88, 91, 92, 119-120.

95- _____ -Savran, Ahmet, *Arap Edebiyatı Tarihi, Cahiliye Dönemi*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1993, s. 13, 18, 34, 36, 37, 38, 43-44, 49, 50, 51, 52, 53, 54-55, 56, 58, 60-61, 63, 64, 66, 70, 74, 75, 76-77, 78, 80-81, 82-83, 84, 85-86, 88, 89-99, 101, 119, 125, 133.

96- _____, *Arap Edebiyatı Tarihi, Sadru'l-İslâm Dönemi*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1996, s. 9, 11, 14, 20-21, 22, 23, 46, 51, 52, 55-56.

97- _____ -Çögenli, M. Sadi, *Arap Edebiyatında Kaynaklar*, genişletilmiş 3. baskı, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 2000, s. 44-45, 62-63, 64-65, 67.

98- Dermenghem, Emile, *Hız. Muhammed ve Risâleti*, çev. Ahmet Ağırakça, İnsan Yay., İstanbul 1997, s. 36, 60, 62, 132, 354-355, 376.

99- ed-Desûkî, Muhammed b. Ahmed, *Hâşiye 'alâ Şerhi't-Telhîs*, I-II, İstanbul 1301, tür. yer.

100- Dikici, Recep, *Arap Atasözleri (أمثال العرب)*, Arı Ofset, Konya 1991, s. 18, 30, 40-41, 55, 77, 111, 113-114, 125-127, 141.

- 101- Dilçin, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yay., Ankara 1983, s. 122.
- 102- Doğru, Mehmet, *Hitabet*, Damla Yayınevi, İstanbul [2000], s. 29.
- 103- *Doğu'da Kahve ve Kahvehaneler*, editörler: Hélène Desmet-Grégoire, François Georgeon, çev. Meltem Atik-Esra Özdoğan, Yapı Kredi Yay., İstanbul 1999, s. 148.
- 104- *Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi*, ilmî müşavir ve redaktör: Hakkı Dursun Yıldız, Çağ Yay., İstanbul 1986, I, 113, 153, 165, 168, 169, 180, 182, 214-215, 519, 520, 562.
- 105- Durî, Abdulaziz, *İslâm İktisat Tarihine Giriş*, çev. Sabri Orman, Endülüs Yay., İstanbul 1991, s. 19.
- 106- Dumuş, İsmail, *Arap Edebiyatında Seçilmiş Şahsiyetler*, İstanbul 1999, s. 33, 53, 64, 98, 104, 175, 176, 192-193, 216.
- 107- _____, *Arap Dili ve Belâgatıyla İlgili İncelemeler*, İstanbul 1999, tür. yer.
- 108- Düздаğ, Mehmed Ertuğrul, *Mehmed Âkif Hakkında Araştırmalar*, M.Ü.İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1987, s. 11.
- 109- Ebû Zeyd, Nasr Hâmid, *İlâhî Hitabın Tabiatı*, çev. Mehmet Emin Maşalı, Kitâbiyât [Yay.], Ankara 2001, s. 57, 79, 80-81, 138, 187, 190, 279.
- 110- _____, *Dinsel Söylemin Eleştirisi*, çev. Fethi Ahmet Polat, Kitâbiyât [Yay.], Ankara 2002, s. 66.
- 111- Ekin, Yunus, *Kur'ân'a Göre İnançsızlık*, Işık Yay., İstanbul 2001, s. 31, 32-33, 36, 280.
- 112- Er, Hamit, *Medreseden Mektebe Geçiş Sürecinde Darülhilafe Medreseleri*, Rağbet Yay., İstanbul 2003, s. 81, 150.
- 113- Er, Rahmi, *Bed'ü'z-Zamân el- Hemezânî ve Makâmeleri*, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1994, s. 26, 45-46, 60, 96, 107, 108, 122, 138, 157.
- 114- _____, *Modern Mısır Romanı (1914-1944)*, Star Ajans, Ankara 1997, s. 43, 261 (dipnot 1).
- 115- Eren, Hasan, *Türklük Bilimi Sözlüğü, I. Yabancı Türkologlar*, TDK Yay., Ankara 1998, s. 197.

- 116- Eroğlu, Ali, *Kur'an Tarihi ve Kur'an İlimleri Üzerine*²⁹, EKEV Yay., Erzurum 2002, s. 263.
- 117- Ertuğrul, İsmail Fennî, *Hakikat Nurları*, Kâğıt ve Basım İşleri A.Ş., İstanbul 1949, s. 15, 93, 102-105, 258, 260.
- 118- Eyyûb Sabrî Paşa, *'Azîzü'l-Âsâr Şerh-i Kasîde-i Bânet Su'âd*, Şeyh Yahyâ Efendi Matba'ası, İstanbul 1291, s. 6, 7, 9.
- 119- el-Ezrakî, Ebu'l-Velîd Muhammed, *Kâbe ve Mekke Tarihi*, çev. Y. Vehbi Yavuz, Feyiz Yay., İstanbul 1974, s. 123, 170.
- 120- Fahri, Macit, *İslâm Felsefesi Tarihi*, çev. Kasım Turhan, İklim Yay., İstanbul 1987, s. 61.
- 121- el-Farukî, İsmâil Râci-el-Farukî, Luis Lâmia, *İslâm Kültür Atlası*, çev. Mustafa Okan Kibaroglu-Zerrin Kibaroglu, İnkılâb Yay., İstanbul 1991, s. 22, 28, 83-84, 380, 383.
- 122- Furat, Ahmet Subhi, *Arap Edebiyatı Târîhi (Başlangıçtan XVI. Asra Kadar), I*, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1996, s. 65-66, 74-95 ve tür. yer.
- 123- Gezgin, Ali Galip, *Tefsirde Semantik Metod ve Kur'an'da "Kavm" Kelimesinin Semantik Analizi*, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul 2002, s. 22, 65, 213, 215, 220, 221, 223, 225, 227, 228, 230, 331, 338, 344.
- 124- Gibb, E.J.Wilkinson, *Osmanlı Şiir Tarihi I-II*, trc. Ali Çavuşoğlu, Akçağ Yay., Ankara, ts., s. 70.
- 125- Gibb, Hamilton A.R., *İslâm Medeniyeti Üzerine Araştırmalar*, çev. Kadir Durak v.dğr., Endülüş Yay., İstanbul 1991, s. 245.
- 126- Goldziher, Ignace, *Klâsik Arap Literatürü*, çev. Azmi Yüksel-Rahmi Er, İmaj Yay., Ankara 1993, s. 23-25, 26-30, 31-32, 33, 43, 44, 79, 84, 101, 102, 108.
- 127- Göçgün, Önder, *Ziya Paşa'nın Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Bütün Şiirleri ve Eserlerinden Açıklamalı Seçmeler*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2001, s. 80.
- 128- Gökyay, Orhan Şaik, *Eski, Yeni ve Ötesi (Seçme Makaleler 1)*, İletişim Yay., İstanbul 1995, s. 97.

²⁹ Bu eserin tarafımızdan bir tanıtımı için bk. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 22 (2004), s. 325-330.

- 129- _____, *Kim Etti Sana Bu Kârı Teklif (Seçme Makaleler 2)*, İletişim Yay., İstanbul 1997, s. 299.
- 130- _____, *Güçlük Nerede? (Seçme Makaleler 3)*, İletişim Yay., İstanbul 2002, s. 223.
- 131- Gülen, M. Fethullah, *Prizma 1*, Nil Yay., İzmir 2002, s. 194.
- 132- _____, *Prizma 4*, Nil Yay., İzmir 2004, s. 200.
- 133- _____, *Kırık Testi 4: Ümit Burcu*, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yay., İzmir 2005, s. 66.
- 134- Güllüce, Veysel, *Kur'ân-ı Kerim'de Ahiret İnancının Temelleri*, EKEV Yay., Erzurum 2001, s. 62, 65.
- 135- Gümü, Sadreddin, *Seyyid Şerîf Cürcânî ve Arap Dilindeki Yeri*, Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul 1984, s. 19-20 (dipnot 5).
- 136- _____, *Kur'ân Tefsîrinin Kaynakları*, Kayihan Yay., İstanbul 1990, s. 72, 114, 116, 118-120.
- 137- [Günaltay], M. Şemseddin, *İslâm Tarihi*, Evkâf-ı İslâmiye Matba'ası, İstanbul 1338-1341, s. 343-344, 368-378.
- 138- _____, *İslâm Öncesi Araplar ve Dinleri*, sad. M. Mahfuz Söylemez-Mustafa Hizmetli, Ankara Okulu Yay., Ankara 1997, s. 15, 16-17, 45.
- 139- _____, *(Hurâfâttan Hakikate)*, *Hurâfeler ve İslâm Gerçeği*, yayına haz. Ahmet Gökbel, Marifet Yay., İstanbul 1997, s. 42-44.
- 140- Gündüzöz, Soner, *Arapçada Kelime Türetimi, Kavramlar-Kuramlar-Kurumlar*, Din ve Bilim Kitapları, Samsun 2005, s. 62 (dipnot 132), 93.
- 141- Hacımüftüoğlu, Nasrullah, *İcâz ve Belâgat Deyimleri*, Kültür Eğitim Vakfı Yayınevi, Erzurum 2001, s. 19.
- 142- _____, *Kur'an'ın Belâgatı ve İcâzı Üzerine*, Kültür Eğitim Vakfı Yayınevi, Erzurum 2001, s. 67, 78.
- 143- Hakîmî, M. Rıza, *İslâm Bilim Tarihi*, trc. Hüseyin Arslan, İnsan Yay., İstanbul 1999, s. 225-226.
- 144- Halman, Talât Sait, *Eski Uygarlıkların Şiirleri*, İş Bankası Kültür Yay., İstanbul 1974, s. 308.
- 145- Hamidullah, Muhammad, *Resûlullah Muhammed*, trc. Salih Tuğ, İrfan Yayınevi, İstanbul 1973, s. 287.
- 146- _____, *İslâm Peygamberi (Hayatı ve Faaliyeti)*, çev. Salih Tuğ, 5. baskı, İrfan Yayıncılık, İstanbul 1991, I, 72, 506, 598-599; II, 749, 954.

147- Harîrî, *Makâmât*, trc. Ahmed Hamdî Şîrvânî, Yahyâ Efendi Matba'ası, İstanbul 1290, tür. yer.; çev. Sabri Sevsevil, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1989, s. 487-489, 500, 502, 523, 537, 553-554.

148- Hasan İbrahim Hasan, *Siyasî-Dinî-Kültürel-Sosyal İslâm Tarihi*, çev. İsmail Yiğit-Sadreddin Gümüş, Kayıhan Yay., İstanbul 1985, c. I/1, s. 57-58.

149- Haurani, Albert, *Arap Halkları Tarihi*, çev. Yavuz Alogan, yayına haz. Tanıl Bora, İletişim Yay., İstanbul 1997, s. 35-36, 240, 561.

150- Hayret, [Adanalı], *Sûk-ı 'Ukâz*, Karebet ve Kasbar Matba'ası, İstanbul 1304, s. 36-41.

151- Heykel, Muhammed Hüseyin, *Hiz. Muhammed'in Hayatı I*, Türkçesi: Vahdettin İnce, Yöneliş [Yay.], İstanbul 2000, s. 178-179, 180.

152- Hitti, Philip K., *Siyâsî ve Kültürel İslâm Tarihi*, çev. Salih Tuğ, Boğaziçi Yay., İstanbul 1980, I, 140-141, 144-145.

153- _____, *Arap Tarihinin Mimarları*, trc. Ali Zengin, Risale [Yay.], İstanbul 1995, s. 230.

154- Hizmetli, Sabri, *İslâm Tarihi (Başlangıçtan İlk Dört Halife Devri Sonuna Kadar)*, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1991, s. 63.

155- _____, *İslâm Tarihi-İlk Dönem-*, 4. baskı, Özkan Matbaacılık, Ankara 2001, s. 113, 128.

156- Hodgson, M.G.S., *İslâmın Serüveni*, İz Yayıncılık, İstanbul 1993, I, 434, 438.

157- Huart, Clément, *Arap ve Arap Dilinde İslâm Edebiyatı*, çev. Cemal Sezgin, Kanaat Kitabevi, İstanbul 1944, s. 24-39 ve tür. yer.; yeni ve tam baskısı: *Arab ve İslâm Edebiyatı*, çev. Cemal Sezgin, TİSA Matbaacılık Sanayii, Ankara [1971], s. 16-25, 31-32, 34-35, 52-54, 377-379.

158- Hunke, Sigrid, *Avrupa'nın Üzerine Doğan İslâm Güneşi*, çev. Servet Sezgin, Bedir Yay., İstanbul 1972, s. 425, 430, 493.

159- Izutsu, Toshihiko, *Kur'ân'da Allah ve İnsan*, çev. Süleyman Ateş, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1975, s. 56, 77, 79, 80-81, 82, 84, 85, 86, 99, 100, 103-105, 121, 122, 125, 128, 137, 138, 140, 141, 146, 148-149, 150, 153, 155, 159-160, 179-180, 203, 210-211, 212, 214-215, 222, 223, 224, 225, 228, 229.

160- _____, *Kur'an'da Dinî ve Ahlâkî Kavramlar*³⁰, Türkçesi: Selâhattin Ayaz, 3. baskı, Pınar Yay., İstanbul 1997, s. 74-75, 76-77, 78-81, 86, 95, 107, 111, 113, 117, 122-123, 126-127, 130, 191, 310 (dipnot 13).

161- İbn Abdirabbih, *Nükteler ve Mizâhî Öyküler Kitabı*, Türkçesi: Erkan Avşar, Bordo Siyah Klâsik Yay., İstanbul 2004, s. 41-44.

162- _____, *Bedevî Arapların Özdeyiş ve Âdetleri*, Türkçesi: Erkan Avşar, Bordo Siyah Klâsik Yay., İstanbul 2004, s. 113.

163- İbn Haldun, *Mukaddime*, çev. Zâkir Kadirî Ugan, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1954, I, 112; II, 241; III, 230, 251, 253, çevirenin açıklama ve eklemeleri, s. 370, 376-378, 379-380; haz. Süleyman Uludağ, Dergâh Yay., İstanbul 1982-1983, I, hazırlayanın "Giriş"i, s. 26, 83; II, 826, 1360, 1376, 1379-1380, 1385-1386.

164- İbn Hazm, *Güvercin Gerdanlığı-Sevgiye ve Sevenlere Dair*, çev. Mahmut Kanık, İnsan Yay., İstanbul 1985, s. 158-159, 291.

165- İbn Hişâm, *el-İ'râb 'an Kavâ'idil-İ'râb ve Tercümesi*, haz. Kenan Demirayak-M.Sadi Çögenli, y.y., ts., s. 42.

166- İbn-i Hişâm, *Hiz. Muhammed'in Hayatı (es-Sîretü'n-Nebeviyye)*, I, çev. İzzet Hasan- Neşet Çağatay, TTK Yay., Ankara 1992, s. 7-8, 42, 46, 54, 64-65, 115; *İslâm Tarihi, Sîret-i İbn-i Hişâm Tercemesi*, I-IV, trc. Hasan Ege, Kahraman Yay., İstanbul 1985, tür. yer.

167- İbn İshak, Muhammed, *Siyer*, yayına haz. Muhammed Hamidullah, çev. Sezai Özel, 2. baskı, Akabe Yay., İstanbul 1991, s. 238.

168- İbn al-Kalbî, *Putlar Kitabı*, Rosa Klinke-Rosenberger'in notlarla Arapçadan Almancaya çevirisinden Türkçeye çev. Beyza Düşüngen, Ankara Üniv. İlâhiyat Fak. Yay., Ankara 1969, çeviri, s. 30, 40, 42, 44, 45, 46, 52.

169- İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye, Büyük İslâm Tarihi*, çev. Mehmet Keskin, Çağrı Yay., İstanbul 1994, II, 315, 353-356; III, 154-156; V, 48, 49, 54, 58.

170- İbn Kuteybe, *Te'vîlu Muhtelifi'l-Hadîs, Hadis Müdafaası*, trc. ve notlar: M. Hayri Kırbaçoğlu, Kayıhan Yay., İstanbul 1979, s. 44-45, 97, 153-154, 171, 235, 365, 421-422, 433, 439, 452.

³⁰ Bu eserin ilk baskısının (Pınar Yay., İstanbul, ts.) tarafımızdan bir tanıtımı için bk. *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. 51 (Aralık 1987), s. 211-214.

171- _____, *el-Maârif, Nebîler ve Sahabîler'in Sîreti*, trc. Hasan Ege, Şelâle Yay., İstanbul, ts., s. 65-66, 71, 75, 76-77, 216, 228, 412, 430, 446, 452, 460, 461, 462, 466-467, 468.

172- İbn Mâlik, *el-İ'tidâd fi'l-Fark beyne'z-Zâ' ve'd-Dâd*, nşr. Hüseyin Tural-Tâhâ Muhsin, Metâbi'u'n-Nu'mân, en-Necef 1391/1972, s. 93-94.

173- İbn Nübâte, *Tercüme-i Serhu'l-'Uyûn fi Şerhi Risâleti İbn Zeydûn*, trc. Mehmed Sa'îd İbn Kara Halîl, Dârü't-Tibâ'atî'l-Âmire, İstanbul 1257, s. 99, 103-105, 154, 165, 166.

174- İbnü'l-Esîr, *İslâm Tarihi, el-Kâmil fi't-Târih Tercümesi*, çev. Ahmet Ağırakça v.dğr., redaktör: Mertol Tulum, Bahar Yay., İstanbul 1985, I, 434, 446, 451-454, 462, 468, 471, 474-475, 477, 482.

175- İbn Zeydûn, *er-Risâletü'l-Hezliyye, Alaycı Hiciv Mektubu*, çev. ve notlar: Kenan Demirayak, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1999, çeviri, s. 14-16, 30-31, 39-40, 43.

176- el-İbşihî, Muhammed b. Ahmed, *el-Müstetraf fi Külli Fennin Müstezraf*, I-II, trc. Sahaflar Şeyhizâde Es'ad Efendi-Ekmekcizâde Ahmed Efendi, Matba'a-i 'Âmire, İstanbul 1261-1263, tür. yer.

177- İmam Şâfiî, *Divan*, Türkçesi: A. Ali Ural, Şûle Yay., İstanbul 2002, s. 20, 24, 277.

178- İnal, İbnü'l-Emin Mahmud Kemal, *Son Asır Türk Şâirleri*, haz. M. Kayahan Özgül, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara 2000, II, 1203.

179- İpekten, Halûk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., İstanbul 1994, s. 30-31.

180- 'İsâmüddîn, Mustafâ, *Şerhu Ebyâtî't-Telhîs ve'l-Muhtasar*, Matba'a-i 'Âmire, İstanbul 1276, tür. yer.

181- İsen, Mustafa, v.dğr., *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, 3. baskı, Grafiker Yayıncılık, Ankara 2005, s. 211.

182- el-İsferâyînî, 'İsâmüddîn İbrâhîm b. Muhammed, *el-Atvel*, I-II, İstanbul 1284, tür. yer.

183- İsmâil Paşa, Bağdatlı, *İzâhu'l-Meknûn fi'z-Zeyl 'alâ Keşfi'z-Zunûn*, nşr. Muallim Kilisli Rifat Bilge, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1366/1947, II, 3, 229, 513 vb.

184- _____, *Hedyyetü'l-Ârifin, Esmâ'ül-Mü'ellifin ve Âsârü'l-Musannifin*, nşr. Kilisli Rifat Bilge-İbnülemin Mahmud Kemal İnal-Avni Aktuç, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1951-1955, I, 61, 310, 435, 826; II, 519, 536 ve tür. yer.

185- Kâ'b b. Züheyr, *el-Bürde*, şerh ve açıklama: M. Arif Karakaya, Kardelen Yay., İstanbul, ts., tür. yer.

186- Kadriye Hüseyin, Prens, *Büyük İslâm Kadınları (Muhadderat-ı İslâm)*, Bedir Yay., İstanbul 1402/1982, s. 192, 194, 196.

187- Kafesoğlu, İbrahim, *Türk Millî Kültürü*, 17. basım, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul 1998, s. 45.

188- el-Kâfiyeci, Muhyiddîn, *Kitâbü't-Teysîr fî Kavâ'idî 'İlmi't-Tefsîr*, neşre haz. İsmail Cerrahoğlu, 2. baskı, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1989, s. 62 (dipnot 28).

189- Kalın, Faiz, *Felsefe ve Bilim Işığında Kur'an'da Zaman Kavramı*³¹, Rağbet Yay., İstanbul 2005, s. 32.

190- Kam, Ömer Ferit, *Divan Şiirinin Dünyasına Giriş (Âsâr-ı Edebiye Tedkikatı)*, haz. Halil Çeltik, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., Ankara 2003, s. 106, 108, 110, 111-115.

191- Karaarslan, Nasuhi Ünal, *Ebu'l-Alâ el-Ma'arrî*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1989, s. 50, 53.

192- Karabacak, Esra-Tahaoğlu, Tahsin Ömer, *Arap Dili, Edebiyatı ve Tarihi Üzerine Yapılan Bilimsel Çalışmalar Bibliyografyası I*, Boğaziçi Üniv. Arap Dili Uygulama ve Araştırma Merkezi Yay., İstanbul 1993, s. 1, 4, 8, 10, 12, 16, 19.

193- Karabulut, Ali Rıza, *Kayseri Râşid Efendi Kütüphanesindeki Türkçe-Farsça-Arapça Yazmalar Kataloğu I-II*, Mektebe Yay., Ankara 1995, s. 338 (nr. 1934), s. 345 (nr. 1975).

194- Karaçam, İsmail, *Sonsuz Mûcize Kur'an*, Çağ Yay., İstanbul 1987, s. 106, 107, 340, 362, 527.

195- Karagöz, İsmail, *Kur'ân'a Göre Zulüm Açısından Allah ve İnsan*, Çelik Yayınevi, İstanbul 1996, s. 69, 70, 71-79, 80, 81-83, 334.

196- Karakan, Hüseyin, *Dünya Şiiri*, Şiir Yay., İstanbul 1963, III, 190-192 [Cemal Süreya'nın İmruülkays Mu'allakasını nazmen Türkçeye çevirisi].

³¹ Bu eserin bir tanıtımı için bk. Süleyman Tülüçü, "Felsefe ve Bilim Işığında Kur'an'da Zaman Kavramı", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 9, sy. 24 (Yaz 2005), s. 311-314.

- 197- Karakoç, Sezai, *İslâmın Şiir Anıtlarından*, Diriliş Yay., İstanbul 1976, s. 13.
- 198- Karaman, Hayreddin-Topaloğlu, Bekir, *Arap Dili ve Edebiyatından Tercemeler*, Yaylacık Matbaası, İstanbul 1967, s. 66-67.
- 199- Karatay, Fehmi Edhem, *İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Arapça Basmalar Alfabe Kataloğu*, fas. I-II, İstanbul Üniv. Yay., İstanbul 1951-1953, tür. yer.
- 200- _____, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Arapça Yazmalar Kataloğu*, Topkapı Sarayı Müzesi Yay., İstanbul 1969, IV, 264, 265, 266, 271-272.
- 201- Kâtib Çelebi, *Keşfü'z-Zunûn*, nşr. Şerefettin Yaltkaya-Kilisli Rifat Bilge, 2. basılış, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, I, 776, 791, 793, 798, 802, 803, 816; II, 1041, 1042, 1327, 1740-1741.
- 202- Kaya, İsmail, *Kâ'b bin Züheyr, Bürde Kasidesi Terceme ve Şerhi*, Madve Yay., İstanbul 1986, s. 9, 10, 11, 12, 13-19, 20, 21, 28-32.
- 203- Kazancı, Ahmet Lütfi, *Peygamber Efendimizin Hitâbeti*, 6. baskı, Marifet Yay., İstanbul 1999, s. 40, 46, 140, 162, 171.
- 204- el-Kazvînî, Hatîb, *Telhîs ve Tercümesi, Kur'ân'ın Eşsiz Belâgatı*, haz. Nevzat H.Yanık v.dğr., Huzur Yayın Dağıtım Pazarlama Ltd. Şti., İstanbul, ts., metin, s. 5, 63, 111, 138, 139, 148, 150, 158, 173, 178, 185, 196, 218-219, 225, 226, 228, 231, 235, 244.
- 205- Keklik, Nihat, *İbnü'l-Arabî'nin Eserleri ve Kaynakları İçin Misdak Olarak el-Futûhât el-Mekkiyye*, Cild II (Bölüm A), İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1974, s. 201-202, 203-204, 205.
- 206- Keskiöğlu, Osman, *Nüzûlünden Günümüze Kur'an-ı Kerim Bilgileri*, 2. baskı, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1989, s. 127, 187, 200, 205.
- 207- _____-Berki, Ali Himmet, *Hatemü'l-Enbiyâ Hazreti Muhammed ve Hayatı*, 15. baskı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 1995, s. 21, 23, 100, 106.
- 208- Kılıç, Sadık, *Kur'ân'a Göre Nifâk*, Furkan Yay., İstanbul 1982, s. 48.
- 209- _____, *Kur'an'da Günah Kavramı*, HİBAŞ Yay., Konya 1984, s. 259-260.
- 210- _____, *Kur'an Sembolizmi (Renklerin ve Şekillerin Dünyası)*, Kılıç Yay., Ankara 1991, s. 77, 107, 130-131.
- 211- _____, *Mitoloji, Kitâb-ı Mukaddes ve Kur'ân-ı Kerîm*, Nil Yay., İzmir 1993, s. 19.
- 212- _____, *İslâm'da Sembolik Dil*, İnsan Yay., İstanbul 1995, s. 52, 159.

- 213- _____, *Yemin Olsun ki-Aksamu'l-Kur'an*, İhtar Yayıncılık, İstanbul 1996, s. 9, 10, 12, 13, 14, 30.
- 214- _____, *Benliğin İnşası*, İnsan Yay., İstanbul 2000, s. 268-270, 274.
- 215- _____, *Seferler Arefesindeyim Hep*, Gelenek Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 14-5 (dipnot 4), 48-49, 101.
- 216- Kılıçlı, Mustafa, *Arap Edebiyatında Şuûbiyye*, İşaret Yay., İstanbul 1992, s. 24.
- 217- _____, *Sadrulislâm ve Emevîler Devrinde Gınâ*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Ofset Tesisleri, Erzurum 1993, s. 14, 18, 19, 52.
- 218- Kısakürek, Necip Fazıl, *Edebiyat Mahkemeleri*, Büyük Doğu Yay., İstanbul 1997, s. 79-101.
- 219- Kitapçı, Zekeriya, *Türkistanda İslâmiyet ve Türkler*, Nur Basımevi, Konya 1988, s. 96.
- 220- _____, *Hz. Peygamberin Hadislerinde Türk Varlığı*, 2. baskı, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı [Yay.], İstanbul 1989, s. 50, 51.
- 221- _____, *Hilâfet Ülkelerinde Türklerin Arap Dili ve Edebiyatına Hizmetleri*, Yedikubbe Yay., Konya 2004, s. 5, 20, 82, 158, 180.
- 222- Konrpa, Zekâi, *Peygamberimiz-İslâm Dini ve Aşere-i Mübeşşere*, Kitabevi [Yay.], İstanbul 1994, s. 59-60, 369.
- 223- Köksal, M. Âsım, *İslâm Tarihi, Hz. Muhammed (A.S.) ve İslâmiyet*, 2. baskı, Şamil Yayınevi, İstanbul, ts., *Mekke Devri*, s. 339-340; IX, 43, 45.
- 224- _____, *Efendimiz ve Yolu*, 2. baskı, Gelenek Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 194-195.
- 225- Köprülü, Fuad, *Edebiyat Araştırmaları*, 3. baskı, TTK Yay., Ankara 1999, s. 122 (dipnot 133), 202 (dipnot), 371, 381.
- 226- _____, *Türk Edebiyatı Tarihi*³², yayına haz. Orhan F. Köprülü, 5. baskı, Akçağ Yay., Ankara 2003, s. 126, 127, 134, 162-163, 164.
- 227- Kumeyr, Y., *İslâm Felsefesinin Kaynakları*, çev. Fahrettin Olguner, Dergâh Yay., İstanbul 1976, s. 23-24.
- 228- Kurt, Mustafa, *İbn Kuteybe ve Tefsir Anlayışı*, Marmara Üniv. İlâhiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1996, s. 208-209.

³² Bu eserin 2. baskısının (Ötüken Yay., İstanbul 1980) tarafımızdan bir tanıtımı için bk. *Türk Kültürü*, XIX/221 (Temmuz-Ağustos 1981), s. 62-64.

- 229- _____, *Arap Dilinde Harf-i Cerler*, M.Ü. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1999, s. 95, 129, 190, 205, 210.
- 230- Kutluay, Yaşar, *İslâm ve Yahudi Mezhepleri*, 2. basım, Anka Yay., İstanbul 2001, s. 27.
- 231- _____, *İslâmiyette İtikadî Mezheplerin Doğuşu*, Pınar Yay., İstanbul 2003, s. 15, 21-22.
- 232- Kuzgun, Şaban, *İslâm Kaynaklarına Göre Hz. İbrahim ve Haniflik*, SE-DA Yay., Ankara 1985, s. 193, 196.
- 233- Küçükkalay, Hüseyin, *Kur'ân Dili Arapça*, Manevî Değerleri Koruma ve İlim Yayma Cemiyeti Neşriyatı, Konya 1969, s. 121, 129, 166 (dipnot 135), 167 (dipnot 137), 170 (dipnot 140), 171, 200-201, 203, 214, 215, 221 (dipnot 229), 225 (dipnot 238), 228, 235 (dipnot 258), 248, 264.
- 234- Lewis, Bernard, *Ortadoğu*, Türkçesi: Mehmet Harmancı, 2. baskı, Sabah Yay., İstanbul 1999, s. 111, 199, 321.
- 235- Levend, Agâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi, I. Cilt: Giriş*, TTK Yay., Ankara 1973, s. 39, 185, 190, 200.
- 236- _____, *Şemsettin Sami*, TDK Yay., Ankara 1969, s. 99.
- 237- Lings, Martin, *H. Muhammed'in Hayatı*, çev. Nazife Şişman, İnsan Yay., İstanbul 2002, s. 135-136, 430-431.
- 238- Mahmud Es'ad Seydişehrî, *İslâm Tarihi, Tarih-i Dîn-i İslâm*, sad. Ahmed Lütfi Kazancı-Osman Kazancı, Marifet Yay., İstanbul 1983, s. 195-196, 206-212, 226, 228, 237-239.
- 239- Mantran, Robert, *İslâmın Yayılış Tarihi (VII-XI. Yüzyıllar)*, çev. İsmet Kayaoğlu, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1981, s. 31.
- 240- [Mardrus, J.C.], *Binbir Gece Masalları*, çev. Alim Şerif Onaran, Afa Yay., İstanbul 1993, XVI, 103, 113 vd.
- 241- Margoliouth, D.S., *İslâmiyet Öncesi Arap-İsrailoğulları İlişkileri*, Türkçesi: Suat Ertüzün, Kaknüs Yay., İstanbul 2003, s. 104, 105, 106-107, 108-109, 112-116.
- 242- _____, *Arap Şiirinin Kökeni*, çev. ve notlandıran: Nurettin Ceviz, Aktif Yayınevi, Ankara 2004, s. 21, 22, 23, 31, 36, 37, 38, 39, 48-49, 50-51, 52, 54, 60-61, 68-70.
- 243- Maşalı, Mehmet Emin, *Kur'an'ın Metin Yapısı, Mushaf Tarihi ve İmlâsı*, İlahiyât [Yay.], Ankara 2004, s. 42, 43-44.

244- el-Mâverî, *el-Ahkâmu's-Sultâniyye-İslâm'da Devlet ve Hilâfet Hukuku*, çev. Ali Şafak, Bedir Yayınevi, İstanbul 1994, s. 281, 301-302.

245- Mehmed Emîn, *Bânet Su'âd*, Bahriye Matba'ası, İstanbul 1302, s. 4.

246- M[ehmed] 'İzzet İbn Ahmed, *Def'u'l-Mesâlib fî Âdâbi's-Şâ'ir ve'l-Kâtib*, Ticâret Odası Gazetesi Matba'ası, İstanbul 1325, tür. yer.

247- Mehmed Zihni, *Meşâhîrü'n-Nisâ*, I-II, Dârü't-Tibâ'ati'l-Âmire, İstanbul 1294-1295 tür. yer.; sad. Bedreddin Çetiner, Şamil Yayınevi, İstanbul 1982, I, 107, 313-314, 387-388; II, 190-193, 266, 274, 289, 322-324, 333-337.

248- _____, *el-Kavlü'l-Ceyyid*, Matba'a-Bâb-ı 'Âlî Caddesinde Numara 52, İstanbul 1304, s. 16, 28-30, 116, 165-167, 383, 538.

249- _____, *el-Muktedab-Nahiv Kısmı*, A. Maviyan Şirket-i Mürettibiye Matba'ası, İstanbul 1303, s. 232.

250- el-Mekki, Muhammed 'Alî b. 'Allân es-Siddîki, *ez-Zühru ve'l-'Udde fî Şerhi'l-Bürde (Kasîde-i Bürde Şerhi)*, inceleme ve notlarla neşre haz. Ahmet Turan Arslan, Marmara Üniv. İlâhiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1999, s. 256 (dipnot 719), 293, 294.

251- Mermer, Ahmet-Keskin, Neslihan Koç, *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Akçağ Yay., Ankara 2005, s. 89.

252- el-Mevdûdî, Ebu'l-Âlâ, *Kur'an'a Göre Dört Terim*, çev. İsmail Kaya-Osman Cilâcı, 2. baskı, Düşünce Yay., İstanbul 1979, s. 36, 37, 38.

253- Mevlânâ Şiblî Numânî, *Son Peygamber Hazret-i Muhammed, Sîretü'n-Nebî 1*, Urduca aslından çev. Yusuf Karaca, tahrir ve redaksiyon: Muharrem Tan, İz Yayıncılık, İstanbul 2003, s. 100, 103.

254- el-Meydânî, Ebu'l-Fadl, *Kitâbu Kaydî'l-Evâbid mine'l-Fevâ'id*, haz. M. Sadi Çögenli, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1989, s. 34, 44, 45, 57, 87, 118, 119.

255- Meyerovitch, Eva de Vitray, *Mekke: İslâm'ın Kutsal Şehri*, trc. Cemal Aydın, Şûle Yay., İstanbul 2003, s. 69.

256- Miquel, André, *İslâm ve Medeniyeti, Doğuştan Günümüze*, yayına haz. Ahmet Fidan, çev. Ahmet Fidan-Hasan Menteş, Birleşik Dağıtım Kitabevi, Ankara 1991, I, 107, 207.

257- Muallim Nâcî, *Esâmî*, Mahmûd Bey Matba'ası, İstanbul 1308, s. 61, 67, 422-423.

258- _____, *Arap Edebiyatında Deyimler ve Atasözleri-Sânihâtü'l-Arab*, haz. Ömer Hakan Özalp, 3. baskı, Yeni Zamanlar Yayınevi, İstanbul 2002, s. 50-52, 89-90, 109-111, 251-252, 256-257, 286-289, 321, 375-378.

259- _____, *Osmanlı Şairleri*, 2. baskı, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 2004, s. 193.

260- Muhammed b. Turtuşî, *Sirâcu'l-Mülûk, Siyaset Ahlâkı ve İlkelerine Dair*, yayına haz. Said Aykut, İnsan Yay., İstanbul 1995, s. 207.

261- Muhammed Essad Bey, *Hazreti Muhammed*, çev. Hüseyin Avni, İnsel Kitabevi, İstanbul 1959, s. 21-24.

262- Muhyiddîn Mekkî, *'Uneyze-Beş Perdelik Tarihî Piyes*, Evkâf-ı İslâmiye Matba'ası, İstanbul 1335, 80+2 s. [Manzum, İmru'ülkays'ın sevgilisi 'Uneyze hakkında].

263- Mustafa Remzî, Antakyalı, *Nüfûzü'l-Lisân ve 'Ukûdü'l-Hisân*, inceleme ve notlarla nşr. Mehmet Yavuz, Çantay Kitabevi, İstanbul 2001, tür. yer.

264- el-Müberred, Ebû'l-'Abbâs, *Kitâbü'l-Kâmil*, İstanbul 1286, tür. yer.

265- el-Mü'eddib, el-Kâsım b. Muhammed b. Sa'îd, *Dekâ'iku't-Tasrîf*, nşr. Ahmed Nâcî el-Kaysî-Hâtim Sâlih ed-Dâmin-Hüseyin Tural, Matbû'âtü'l-Mecma'i'l-İlmî el-'İrâkî, Bağdat 1407/1987, tür. yer.

266- [Nâmık] Kemâl, *Tahrîb-i Harâbât*, Matba'a-i Ebüzziyâ, Kostantîniyye 1303, s. 8, 9, 10-11 (dipnot), 27, 44.

267- Nar, Ali, *Çağdaş Arap Edebiyatından 33 Şair*, İslâmî Edebiyat Yay., İstanbul 2004, s. 13.

268- en-Nedvî, Ebu'l-Hasan Ali, *Rahmet Peygamberi*, Türkçesi: Abdülkerim Özaydın, 3. baskı, İz Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 39-40, 76, 324.

269- en-Neysabûrî, Ebu'l-Kâsım, *Akıllı Deliler Kitabı*, Türkçesi: Yahya Atak, Şûle Yay., İstanbul 2002, s. 31, 33, 37, 39, 41, 56-58, 199.

270- Nutku, Özdemir, *Tarihimizden Kültür Manzaraları*, Kabalıcı Yay., İstanbul 1995, s. 115.

271- _____, *Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri* [2. baskı], Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1997, s. 7, 12, 13, 82, 83, 142.

272- Okiç, M.Tayyib, *Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler*, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., İstanbul 1959, s. 37, 69 (dipnot 8).

273- _____, *Kur'ân-ı Kerimin Üslûb ve Kırâati*, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1963, s. 3.

274- Okuyucu, Cihan, *Divan Edebiyatı Estetiği*, L&M Yay., İstanbul 2004, s. 182.

275- O'Leary, De Lacy, *İslâm Düşüncesi ve Tarihteki Yeri*, çev. Hüseyin Yurdaydın-Yaşar Kutluay, 2. baskı, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1971, s. 116.

276- Olgun, Tahir-ül-Mevlevî, *Müslümanlığın Medeniyete Hizmetleri*, sad. Abdullah Sert, Bahar Yay., İstanbul 1974, I, 85-86, 99, 107.

277- Onat, Naim Hazım, *Arapçanın Türk Diliyle Kuruluşu I*, TDK Yay., Ankara 1944, s. 18, 21, 29.

278- Onay, Ahmet Talât, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, haz. Cemal Kurnaz, 4. baskı, Akçağ Yay., Ankara 2000, s. 469.

279- Özbalıkçı, M. Reşit, *Arap Dilinde Zaman Açısından Fiiller*, Anadolu Matbaacılık, İzmir 1996, s. XIX, XX, 42-43, 56, 59, 137, 151, 177, 180, 184.

280- _____, *Arap Gramerinde Kur'an ve Hadisle İstişad*, Tıbyan Yay., İzmir 2001, tür. yer.

281- _____, *Asr-ı Saadet ve Râşid Halifeler Döneminde Hitâbet*, Yeni Akademi Yay., İzmir 2005, s. 28.

282- Özcan, Hanifi, *Mâturîdî'de Bilgi Problemi*, Marmara Üniv. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1993, s. 12-15.

283- Özsoy, Ömer, *Sünnetullah, Bir Kur'an İfadesinin Kavramsallaşması*, Fecr Yay., Ankara 1994, s. 101 (dipnot 60).

284- Öztürk, Levent, *Asr-ı Saadet'ten Haçlı Seferlerine Kadar İslâm Toplumunda Hıristiyanlar*, İz Yayıncılık, İstanbul 1998, s. 161, 466.

285- Öztürk, Mustafa, *Kur'an Dili ve Retoriği*, Kitâbiyât [Yay.], Ankara 2002, s. 82, 83, 148.

286- _____, *Kur'an'ın Mu'tezilî Yorumu-Ebû Müslim el-İsfahânî Örneği*-, Ankara Okulu Yay., Ankara 2004, s. 173.

287- _____, *Kur'an'ı Kendi Tarihinde Okumak-Tefsirde Anakronizme Ret Yazıları*-, Ankara Okulu Yay., Ankara 2004, s. 215.

288- _____, *Tefsir Tarihi Araştırmaları*, Ankara Okulu Yay., Ankara 2005, s. 324.

289- Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1953, s. 207 ("Kaside" mad.).

290- Pala, İskender, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul 2000, s. 231 ("kasîde" mad.), s. 288-289 ("Mu'allakatü's-seb'a" mad.) ve tür. yer.

291- _____, *Divan Edebiyatı*, 7. baskı, Kapı Yay., İstanbul 2005, s. 53-54.

292- Pamukçu, Ekrem, *Bağdat'ta İlk Türkler*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1994, s.6.

293- Pekolcay, Neclâ, *İslâmî Türk Edebiyatı Tarihi I*, Kitabevi Yay., İstanbul 1994, s. 341.

294- Rafsancanî, Haşimî, v.dğr., *İslâm Öncesi Câhiliyye ve Günümüzde Din Gerçeği*, trc. Hasan Çiftçi-Nimet Yıldırım, İhtar Yayıncılık, Erzurum, ts., s. 19.

295- er-Rakkî, Ebü'l-Kâsım 'Ubeydullâh b. 'Alî, *el-Kavâfî*, nşr. Rebîha Çelebi, Anadolu Matbaacılık, İzmir 1998, s. 3, 5-6, 8, 9, 10, 11, 13, 14-15, 18, 20, 22-23, 24, 25, 26, 27, 29-30.

296- er-Râzî, Fahrüddîn, *Tefsîr-i Kebîr-Mefâtihu'l-Gayb*, I-XXIII, trc. Suat Yıldırım v.dğr., Akçağ Yay., Ankara 1988-1995, tür. yer.

297- _____, *Nihâyetü'l-Îcâz fî Dirâyeti'l-Îcâz*, nşr. Nasrullah Hacımüftüoğlu, Dâru Sâdır, Beyrut 1424/2004, s. 79, 108, 118, 129, 134, 135, 145, 146-147, 172, 173-174, 177, 221.

298- er-Râzî, Muhammed b. Ebû Bekr, *Tefsîru Garîbi'l-Kur'âni'l-Azîm*, nşr. Hüseyin Elmalı, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1997, tür. yer.

299- Rescher, O., *Arap Edebiyatı*, Dârülfünûn Ders Notları, İstanbul 1928, tür. yer.

300- Rodinson, Maxime, *Hazreti Muhammed*, çev. Attila Tokatlı, Göçebe Yay., İstanbul, ts., s. 39.

301- Rosenthal, Erwin I.J., *Ortaçağda İslâm Siyaset Düşüncesi*, Türkçesi: Ali Çaksu, İz Yayıncılık, İstanbul 1996, s. 277 (dipnot 44).

302- Rosenthal, Franz, *Erken İslâm'da Mizah*, Türkçesi: Ahmet Arslan, İris Yayıncılık, İstanbul 1997, s. 175.

303- _____, *Bilginin Zaferi, İslâm Düşüncesinde Bilgi Kavramı*, çev. Lami Güngören, Da Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 28-32.

304- Safvet Senîh, *Kur'an'da Edebî Veche*, Nil Yay., İzmir 1989, s. 28, 30, 58.

305- Sancak, Yusuf, *H. Peygamber Devrinde Şiir*, Şafak Yay., Erzurum 1999, s. 37, 38, 306-310 ve tür. yer.

306- Sarıcık, Murat, *İnanç ve Zihniyet Olarak Cahiliye*, Tuğra Ofset, Isparta 1998, s. 5 (dipnot 23), 6, 7, 8, 9, 12, 15, 41, 126.

307- _____, *İslâm Öncesi Dönem Cahiliye Kültürü*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2002, s. 17-18, 19, 20, 21, 27-36, 49-50, 56, 58-60, 101-110, 111, 114, 116, 137, 138-139, 140, 141, 142-143, 144-145, 146, 147-148, 159-160, 182, 265-266, 294-295, 303-304.

308- Sarıçam, İbrahim, *Hiz. Muhammed ve Evrensel Mesajı*, 2. baskı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 2004, s. 43, 328-329.

309- Savaş, Rıza, *Hiz. Muhammed (s.a.v.) Devrinde Kadın*, Ravza Yay., İstanbul [1991], s. 25, 27.

310- Savran, Ahmet, 19. Yy. Osmanlı Döneminde Yeni Arap Edebiyatı, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1991, s. 56, 82, 96, 113, 171.

311- _____, *Abbasî Edebiyatında Sûlîler ve Ebû Bekr es-Sûlî*, 2. baskı, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1995, s. 22, 23, 71 (dipnot), 98, 132, 142, 168, 170, 172, 180, 188.

312- es-Seâlibî, Ebû Mansûr, *Hükümdarlık Sanatı (Âdâbu'l-Mulûk)*, çev. Said Aykut, İnsan Yay., İstanbul 1997, s. 175, 191, 244, 253.

313- Semîh Ebû Muğulî, *Kur'an'ın Dilleri, Kur'an'da Arapça Olmayan Kelimeler*, çev. Muammer Erbaş, İnsan Yay., İstanbul 2003, s. 8, 14, 15, 16 (dipnot 18), 18, 19, 20, 41-55, 97.

314- Sezgin, M. Fuad, *Buhârî'nin Kaynakları Hakkında Araştırmalar*, 2. baskı, Kitâbiyât [Yay.], Ankara 2001, s. 29.

315- _____, *GAS (:Geschichte des Arabischen Schrifttums)*, E.J.Brill, Leiden 1975, II, 46-53, 109-132.

316- *Sîret Ansiklopedisi*, haz. Afzalur Rahman, İnkılâb Yay., İstanbul 2003, I, 475; IV, 449-450; V, 204, 406.

317- es-Sivâsî, Şemseddin, *Hallü'l-Me'âkid Şerhu'l-Kavâ'id*, inceleme ve notlarla nşr. Ahmet Turan Arslan, İstanbul 1993, s. 28, 32, 39, 75, 97 (dipnot 1), 107, 115, 138, 140, 153, 197.

318- Soysaldı, H. Mehmet, *Kur'ân Semantiği Açısından İnançla İlgili Temel Kavramlar*, Çağlayan Yay., İzmir 1997, s. 103, 104-106, 126, 178-179, 181, 182, 184-185, 203, 210, 212.

319- _____, *Kur'ân'da Kavram Araştırmaları*, Yılmaz Ofset Matbaacılık, Elazığ 1998, s. 96-97, 105-106, 121, 131, 132-133, 156, 157.

320- Sönmezsoy, Selahattin, *Kur'ân ve Oryantalistler*, Fecr Yay., Ankara 1998, s. 224, 225.

321- Söylemez, M. Mahfuz, *Bedevîlikten Hadarîliğe Kûfe*, Ankara Okulu Yay., Ankara 2001, s. 176, 265.

322- Suruç, Salih, *Kâinatın Efendisi Peygamberimizin Hayatı*, Feza Gazetecilik A.Ş., İstanbul 1998, I, 129; II, 342, 344.

323- Susa, Dr. Ahmet, *Tarihte Araplar ve Yahudiler*, Arapçadan çev. D. Ahsen Batur, Selenge Yay., İstanbul 2005, s. 129, 168.

324- Sülün, Murat, *Kur'ân-ı Kerim Açısından İman-Amel İlişkisi*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2005, s. 56, 57.

325- Süslü, Azmi, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 50 Yıllık Tarihi*, Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay., Ankara 1986, s. 268.

326- es-Süyûtî, Celâlüddîn, *el-İktirâh fî 'İlmi Usûli'n-Nahv*, nşr. Ahmet Subhi Furat, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1975-1978, naşirin Türkçe "Önsöz"ü, s. 19-20, 27; metin, s. 15, 29, 57, 103.

327- Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi, *İslâm Tarihi*, notlar ve edisyon: Cem Zorlu, Anka Yay., İstanbul 2005, s. 97, 119.

328- Şemseddin Sâmî, *Kâmûsü'l-A'lâm*, Mihran Matba'ası, İstanbul 1306-1316/1889-1898, II, 995, 1035-1036; III, 1910; IV, 2434, 3010, 3118; V, 3221, 3223-3224, 3986; VI, 4532-4533.

329- _____, *Medeniyet-i İslâmiyye*, haz. Remzi Demir, Gündoğan Yay., Ankara 1996, s. 94.

330- Şener, H. İbrahim, *Kaside-i Bürde, Kaside-i Bür'e ve Su Kasidesi (Metin-Mukayese-Tahlil)*, İrfan Kültür Eğitim Derneği Yay., İzmir 1995, s. 8, 27, 30.

331- Şeşen, Ramazan, *İbn Fazlân Seyahatnâmesi*³³, Bedir Yayınevi, İstanbul 1995, s. 190.

332- _____, v. dğr., *Catalogue of Manuscripts in the Köprülü Library*, IRCICA, İstanbul 1406/1986, II, 67 (nr. 1314), 75-76 (nr. 1328), 196 (nr. 1559/4-6), 387 (nr. 1627/8-14).

333- Şevkî Ebû Halîl, *İslâm ve Dünya Medeniyetleri Tarihi*, çev. Atik Aydın-Abdülhadi Timurtaş, Bilge Adam Yay., İstanbul 2005, s. 395.

³³ Bu eserin ilk baskısının (Bedir Yayınevi, İstanbul 1975) tarafımızdan bir tanıtımı için bk. *Türk Kültürü*, XVII/184 (Şubat 1978), s. 256.

334- Şiblî, İmam-ı, *Cinlerin Esrarı*, trc. Muhammed Ferîşâd; ilâve, tashîh ve notlar: Selim Durul, Be Yay., İstanbul 1979, s. 61.

335- Şulul, Kasım, *Kâfiyeci'de Tarih Usûlü (el-Muhtasar fî İlmi't-Tarih)*, İnsan Yay., İstanbul 2003, s. 133.

336- Tâhâ Hüseyin, *Câhiliye Şiiri Üzerine*, çev. ve notlandıran: Şaban Karataş, Ankara Okulu Yay., Ankara 2003, s. 29, 30, 32, 33, 37, 38, 40, 50, 55, 79, 93, 97, 102, 115, 132-151, 152-153, 154, 155, 156, 157, 159-178.

337- Tahir'ül-Mevlevî, *Edebiyat Lügatı*, neşre haz. Kemâl Edib Kürkçüoğlu, Enderun Kitabevi, İstanbul 1973, s. 86.

338- Taneri, Aydın, *Türk Kavramının Gelişmesi, "Ne Mutlu Türküm Diyene"*, Ankara Üniv. Türk İnkılâp Tarihi Enst., Ankara 1983, s. 227.

339- Tansel, Fevziye Abdullah, *Mehmed Âkif Ersoy: Hayâtı ve Eserleri*, 2. baskı, İrfan Yayınevi, İstanbul 1973, s. 55, 87.

340- Taşköprizâde Ahmed, *Mevzû'âtü'l-'Ulûm*, trc. Kemâleddîn Mehmed, İkdâm Matba'ası, Dersaadet 1313, I, 280-281.

341- et-Tayâlisî, *Kitâbü'l-Mükâsere 'inde'l-Müzâkere*, nşr. Muhammed b. Tâvî et-Tancî, *Şarkiyat Mecmuası*, I (1956)'in ilâvesi, s. 30-31, 33.

342- et-Teftâzânî, Sa'düddîn, *el-Mutavvel 'ale't-Telhîs*, Matba'a-i 'Âmire, İstanbul 1286, tür. yer.

343- _____, *Muhtasarü'l-Me'ânî*, Üçler Matbaası, İstanbul 1974, tür. yer.

344- Topaloğlu, Bekir, *İslâm Tarihinden Yapraklar*, Nesil Yay., İstanbul 1982, s. 144, 146.

345- Tugay, Esad Fuad, *Allah'ın Kulu ve Resulü Muhammed*, çev. Ali Kemali Aksüt, İstanbul 1950, tür. yer.

346- et-Tuhfetü'l-Behiyye ve't-Turfetü's-Şehiyye, Matba'atü'l-Cevâib, İstanbul 1302, tür. yer.

347- Tural, Hüseyin, *Arap Dilinde Azdâd (Zıt Anlamalı Kelimeler Lügatı)*, Basılmamış Çalışma, Erzurum 1994, s. 22, 33, 39, 43, 48, 51, 61, 63, 70, 74, 83, 84, 85, 91, 115, 118, 119, 124, 128.

348- _____, *Arap Edebiyatında Arûz*, Basılmamış Çalışma, Erzurum 2006, tür. yer.

349- _____, *Arap Edebiyatında Edebî Sanatlar (Belâgat)*, Basılmamış Çalışma, Erzurum 2006, tür. yer.

- 350- Turgut, Ali, *Tefsir Usûlü ve Kaynakları*, M.Ü. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1991, s. 16, 173-174.
- 351- Tülücü, Süleyman, *Câhiliyye Çağı Arap Edebiyatı Tarihi*, Basılmamış Çalışma, Osmaniye 1972, tür. yer.
- 352- Türek, A[hmed] İ[hsan], *İbn Mukbil Divanı; Hayatı, Şahsiyeti ve Şiiri Hakkında Bir Araştırma İle*, Atatürk Üniv. Yay., Fen-Edebiyat Fak.-Araştırma Serisi, Ankara 1967, s. 27 (dipnot 8), 30, 31.
- 353- *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu, Burdur II*, haz. Dursun Kaya-Niyazi Ünver-E. Selma Kutlu v.dğr., T.C. Kültür Bakanlığı Millî Kütüphane Başkanlığı Yay., Ankara 2000, s. 1189 (nr. 2129).
- 354- Tüzüner, Abdullah Âtîf, *Siyretünnebi*, 3. baskı, Ahmet Sait Matbaası, İstanbul 1973, s. 16, 20, 22-25, 109.
- 355- Uludağ, Süleyman, *İslâm Açısından Müzik ve Semâ*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2004, s. 91.
- 356- Uzun, Taceddin, *Tercüme Sanatı ve Arapça'dan Türkçe'ye Nasıl Tercüme Yapılır?*, Uysal Kitabevi, Konya 1995, s. 37, 41-42, 89.
- 357- _____, *Hız Peygamber'in Belâgatı*, Konya 1996, s. 38, 69, 71-72.
- 358- _____, *Arap Dilinde Meseller (Atasözleri)*, Konya 1996, s. 42.
- 359- Üçok, Bahriye, *İslâmdan Dönerler ve Yalancı Peygamberler*, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1967, s. 11, 15.
- 360- Ülken, Hilmi Ziya, *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*, Ülken Yay., İstanbul 1999, s. 398.
- 361- Ürün, Ahmet Kâzım, *Arapça Hikmetli Sözler, Arapça-Türkçe*, Esrâ Yay., Konya 1998, s. VI.
- 362- _____, *1868-1932 Mısırda Türk Bir Şair: Ahmet Şevki*, Kaknüs Yay., İstanbul 2002, s. 37, 53, 71, 105.
- 363- _____, *Necip Mahfuz ve Toplumcu, Gerçekçi Romanları*, Çizgi Kitabevi Yay., Konya 2002, s. 128.
- 364- Watt, W.Montgomery, *Hız Muhammed Mekke'de*, çev. M. Rami Ayas-Azmi Yüksel, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1986, s. 28.
- 365- Yalar, Mehmet, *el-Hatîb el-Kazvî'nin ve Belâgat İlmindeki Yeri*, Furkan Ofset, Bursa 1998, s. 204-205, 241, 242, 270, 274.
- 366- _____, *Modern Arap Şiiri*, Arasta Yay., Bursa 2003, s. 12, 18, 196.

- 367- Yalsızuçanlar, Sadık, *Unsuru'l-Belâğat'a İlişkin Notlar*, Gelenek Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 132-133, 134, 137.
- 368- Yanık, Nevzat H., *Arap Şiirinde Tasvir (Câhiliye-Abbâsîler)*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 1995, tür. yer.
- 369- _____, *İbn Zeydün, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri*, [Atatürk Üniv.] Fen-Edebiyat Fak. Yay., Erzurum 2000, s. 24.
- 370- Yardım, Ali, *İzmir Millî Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu II*, İzmir Millî Kütüphane Vakfı, İzmir 1994, s. 35 (nr. 861/4), s. 37 (nr. 861/1).
- 371- Yaşar, İslâm-Alsan, Nebil Fâzıl, *Mukaddes Emanetler*, Yeni Asya Yay., İstanbul 1985, s. 18, 20.
- 372- Yavuz, Ömer Faruk, *Kur'ân ve Kıyâmet*, Marifet Yay., İstanbul 1997, s. 36, 37-38, 48, 49, 50, 52, 55, 60.
- 373- Yazıcı, Hüseyin, *Göç Edebiyatı, Doğuyu Batıya Taşıyanlar*, Kaknüs Yay., İstanbul 2002, s. 299, 347.
- 374- Yazıcı, Numan, *Arapça-Türkçe/Türkçe-Arapça Atasözleri ve Deyimler*, Rağbet Yay., İstanbul 2003, s. 37-38, 116, 213, 214, 201, 400.
- 375- Yazır, Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili, Türkçe Tefsir*, I-IX, Eser Neşriyat ve Dağıtım, İstanbul 1982, tür. yer.
- 376- Yeğin, Abdullah, v.dğr., *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat*, TÜRDAV Basım Yayım Ltd. Şti., İstanbul 1981, s. 1403-1404.
- 377- Yeniterzi, Emine, *Dîvan Şiirinde Na't*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1993, s. 3, 4-5, 6, 11.
- 378- Yetiş, Kâzım, *Ölümünün 100. Yıldönümü Münasebetiyle Nâmık Kemal'in Türk Dili ve Edebiyatı Üzerine Görüşleri ve Yazıları*, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1989, s. XLVII, 70, 71, 79, 86, 88, 139, 226, 229, 279, 288, 289, 323, 327, 337, 338, 439, 517.
- 379- _____, *Mehmet Âkif'in Sanat-Edebiyat ve Fikir Dünyasından Çizgiler*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1992, s. 47.
- 380- Yıldırım, Celâl, *İslâm-Türk Tarihinin Altın Sahifeleri*, 2. baskı, İktbal Yay., Ankara, ts., s. 76-80, 119.
- 381- Yıldırım, Kadri, *Kadın Şâirler ve Şiirleri (Câhiliye Dönemi)*, Çantay [Yay.], İstanbul 2003, tür. yer.
- 382- _____, *Sözcükbilim*, Irmak Ofset ve Tipo Matbaacılık, Diyarbakır 2003, s. 195, 197, 198, 207, 219, 220, 224.

383- _____, *Arap Dili Morfolojisinde Kelime Retoriği*, Furkan Matbaacılık, Diyarbakır 2005, s. 51, 52-53, 65, 67, 99, 100-101, 105.

384- Yıldız, Hakkı Dursun, *İslâmiyet ve Türkler*, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1976, s. 4.

385- Yılmaz, İbrahim, *Arap Şiir Sanatında Recez ve Urcûze*, EKEV Yay., Erzurum 2002, s. 27, 35-36, 38-39, 40, 59, 61, 67, 142.

386- _____, *İmam Şâfiî'nin Dîvânı*, Basılmamış Çalışma, Erzurum 2004, s. 5, 45, 126.

387- Yılmaz, Nedim, *İ'câzü'l-Kur'ân*, Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul 1984, s. 79-80.

388- Yörükân, Yusuf Ziya, *Hazret-i Muhammed'in Doğumundan Ölümüne Kadar İslâm Dini Tarihi*, notlarla yayıma haz. Türkân Turgut, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2001, s. 17-18, 24, 76, 78.

389- Yücel, İrfan, *İslâm'ın Doğuşu, Yüce Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.)'in Hayatı*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 1982, s. 16.

390- Yüzendağ, Ahmet, *Hitabet Dersleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 1964, s. 11.

391- Zbinden, Ernst, *İslâm'da ve Eski Ortadoğuda Cin ve Ruh İnançları*, trc. Ekrem Sarıkçıoğlu, Yeni Ufuklar Neşriyat [Samsun 1994], s. 95-96.

392- ez-Zebîdî, Zeynü'd-dîn Ahmed, *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tercîd-i Sarîh Tercemesi ve Şerhi*, trc. ve şerh: Ahmed Naîm-Kâmil Miras, 7. baskı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 1983, I, Muk., s. 33; II, 395; III, 246; IV, 22, 27, 395; V, 151; X, 38-39; XII, 155.

393- Zebîhullâh-i Safâ, *İran Edebiyatı Tarihi I*, çev. Hasan Almaz, Nüşa Yay., Ankara 2002, s. 22.

394- ez-Zeccâcî, Abdurrahmân b. İshâk, *Lâm'lar Kitabı, Kitâbu'l-Lâmât*, çev. ve yayına haz. Ahmet Yüksel, Etüt Yay., Samsun 2005, s. 86-87, 88, 91, 99, 103-104, 106 (dipnot 151), 118, 123, 137 (dipnot 255), 148, 149, 166, 167.

395- Zengin, Zeki Salih, *II. Meşrutiyette Medreseler ve Din Eğitimi*, Akçağ Yay., Ankara 2002, s. 108, 136, 141.

396- Zeynel'âbidîn, *Kasîde-i Bânet Su'âd*, Ahmed Kâmil ve Şeriki Matba'ası, İstanbul 1928, s. 7-8, 13.

397- Ziya Paşa, *Harâbât*, I-II, Matba'a-i 'Âmire, İstanbul 1291-1292, I, 214-233; II, 411, 422, 437-438, 455, 456, 459, 488, 492, 495, 500.

V- Mu'allakât ve Şairleri Hakkında Yazılmış Makaleler, Maddeler

- 1- "Abîd bin Abras", *AB*, I, 41.
- 2- "Abid bin el-Abras", *BL*, I, 40.
- 3- Ahmed Naîm [Babanzâde], " 'Antere'nin Hamâsiyyâtından", *Servet-i Fünûn*, c. 16, sy. 409 (24 Kânûn-i Evvel 1314), s. 298.
- 4- _____, " 'Antere mi Hamâsiyyât mı?", *Servet-i Fünûn*, c. 16, sy. 411 (14 Kânûn-i Sâni 1314), s. 327.
- 5- "Alkame bin Abade", *AB*, I, 400.
- 6- "Alkame bin Abade", *BL*, I, 396.
- 7- "Amr bin Kulsum", *ML*, I, 474.
- 8- "Amr bin Kulsum", *AB*, II, 13.
- 9- "Amr bin Kulsûm", *BL*, II, 557-558.
- 10- "Amr bin Külsûm", *TA*, II, 389.
- 11- "Anter hikâyesi", *BL*, II, 675.
- 12- "Anter veya Antar hikâyesi", *ML*, I, 565.
- 13- "Antere", *AB*, II, 153.
- 14- "Antere bin Şeddat", *ML*, I, 565.
- 15- "Antere bin Şeddat", *BL*, II, 675.
- 16- "Antere Hikâyesi", *AB*, II, 153.
- 17- Aslan, A. Turan, "Muallaka Şâirlerinden Lebîd b. Rabîa ve Muallâka'sı", *İlim ve Sanat*, sy. 21 (Eylül-Ekim 1988), s. 43-46.
- 18- "Aşa", *ML*, I, 773.
- 19- "Aşa", *BL*, II, 920.
- 20- "A'şâ", *AB*, II, 456.
- 21- "A'şâ", *TA*, IV, 40.
- 22- Ateş, Ahmed, "an-Nâbiğa ad-Dubyânî, Hayatı ve Eseri Hakkında Araştırmalar", *Şarkiyat Mecmuası*, I (1956), s. 1-36; II (1957), s. 11-40; III (1959), s. 91-124.
- 23- _____, "Nâbiğa Zübyânî", *İA*, IX, 7-13.
- 24- Beeston, A.F.L., "Mu'allakât", çev. Süleyman Tülücü, *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, sy. 3 (1979), s. 419-427.
- 25- Brockelmann, [C.], "Antere", *İA*, I, 463.
- 26- _____, "Lebîd", *İA*, VII, 28-29.

- 27- Ceviz, Nurettin, "Mu'allaka Şairlerinin Şiirinde At Tasviri", *EKEV Akademi Dergisi*, c. III, sy. 1 (Bahar 2001), s. 265-278.
- 28- Ceylan, Yasin, "Züheyr'in Şiirinde Ahlâkî Değerler", *Yeni Ümit*, yıl: 7, sy. 26 (Ekim-Kasım-Aralık 1994), s. 18-23.
- 29- Çelebi, Muharrem, "Amr b. Külsûm", *DİA*, III, 85-86.
- 30- Çetin, Nihad M., "Tarafa", *İA*, XI, 765-768.
- 31- _____, "Züheyr", *İA*, XIII, 639-642.
- 32- Doğrul, Ömer Rıza, "A'sâ", *İslâm-Türk Ansiklopedisi*, İstanbul 1359/1940, I, 585-586.
- 33- Haffner, A., "Abîd", *İA*, I, 110.
- 34- _____, "Amr", *İA*, I, 413-414.
- 35- _____, "A'sâ", *İA*, I, 694-695.
- 36- "Haris bin Hillize", *AB*, X, 395.
- 37- "Haris bin Hillize", *ML*, V, 617.
- 38- "Haris bin Hillize el-Yeşkurî", *BL*, X, 5037.
- 39- Hartmann, M., "Anter", *İA*, I, 462-463.
- 40- Heller, Bernhard, "Sîret-i Anter", *İA*, X, 703-707.
- 41- Huart, Cl., "İmrü'ülkays", *İA*, VI/2, 987-989.
- 42- "İmrü'ülkays", çev. İsmet Zeki Eyuboğlu, *Doğu Batı*, yıl: 7, sy. 26 (Şubat, Mart, Nisan 2004), s. 193-197 [İmrü'ülkays Mu'allaka'sının manzum çevirisi].
- 43- "İmrü'l-Kays", *Yeni Hayat Ansiklopedisi*, Doğan Kardeş Yay., İstanbul, ts., III, 1674.
- 44- "İmrü'l-Kays", *AB*, XI, 540.
- 45- "İmrü'l-Kays", *ML*, VI, 296.
- 46- "İmrü'l-Kays", *TA*, XX, 116.
- 47- "İmrü'ülkays", *BL*, XI, 5666-5667.
- 48- Karaarslan, Nasuhi Ünal, "Hâris b. Hillize", *DİA*, XVI, 196-197.
- 49- Kister, M.J., "Yedi Kaside Muallakât'ın Derlenmesi Üzerine Bazı Mülâhazalar", çev. Ali Aksu, *İSTEM*, yıl: 2, sy. 4 (2004), s. 257-265 [Bu çeviride, bazıları ciddi olmak üzere, çeşitli çeviri ve yazım hataları vardır. Bu nedenle ihtiyatla kullanılmalıdır].
- 50- Koçak, İnci, "Zuhayr b. Abî Sulmâ'nın Şiirlerindeki Bazı Atasözleri ve Hikmetli Beyitleri", *DTCFD*, XXVIII/3-4 (Temmuz-Aralık 1970), s. 233-237.

- 51- _____, "Mu'allaka'larda Oyun", *DTCFD*, XXVIII/3-4 (Temmuz-Aralık 1970), s. 333-337.
- 52- _____, "Mu'allaka'lardaki Bazı Yabancı Sözcükler", *Doğu Dilleri*, c. II, sy. 3 (1977), s. 185-194.
- 53- "Lebîd", *AB*, XIV, 352.
- 54- "Lebîd", *TA*, XXII, 501.
- 55- "Lebid bin Rebia", *BL*, XIV, 7401.
- 56- "Lebid bin Rebia", *ML*, VII, 855.
- 57- Mehmet Fehmî, "Hâris bin Hillize ve Muallakası", Osmanlıca'dan sadeleştiren ve yayına haz. Faruk Bozgöz, *Dicle Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, V/1 (2003), s. 79-99.
- 58- "Muallaka", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yay., İstanbul 1986, VI, 402-403.
- 59- "Muallakat", *ML*, IX, 17.
- 60- "Muallakatü's-Seba", *AB*, XVI, 268-269.
- 61- "Muallakat üs-seb'a", *BL*, XVI, 8337.
- 62- Muhtar, Cemâl, "İmru'ülkays", *Doğu Dilleri*, c. I, sy. 2 (1966), s. 177-193.
- 63- _____, "Antere", *DİA*, III, 237.
- 64- _____, "Antere Kıssası", *DİA*, III, 237-238.
- 65- "Nabiga", *AB*, XVI, 372.
- 66- "Nabiga Zübyani", *BL*, XVI, 8503.
- 67- "Nabiga Zübyânî", *ML*, IX, 192.
- 68- Özdemir, Sevim, "Yedi Askı-Arap Edebiyatının Harikaları", *Tabula Rasa*, yıl: 4, sy. 12 (Eylül-Aralık 2004), s. 219-221 [Tanıtma].
- 69- Parmaksızoğlu, İ., "Nâbiga", *TA*, XXV, 59.
- 70- Sarıış, İbrahim, "Mu'allakât-ı Seb'a", *Şâmil İslâm Ansiklopedisi*, genel yönetim ve redaksiyon: Ahmed Ağırakça, Şâmil Yayınevi, İstanbul 1991, IV, 221-222.
- 71- Savran, Ahmet, "İmru'ülkays b. Hucr", *DİA*, XXII, 237-238.
- 72- Seligsohn, M., "Alkame", *İA*, I, 360.
- 73- "Tarafa", *AB*, XX, 399.
- 74- "Tarafa Amr bin Abd", *ML*, XI, 892.
- 75- "Tarafa bin el-Abd [el-Bekrî]", *BL*, XXII, 11238.
- 76- Tülücü, Süleyman, "Lebîd", *Diyanet Dergisi*, sy. 98-99 (Temmuz-Ağustos 1970), s. 231-234.

- 77- _____, "Mu'allakât'ta 'Nesîb' ", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XXIV-XXV (1980-1986), s. 429-440.
- 78- _____, "Mu'allakât, Şerh ve Baskıları, Tercümeleri", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 6 (1986), s. 253-266.
- 79- _____, "Büyük Arap Şairi Zuheyr b. Ebî Sulmâ ve Tercüme-i Hâli İle İlgili Kaynak ve Tetkiklerin Tenkidi ve Değerlendirilmesi", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 8 (1988), s. 165-181.
- 80- _____, "Câhiliye Devri Şâirlerinden Zuheyr'in Dinî İnancı ve Şiirlerinde Dinî İzler", *Diyanet Dergisi*, c. 25, sy. 2 (Nisan-Mayıs-Haziran 1989), s. 3-12.
- 81- _____, "A'şâ, Meymûn b. Kays", *DİA*, III, 544-545.
- 82- _____, "Büyük Bir İslâm Şâiri: Lebîd", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 10 (1991), s. 173-180.
- 83- _____, "Bir Hakîm ve Hanîf Şair: Zuheyr b. Ebî Sulmâ", *İslâmî Edebiyat*, sy. 23 (Ocak-Şubat-Mart 1994), s. 36-38.
- 84- _____, "Mu'allaka Şairlerinden: 'Antere'", *EKEV Akademi Dergisi*, c. 1, sy. 4 (Mayıs 1999), s. 15-22; *Prof. Dr. Nihad M. Çetin'e Armağan*, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1999, s. 221-230.
- 85- _____, "Mu'allaka Şairlerinden: 'Amr b. Kulsûm'", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 16 (2001), s. 81-96.
- 86- _____, "Lebîd b. Rebîa", *DİA*, XXVII, 121-122.
- 87- _____, "Muallakât", *DİA*, XXX, 310-312.
- 88- _____, "Nâbiga ez-Zübyânî", *DİA*, XXXI [Baskıda].
- 89- Uzun, Taceddin, "Alkame b. Abede", *DİA*, II, 466-467.
- 90- [Yaltkaya], Şerefeddîn, " 'Arab Edebiyatı'", *Bilgi Mecmuası*, yıl: 1, c. 1, sy. 4 (Şubat 1329), s. 364- 397; sad. Nevin Karabela, *Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, III/9 (Bahar 2003), s. 129-144.
- 91- _____, "Yedi Askî'dan: İmrü-el-Kays ve Askısı", *Tercüme*, IV/19 (19 Mayıs 1943), s. 6-11.
- 92- Yıldız, Musa, "Yedi Askı-Arap Edebiyatının Harikaları", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 8, sy. 21 (Güz 2004), s. 361-362 [Tanıtma].
- 93- Yılmaz, İbrahim, "A'şâ ve Kasîde-i Dâliyye", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 14 (1999), s. 245-268.

94- _____, "Arap Şiiri ve Hikâyecilik-Antere Örneği", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 15 (2001), s. 249-266.

95- Yüksel, Azmi, "Abid b. Ebras", *DİA*, I, 308-309.

96- "Züheyr", *AB*, XXII, 623.

97- "Züheyr bin Ebi Sulma Rabia", *ML*, XII, 957.

98- "Züheyr bin Ebi-Sülma", *BL*, XXIV, 12779.

VI- Mu'allakât ve Şairlerinden Bahseden Makaleler, Maddeler

1- Açıkgöz, Halil, "Kur'an'da Türkçe Kelime Var mı?", *Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi*, yayına haz. Günay Karaağaç, Akçağ Yay., Ankara 2004, s. 41, 60.

2- Ahmed Naîm [Babanzâde], "Semev'el'in Bir Fahriyesi", *Servet-i Fünûn*, c. 16, sy. 392 (13 Eylül 1314), s. 23.

3- Akün, Ömer Faruk, "Şemseddin Sâmî", *İA*, XI, 415.

4- Algül, Hüseyin, "Gatafân (Benî Gatafân)", *DİA*, XIII, 400.

5- Altıntaş, Ramazan, "Cahiliye Arap Toplumunda Kadın", *Diyanet İlmî Dergi*, c. 37, sy. 1 (Ocak-Şubat-Mart 2001), s. 66, 67, 68-69, 70.

6- "Arap Edebiyatı", *TA*, III, 236.

7- "Araplar (Arap Edebiyatı)", *Hayat Ansiklopedisi*, Hayat Yay., İstanbul, ts., I, 244.

8- Arendonk, C.Van, "Hammâdürrâviye", *İA*, VI/1, 194.

9- _____, "Hâtîm Tâî", *İA*, VI/1, 371.

10- Arslan, Ahmet Turan, "Asr-ı Saâdet Arefesinde İslâmî Edebiyata Basamak Olan Arap Edebiyatı", *İslâmî Edebiyat*, sy. 1 (Mayıs 1988), s. 13.

11- _____, "Asrı Saadette Edebiyat", *İslâmî Edebiyat*, sy. 3 (Kasım-Aralık-Ocak 1988/89), s. 12.

12- Aruçi, Muhammed, "Hersekli Mehmed Kâmil Bey", *DİA*, XVII, 235.

13- Aşçıoğlu, Osman, "Arap Dilinde Şart Kipi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 4, sy. 4 (1992), s. 192.

14- Âşık, Nevzat, "el-Hemezânî ve Makâmâtı", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, I (1983), s. 79, 80.

15- _____, "el-Hemezânî'nin Makâmâtı'nda İşlediği Kudye, Va'z, Tenkid, Medh ve İctimaî Konular", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, III (1986), s. 38, 39-40, 42.

16- Atalay, Orhan, "Kur'an'da Sosyal Grup İfade Eden Kavramlar", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 16 (2001), s. 212.

- 17- Atasoy, Nurhan, "Hırka-i Saâdet", *DİA*, XVII, 375.
- 18- Ateş, Ahmed, "Hassân", *İA*, V/1, 344.
- 19- _____, "Çorum ve Yozgat Kütüphanelerinden Bâzı Mühim Arapça Yazmalar", *İslâm İlimleri Enstitüsü Dergisi*, I (1959), s. 63-64, 65-67.
- 20- _____, "Arapça Yazı Dilinde Türkçe Kelimeler (X.Yüzyıla Kadar)", *Reşid Rahmeti Arat İçin*, TKAE Yay., Ankara 1966, s. 27.
- 21- _____, "Sâr", *İA*, X, 199, 200.
- 22- Athamina, Khalil, "İslâm Öncesi Arabistan'da Kabile Kralları", çev. İsrail Balcı-Celal Emanet, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 18-19 (2005), s. 195, 196, 197-198 (dipnot 15), 202-203, 204, 206, 207 (dipnot 76), 212 (dipnot 108).
- 23- Avcı, Casim-Şentürk, Recep, "Kabile", *DİA*, XXIV, 31.
- 24- Aycan, İrfan, "İslâm Toplumunda Eğlence Sektörünün Ortaya Çıkışı", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XXXVIII (1998), s. 166, 177.
- 25- Aytaç, Bedrettin, "Abbâsî Devrinde Nesir ve al-Harîrî", *DTCFD*, XXXV/1 (1991), s. 4-5.
- 26- Badawî, M.M., "Ahmad Şavkî", çev. Azmi Yüksel, *DTCFD*, XXXI/1-2 (1987), Cumhuriyetin 60. Yıldönümü Armağanı, s. 481.
- 27- Bakırcı, Selami, "Arap Şiirinin İntikalinde Dinî ve Ahlâkî Değerler", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 7, sy. 15 (Bahar 2003), s. 183.
- 28- Basset, René, "Ka'b", *İA*, VI, 5.
- 29- Baytop, Turhan-Bozkurt, Nebi, "Misk", *DİA*, XXX, 181, 182.
- 30- Benli, Mehmet Sami, "Muhammed b. Habîb", *DİA*, XXX, 534.
- 31- Blachère, R.-Çetin, Nihad M., "Zu'r-Rumme", *İA*, XIII, 634.
- 32- Bozkurt, Nebi, "İçki", *DİA*, XXI, 456.
- 33- _____, "Lakap", *DİA*, XXVII, 65.
- 34- Brockelmann, [C.], "A'lem", *İA*, I, 299.
- 35- _____, "Arabistan (Edebiyat)", *İA*, I, 525, 527.
- 36- Buhl, Fr., "Hîre", *İA*, V/1, 537.
- 37- _____, "Teymâ", *İA*, XII/1, 224.
- 38- Bulut, Ali, "Câhiliye Şiirinde Bazı Dinî Motifler", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 18-19 (2005), s. 217, 218-223, 224-225, 226, 230-232, 233, 235.

- 39- _____, "Yûnus b. Habîb ve Nahivdeki Yöntemi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 18-19 (2005), s. 250.
- 41- _____, "Kur'an Filolojisine Dair İbn Abbâs'a Nisbet Edilen Üç Eser", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 20-21 (2005), s. 286, 287, 288, 289.
- 42- Caferoğlu, A., "Tadeusz Kowalski", *Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, III/3-4 (31 Mart 1949), s. 246, 247.
- 43- Cerrahoğlu, İsmail, "Kur'anı Kerim ve Hanîfler", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XI (1963), s. 87.
- 44- _____, "Hazret-i Peygamber'in En Mühim Mucizesi Kur'an-ı Kerim", *Diyanet Dergisi*, c. 7, sy. 68-69 (Ocak-Şubat 1968), s. 19.
- 45- _____, "İbn Hişam ve Sîresindeki Garîbu'l-Kur'ânı", *İslâm İlimleri Enstitüsü Dergisi*, III (1977), s. 7, 8, 9, 11, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 28.
- 46- Ceviz, Nurettin, "Câhiliye Döneminde Süvari Şairler", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 6, sy. 10 (Kış 2002), s. 177-178, 180-181, 186-190.
- 47- Çağıl, Necdet, "Kur'an Tüm Fesâhat İhlâllerine Kapalı mıdır?", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 18 (2002), s. 182.
- 48- Çağmar, M.Edip, "Diyarbakır İl Halk Kütüphanesinde Bulunan Yazma Eserler (Arap Dili İle İlgili Olanlar)", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, III/2 (2001), s. 189, 190, 191.
- 49- _____, "Arap Dilinde 'Tağlîb' ", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, IV/2 (2002), s. 98, 99.
- 50- _____, "Belâgat İlminde İzafîlik", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, V/2 (2003), s. 58-59.
- 51- _____, "Araplarda Ad Koyma", *Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: III, sy. 8 (Kış 2003), s. 100, 101.
- 52- Çağrıncı, Mustafa, "Arap (İslâm'dan Önce Araplar'da Din)", *DİA*, III, 317.
- 53- _____, "Hak (İslâm Düşüncesi)", *DİA*, XV, 137.
- 54- _____, "Hevâ", *DİA*, XVII, 275, 276.
- 55- _____, "Hilim", *DİA*, XVIII, 33, 36.
- 56- _____, "İntikam", *DİA*, XXII, 356.
- 57- _____, "Matem", *DİA*, XXVIII, 128.
- 58- Çakır, Mehmet, "Arapzade Muhammed Nuri Efendi'nin Banet-Suad Kasidesi Şerhi Üzerine", *Türk Kültüründe İz Bırakan İskilipli Âlimler (Sempozyum: 23-*

25 Mayıs 1997-İskilip), yayına haz. Mevlüt Uyanık, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1998, s. 365 (dipnot 1), 367.

59- Çavuşoğlu, Mehmed, "Kasîde", *Türk Dili*, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), sy. 415-416-417 (Temmuz-Ağustos-Eylül 1986), s. 17-18.

60- Çelebi, Muharrem, "Arapça'da Ezdâd Meselesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, IV (1987), s. 43.

61- _____, "el-Cevâlîkî'nin el-Muhtasar'da Metodu ve Kaynakları", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, VI (1989), s. 142, 143, 144.

62- Çelebi, Rabiha, "Fen el-Aruz", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, VIII (1994), s. 337.

63- Çelik, Abbas, "Osmanlıların Son Dönemlerinde Medreselerin Yenileşme Çabaları", *Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlmî Dergisi*, sy. 5 (2004), s. 123.

64- Çelik, Ahmet, "Kur'ân'a Göre Ahiret İnancının Bireysel ve Toplumsal Yönü", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 16 (2001), s. 180, 181.

65- Çetin, Nihad M., "Ahmed Ateş, Hayatı ve Eserleri", *Şarkiyat Mecmûsı*, VII (1972), s. 6, 9, 15, 16, 17.

66- _____, "Arapça Birkaç Darb-ı Meselin ve Şeyhî'nin Har-nâme'sinde İşlediği Hikâyenin Menşei Hakkında", *Şarkiyat Mecmûsı*, VII (1972), s. 228.

67- _____, "Şiir", *İA*, XI, 531, 532, 535, 536, 537, 538.

68- _____, "Arabistan (Edebiyat)", *KTİA*, I (fas. 2), s. 141, 142, 144, 145, 147.

69- _____, "Ahbâr", *DİA*, I, 487.

70- _____, "Arap (Edebiyat)", *DİA*, III, 286, 287, 288, 289, 291, 293.

71- _____, "Ateş, Ahmet", *DİA*, IV, 55.

72- Çiçekler, Mustafa, "Landberg, Carlo de", *DİA*, XXVII, 99.

73- Çiftçi, Faruk, "Arap Geleneğinde Şair ve Cin İlişkisi", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 6, sy. 13 (Güz 2002), s. 316, 318, 319, 320, 322.

74- _____, "Hassân b. Sabit'in Hz. Peygamber İçin Söylediği Mersiyeler", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, yıl: 2, sy. 4 (Temmuz-Aralık 2004), s. 80, 82-83, 84-85.

75- Çiftçi, Hasan, "Klâsik İslâm Edebiyatında Hiciv ve Mizah", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sy. 10 (1998), s. 139, 142.

76- Çöğenli, M. Sadi, "Cemheretü eş'âr'l-Arab", *DİA*, VII, 324.

77- ed-Dakûkî, Hüseyin Ali, "Hîre", *DİA*, XVIII, 123.

- 78- Danışman, Nafiz, “ ‘Cahiliyye’ Kelimesinin Mânâ ve Menşei”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. V, sy. I-IV (1956), s. 194.
- 79- _____, “Kasîde-i Bürde (Bürde Kasîdesi)”, *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, c. 2, sy. 12 (Aralık 1963), s. 22.
- 80- Darkot, Besim, “Ankara”, *İA*, I, 441.
- 81- Demir, İsmail, “Câhiliyet ve İslâm’ın İlk Dönemlerinde Yaşamış Bazı Cömertler”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 18 (2002), s. 209-210.
- 82- Demirayak, Kenan, “Arap Edebiyatında Şiirle Kazanma”, *İslâmî Edebiyat*, sy. 21 (Temmuz-Ağustos-Eylül 1993), s. 47, 48.
- 83- _____, “Bânet Su’âd Kasîdesi Üzerine”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi*, sy. 24 (1997), s. 141, 146, 150-153, 154.
- 84- _____, “Kasidetü’l-Bürde”, *DİA*, XXIV, 566.
- 85- Dilçin, Cem, “Divan Şiirinde Gazel”, *Türk Dili*, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), sy. 415-416-417 (Temmuz-Ağustos-Eylül 1986), s. 80.
- 86- Durmuş, İsmail, “Halef el-Ahmer”, *DİA*, XV, 235.
- 87- _____, “Hamâse”, *DİA*, XV, 437, 438, 439.
- 88- _____, “Hezl”, *DİA*, XVII, 305.
- 89- _____, “Hiciv”, *DİA*, XVII, 448.
- 90- _____, “Hureymi”, *DİA*, XVIII, 386.
- 91- _____, “İbn Ebü’l-İsba’ ”, *DİA*, XIX, 468.
- 92- _____, “İbn Hazm (Dil ve Edebiyat)”, *DİA*, XX, 60.
- 93- _____, “İbn Keysân”, *DİA*, XX, 135.
- 94- _____, “İbnü’n-Nehhâs el-Halebî”, *DİA*, XXI, 178.
- 95- _____, “İftinân”, *DİA*, XXI, 521.
- 96- _____, “İhbâr”, *DİA*, XXI, 528.
- 97- _____, “İktidâb”, *DİA*, XXII, 55.
- 98- _____, “İktidâr”, *DİA*, XXII, 56.
- 99- _____, “İltifât”, *DİA*, XXII, 152.
- 100- _____, “İntihâ”, *DİA*, XXII, 347.
- 101- _____, “İntihal”, *DİA*, XXII, 348.
- 102- _____, “İrsâl-i Mesel”, *DİA*, XXII, 451.
- 103- _____, “İrticâl”, *DİA*, XXII, 460.
- 104- _____, “İstidrâc”, *DİA*, XXIII, 329.

- 105- _____, "İstisna", *DİA*, XXIII, 389.
106- _____, "Lugaz", *DİA*, XXVII, 222.
107- _____, "Mesel", *DİA*, XXIX, 294.
108- _____, "Methiye", *DİA*, XXIX, 406, 407.
109- _____, "Muhammed (Arap Edebiyatı)", *DİA*, XXX, 451, 454.
110- _____ - Çuhadar, Mustafa, "İbnü'r-Rûmî", *DİA*, XXI, 186.
111- _____ - Öztürk, Mürsel-Pala, İskender, "Kafiye", *DİA*, XXIV, 151,
152.
112- Efendioğlu, Mehmet, "Muhadramûn", *DİA*, XXX, 395.
113- Ege, Ramazan, "Tarîk, Sebîl, Sırât ve Şîr'a Kelimelerinin Arap Dili Açısından Mukayeseli Anlamları ve Kur'ân-ı Kerîm'de Kullanılışları", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XIX (2004), s. 28, 31, 53.
114- Elmalı, Hüseyin, "el-Hamâse", *DİA*, XV, 440.
115- _____, "Hassân b. Sâbit", *DİA*, XVI, 399-400.
116- _____, "Hitâbet (Arap Edebiyatı)", *DİA*, XVIII, 158.
117- _____, "Kaside", *DİA*, XXIV, 562, 563.
118- _____, "el-Mufaddal ed-Dabbî", *DİA*, XXX, 364.
119- _____, "el-Mufaddaliyyât", *DİA*, XXX, 366.
120- Er, Rahmi, "Modern Mısır Tiyatrosu (I)", *DTCFD*, XXXIII/1-2 (1990), s. 134, 139; (II), XXXV/1 (1991), s. 116, 117, 120.
121- _____, "Muhammed Huseyn Heykel ve Onun Dil ve Edebiyatla İlgili Bazı Görüşleri", *DTCFD*, XXXVII/1-2 (1995), s. 612.
122- _____, "Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının 1970 Yılından Günümüze Dek Olan Bilimsel Etkinlikleri", *Türkiye'de Sosyal Bilimlerin Gelişmesi ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sempozyumu-Bildiriler*, 24-26 Nisan 1996, Ankara, Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay., Ankara 1998, s. 261, 262, 263, 266.
123- Eren, İsmail, "Fehim Bayraktareviç (14.XI.1889-22.II.1970)", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 2-3 (1973-1974), s. 188 (nr. 47), 189 (nr. 63).
124- Ergin, Ali Şakir, "Ferezdak", *DİA*, XII, 374.
125- _____, "Hansâ", *DİA*, XVI, 47.
126- Ergün, Mustafa, "II. Meşrutiyet Döneminde Medreselerin Durumu ve Islâh Çalışmaları", *DTCFD*, XXX/1-2 (Ocak 1979-Haziran 1982), s. 79.

- 127- Eroğlu, Ali, "Şiirle İstişad ve İstişad Açısından Medarik", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 11 (1993), s. 329, 334, 351-352, 353-354; sy. 12 (1995), s. 156, 157, 162.
- 128- Farès, Bichr, "Mürüvvet", *İA*, VIII, 815.
- 129- Farmer, H.G., "Ginâ", *İA*, IV, 774.
- 130- _____, "Üd", *İA*, XIII, 6.
- 131- Fayda, Mustafa, "Adnân", *DİA*, I, 392.
- 132- Furat, A.S., "Şeytan", *İA*, XI, 492.
- 133- _____, "Nihad M.Çetin, Hayatı ve Eserleri", *Şarkiyat Mecmuası*, VIII (1998), s. 6, 7.
- 134- Gardet, Louis, "Din ve Kültür", çev. İlhan Kutluer, *İslâm Tarihi Kültür ve Medeniyeti*, editör: P.M.Holt v.dğr., Hikmet Yay., İstanbul 1989, IV, 118, 119.
- 135- Gencosman, M. Nuri, "İslâmî Edebiyatta Kasîde", *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, c. 2, sy. 6-7 (Haziran-Temmuz 1963), s. 32, 33.
- 136- Goldziher, Ignaz, "Müslümanlarda Sekîne Kavramı", çev. Mehmed S. Hatiboğlu, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XXVI (1983), s. 143.
- 137- Gökyay, Orhan Şaik, "Şiir ve Şairler Hakkında", *Tarih ve Toplum*, c. 18, sy. 104 (Ağustos 1992), s. 11.
- 138- Güleç, Hasan, "İmam Şâfiî ve Edebî Şahsiyeti", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, I (1983), s. 126.
- 139- Gülensoy, Tuncer, "Erzurum Ağzı İle 'Hâtemi Tâî Masalı' ", *Türkoloji Dergisi*, VIII (1979), s. 407.
- 140- Gülle, Sıtkı, "Arap Edebiyatında 'Makâme' ve el-Harîrî'nin Osmanlı Medreselerinde Yüksek Arapça Öğretimi Çerçevesinde Okutulan 'el-Makâmât'ı", *İ.Ü.İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 2 (2000), s. 180-181, 182.
- 141- Gümüş, Sadreddin, "Garîbu'l-Kur'ân Tefsirinin Doğuşu", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 5-6 (1987-1988), s. 20, 23.
- 142- Gündüzöz, Soner, "Kur'ân'da Yerleşik Gramer Kurallarına Aykırı Dil Yapıları ve Kur'ân'ın Lehçe Haritası Üzerine Bir İnceleme (I)", *Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: II, sy. 6 (Yaz 2002), s. 79, 91, 92; (II), yıl: II, sy. 7 (Güz 2002), s. 133.
- 143- _____, "Klâsik ve Modern Arapçanın Tarihsel ve Filolojik Sınırları", *Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: III, sy. 8 (Kış 2003), s. 77, 82, 83.

144- _____, "Kur'ân'da Renklerin Büyülü Gücü-Semiotik Bir İnceleme", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 7, sy. 16 (Yaz 2003), s. 74-75 (dipnot: 21, 22, 24, 26, 28, 29, 31, 33, 35-42).

145- Gürkan, Nejdet, "Hz. Peygamber'in Şiir ve Şairlere Bakış Açısı", *IV. Kutlu Doğum Sempozyumu (Tebliğler)*, S.D.Ü.İlâhiyat Fakültesi Yay., Isparta 2002, s. 178, 179, 186-187.

146- _____, "Muhadram Şairlere Göre Hz. Muhammed", *Dini Araştırmalar*, c. 6, sy. 16 (Mayıs-Ağustos 2003), s. 7, 9, 10, 12, 13, 21, 23.

147- Hacımüftüoğlu, Nasrullah, "Belâgat İlminin Gelişmesine Müessir Olan Kaynaklar", *Atatürk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 11 (1993), s. 271.

148- _____, "Ahmet Cevdet Paşa'nın Belâgat-ı Osmaniye'si ve Yankıları", *Ahmet Cevdet Paşa (1823-1895)*, (Sempozyum: 9-11 Haziran 1995), Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1997, s. 228.

149- Hafacî, Muhammed Abdulmun'im, "İslâmiyetin Arap Toplumuna ve Diline Etkisi", çev. Emine Ersöz, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 11 (2003/2), s. 191.

150- Haffner, A., "Evs", *İA*, IV, 419.

151- Halefullah, M. "Arap Edebiyatı: Edebî Tenkit Teorileri", çev. Lamii Güngören, *İslâm Düşüncesi Tarihi*, editör: M.M.Şerif, Türkçe baskının editörü: Mustafa Armağan, İnsan Yay., İstanbul 1991, III, 249-250.

152- Harman, Ö.Faruk, "Kur'an-ı Kerim'de Din Kavramı", *Kur'an ve Tefsir Araştırmaları-I*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2000, s. 74-75.

153- _____, "Lokman", *DİA*, XXVII, 205.

154- Hatiboğlu, İbrahim, "Muammerûn", *DİA*, XXX, 325.

155- Hekimoğlu, Muhammet, "Raşit Halifeler Döneminde Şiir (11-40/632-661)", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: I, sy. 1 (Bahar 2001), s. 110.

156- Hıdır, Özcan, "Yahudi Kültürünün Hadislere Etkisi İddiaları Üzerine", *Hadis Tetkikleri Dergisi*, c. III, sy. 1 (2005), s. 28.

157- Işık, Emin, "İbnü'l-Enbârî, Ebû Bekir", *DİA*, XXI, 25, 26.

158- İsbindârî, Abdurrahman Ö. Muhammed, "Mekke Döneminde Kur'ân-ı Kerim Kitabeti", trc. Eşref Önen, *Kur'an'ın Mûcizevî Korunması*, Işık Yay., İzmir 2004, s. 76-77.

159- "Kâ'b bin Züheyr", *Yeni Rehber Ansiklopedisi*, Türkiye Gazetesi [Yay.], İstanbul 1993, X, 354.

- 160- Kaçar, Halil İbrahim, "Belâgat Açısından Eksiltisiz İfadelerin (Zikir Üslûbu) Anlam Boyutu", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 22 (2002/1), s. 71-72.
- 161- Kafesoğlu, İbrahim, "Tarihte 'Türk' Adı", *Reşid Rahmeti Arat İçin*, TKAE Yay., Ankara 1966, s. 312.
- 162- Kahraman, Ahmet, "Ararat, Yusuf Cemil", *DİA*, III, 332.
- 163- Kahraman, Kemal, "Jones, Sir William", *DİA*, XXIII, 581.
- 164- Kahyaoğlu, Yasin, "Resulullah'ın Şairi Hassan b. Sabit'in Hayatı ve Şiirleri", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, II (1996), s. 318, 319.
- 165- Kalender, Ruhi, "XV. Yüzyıla Kadar Arap, İran ve Türk Musikisinin Kısa Tarihçesi", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XXXIX (1999), s. 264.
- 166- Kallek, Cengiz, "Esed (Benî Esed)", *DİA*, X, 364.
- 167- _____, "Kafiz", *DİA*, XXIV, 155.
- 168- Kam, Ferîd, "Vezn-i 'Arûzî ile 'Arab-'Acem Edebiyatına Dâir Bir İki Söz", *Mahfil*, sy. 1 (Zilka'de 1338), s. 13-16.
- 169- _____, " 'Arab Romanları", *Mahfil*, sy. 2 (Zilhicce 1338), s. 28-29.
- 170- _____, "Câhiliye Âsârından Birkaç Numûne", *Mahfil*, sy. 6 (Rebîülevvel 1339), s. 156-157.
- 171- Kandemir, M.Yaşar, "Mesel (Hadis)", *DİA*, XXIX, 298.
- 172- Kapar, Mehmet Ali, "Eyyâmü'l-Arab", *DİA*, XII, 15.
- 173- _____, "Lahmiler", *DİA*, XXVII, 55.
- 174- Karaarslan, Nasuhi Ünal, "Ebû Nüvâs", *DİA*, X, 206.
- 175- _____, "İbnü's-Sikkî", *DİA*, XXI, 211.
- 176- Karabacak, Esra, "Prof. Dr. Nihad M. Çetin Bibliyografyası", *Boğaziçi Üniversitesi Arap Dili Uygulama ve Araştırma Merkezi Bülteni*, sy. 2 (1993), s. 15, 16.
- 177- Karabela, Nevin, "Arap Dilinde Terhîm", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 13 (2004/2), s. 121, 123.
- 178- "Kasîde", *TA*, XXI, 375.
- 179- Kazancıgil, Aykut, "Mehmed Şerefeddin Yalıtıkaya (1879-1947)", *Bilim, Felsefe, Tarih 1* (Mayıs 1991), s. 120, 128.
- 180- Kılıç, Hulûsi, "A'şâ", *DİA*, III, 544.
- 181- _____, "Bağdatlı Mehmed Fehmî", *DİA*, IV, 448-449.
- 182- _____, "Destan (Arap Edebiyatında Destan)", *DİA*, IX, 208.
- 183- _____, "Enbârî, Kemâleddin", *DİA*, XI, 173.

- 184- Kılıç, Sadık, "Şiir, Rûhun ve Aklın Tek Çılgılık Olduğu Bir Beyân Gücüdür", *Kalem ve Onur*, yıl: 4, sy. 11 (Haziran 1996), s. 7-8, 10.
- 185- Kılıçlı, Mustafa, "Ebû Firâs el-Hamdânî", *DİA*, X, 126.
- 186- _____, "Leylâ el-Ahyeliyye", *DİA*, XXVII, 156.
- 187- Kindermann, H., "Sefîne", *İA*, X, 312.
- 188- _____, "Taglib", *İA*, XI, 622, 625, 626.
- 189- Kister, M.J., "Mekke ve Temîm (İlişkisel Yönleri)", çev. Ali Aksu, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, VII/2 (2003), s. 364, 367, 368.
- 190- _____, "el-Hîre (Araplarla İlişkileri Üzerine Bazı Notlar)", çev. Ali Aksu, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, IX/1 (2005), s. 37, 45.
- 191- Koçak, İnci, "al-Harîrî'nin Makâmât'ındaki Bazı Atasözleri ve Deyimler", *DTCFD*, XXX/1-2 (Ocak 1979-Haziran 1982), s. 186, 189.
- 192- _____, "Arap Atasözlerine Geçmiş Edebiyatçılar", *Doğu Dilleri*, c. III, sy. 4 (1983), s. 109, 110, 112-113.
- 193- _____, "Cahiliye Çağı Şiirinde Öğüt Örnekleri", *Doğu Dilleri*, c. IV, sy. 1 (1985), s. 26-33, 35.
- 194- _____, "Arap Atasözleri", *DTCFD*, XXXV/1 (1995), s. 171 (dipnot 2), 174 (dipnot 19).
- 195- _____, "Kuruluşundan 1970 yılına Kadar DTCF Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının Bilimsel Etkinlikleri", *Türkiye'de Sosyal Bilimlerin Gelişmesi ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sempozyumu-Bildiriler*, 24-26 Nisan 1996, Ankara, Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay., Ankara 1998, s. 251.
- 196- Kowalski, Tadeusz, "Arap Edebiyatında Türklerin En Eski Zikredilişi", çev. Orhan Şaik Gökyay, *Orhun*, sy. 11 (Kasım 1943), s. 21-22; "Arap Edebiyatında Türklerden En Eski Bahisler" adı ile trc. Eşref Bengi Özbilen, *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. 99 (Aralık 1995), s. 181-183.
- 197- Köprülüzâde Mehmed Fuâd, "Bizde Mersiye ve Mersiyeciler", *Yeni Mecmua*, sy. 17 (1 Teşrîn-i Sâni 1917), s. 324, 326-328.
- 198- Krenkow, F., "Hansâ", *İA*, V/1, 218.
- 199- _____, "Kinde", *İA*, VI, 811.
- 200- _____-Çetin, Nihad M., "Şâir", *İA*, XI, 291, 292.
- 201- Kufralı, Kasım, "Beşşâr", *İA*, II, 575.

- 202- Kut, Günay, "Türk Edebiyatında Klâsik Dönem", *Osmanlı Uygarlığı* 2, yayına haz. Halil İnalçık-Günsel Renda, T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı [Yay.], Ankara 2004, s. 543.
- 203- Kuzgun, Şaban, "Hanîf", *DİA*, XVI, 38.
- 204- Küçükaşcı, Mustafa Sabri, "Kinde (Benî Kinde)", *DİA*, XXVI, 38.
- 205- _____, "Erken Dönem Arap-İslâm Edebiyatında 'Türk' Tasavvuru", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 11 (2002), s. 19.
- 206- Lammens, H., "Beyt Râs", *İA*, II, 590.
- 207- Lichtenstädter, Ilse, "Muhazram", *İA*, VIII, 511.
- 208- _____, "Nesîb", *İA*, IX, 203.
- 209- Macdonald, D.B., "Hakk", *İA*, V/1, 105-106.
- 210- Mîhâ'il Nu'ayme, "Şiir ve Şair", çev. Nurettin Ceviz, *Nüşa Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: III, sy. 11 (Güz 2003), s. 160.
- 211- Moberg, A., "Nûmân", *İA*, IX, 351.
- 212- Mollaibrahimoğlu, Süleyman, "Kur'ân-ı Kerim'de İltifat Sanatı", *Diyanet İlmî Dergi*, c. 33, sy. 1 (Ocak-Şubat-Mart 1997), s. 18.
- 213- Moritz, B., "Arabistan (Yazı)", *İA*, I, 500, 511.
- 214- Muhtar, Cemâl, "Cahiliye Devri Şiiri", *Doğu Dilleri*, c. I, sy. 1 (1964), s. 47, 48.
- 215- _____, "Beşşâr b. Bürd", *DİA*, VI, 8.
- 216- en-Nâtûr, Şahâde Ali, "İslâm'a Göre Ses ve Mûsiki Sanatı", çev. Ruhi Kalender-Âdem Akın, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XXXIII (1992), s. 190 (dipnot 22), 191 (dipnot 32).
- 217- Nicholson, Reynold A., "İslâm Öncesi Arap Şiirinde Dinin Etkileri", çev. İbrahim Yılmaz, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 17 (2002), s. 220-221, 222, 224.
- 218- Nuhoğlu, Hidayet Yavuz, "Ahlwardt, Wilhelm", *DİA*, II, 29.
- 219- _____, "Krenkow, Fritz", *DİA*, XXVI, 290.
- 220- Okay, M.Orhan-Düzdağ, M.Ertuğrul, "Mehmed Âkif Ersoy", *DİA*, XXVIII, 433.
- 221- Önkâl, Ahmet, "Âmir b. Tufeyl", *DİA*, III, 68.
- 222- _____, "Kays Aylân (Benî Kays Aylân)", *DİA*, XXV, 91.
- 223- _____-Bozkurt, Nebi, "Deve", *DİA*, IX, 223.
- 224- Öz, Mustafa, "İbn Ebû Şeneb", *DİA*, XIX, 468.

- 225- Özaydın, Abdülkerim, "Ankara (İslâmî Dönem)", *DİA*, III, 203.
- 226- Özbalıkcı, Mehmet Reşit, "Arap Dilinde İlk İstişhâd", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, V (1989), s. 371, 373.
- 227- _____, "Mihyâr ed-Deylemî", *DİA*, XXX, 44.
- 228- Özdemir, Abdurrahman, "Peygamber Şairi Hassân b. Sâbit ve Divanı", *İSTEM*, yıl: 2, sy. 4 (2004), s. 204, 209, 210-211.
- 229- Özdemir, Sevim, "Câhiliye Şiiri Üzerine", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 11 (2003/2), s. 196-197 [Tanıtma].
- 230- Özdoğan, M.Akif, "Klâsik Arap Edebiyatında Edebî Tenkidin Ortaya Çıkışı", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: II, sy. 7 (Güz 2002), s. 142-144, 151.
- 231- Özek, Ali, "Dirayet Müfessiri İbn Abbas", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 4 (1986), s. 72, 73.
- 232- Öztürk, Mustafa, "Kur'an'da ve İslâm Öncesi Arap Düşüncesinde 'Dehr' Kavramı", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 16 (2003), s. 259, 261-262.
- 233- Pala, İskender, "Osmanlı Dünyasında Edebî Hayat", *Osmanlı Medeniyeti-Siyaset, İktisat, Sanat*, Klâsik [Yay.], İstanbul 2005, s. 162.
- 234- Paret, R., "Semev'el b. Âdiyâ", *İA*, X, 471-472.
- 235- Plessner, M., "Tebrîzî", *İA*, XII/1, 99.
- 236- Polat, İbrahim Ethem, "Hanîf Şairlerin Şiirlerinde Monoteist Yapı", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: I, sy. 1 (Bahar 2001), s. 129-130.
- 237- Reckendorf, [H.], "Abs", *İA*, I, 115.
- 238- _____, "Esed", *İA*, 367.
- 239- Sadan, Joseph, "Bakirelerin Saçları ve Yıldızlı Gökler-II", çev. Ömer Kara, *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: III, sy. 11 (Güz 2003), s. 70, 71, 73, 80, 82, 83.
- 240- Sancak, Yusuf, "Eski Arap Şiirinde 'En Güçlü Şair' Kavramı", *EKEV Akademi Dergisi*, c. 1, sy. 1 (Kasım 1997), s. 233-235.
- 241- _____, "İbn Hişâm el-Ensârî", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 14 (1999), s. 201-202, 213.
- 242- _____, "Eski Arap Şiirinde Benzerlikler 'Eşbâh ve Nazâ'ir' ", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 7, sy. 16 (Yaz 2003), s. 226, 228, 229.

- 243- Sarıcık, Murat, "Selm ve Cehl Kelimeleri Üzerine", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, III (1997), s. 86, 87, 88, 89-90, 91, 92-93, 95, 98, 99, 102.
- 244- Sarıçam, İbrahim, "Câhiliyenin Asr-ı Saâdet'e Dönüşümünde Kur'ân'ın Rolü", *III. Kur'an Haftası Kur'an Sempozyumu*, 13-19 Ocak 1997, Fecr Yay., Ankara 1998, s. 20.
- 245- _____, "Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Peygamber Olarak Gönderildiği Ortam", *Diyanet İlmî Dergi*, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)-Özel Sayı- (2000), s. 21.
- 246- Sarmış, İbrahim, "İslâm'ın Şiire Bakışı", *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 3 (1990), s. 137, 151, 156, 157.
- 247- Savran, Ahmet, "İbrâhim as-Sûlî", *Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, Erzurum, sy. 15 (1986), s. 165 (dipnot 35).
- 248- _____, "Abû Bakr Muhammad b. Yahyâ as-Sûlî", *Remzi Oğuz Arık Armağanı*, Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay., Ankara 1987, s. 202.
- 249- _____, "Çağdaş Arap Hikâyeciliği ve Öncüleri", *Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi*, Erzurum, sy. 17 (1989), s. 69.
- 250- _____, "Düreyd. b. Simme", *DİA*, X, 30.
- 251- _____, "Kâ'b b. Züheyr", *DİA*, XXIV, 7.
- 252- Schaade, A.-Çetin, Nihad M., "Recez", *İA*, IX, 658, 659, 660, 661.
- 253- Schleifer, J., "Gassânîler", *İA*, IV, 719-720.
- 254- Seligsohn, M., "Eblak", *İA*, IV, 7.
- 255- Sevim, Acar, "Goethe ve Arap Dünyası", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 6 (1990), s. 206.
- 256- Sezer, İsmail Hakkı, "A'lem eş-Şentemerî", *DİA*, II, 363.
- 257- _____, "Kur'ân'da Şiir ve Şair", *Marife*, yıl: 3, sy. 1 (Bahar 2003), s. 20, 23, 24.
- 258- Simawe, A., "Arap Şiirinde Modernizm ve İstiare", çev. Faruk Çiftçi, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, yıl: 2, sy. 3 (Ocak-Haziran 2004), s. 116-117.
- 259- Soysaldı, H. Mehmet, "Kur'an'ı Doğru Anlamada Semantik Metodun Önemi", *Kur'an ve Dil-Dilbilim ve Hermenötik-Sempozyumu*, 17-18 Mayıs 2001, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Erzurum 2001, s. 42.

260- Soyupek, Hasan, "Dilde Türkçecilik Hareketinin Arapça Öğretimine Etkisi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 13 (2004/2), s. 140.

261- Subh, Ali Ali, "Arap Edebiyatı ve İslâm Edebiyatı", çev. Abdulhadi Timurtaş, *İslâmî Edebiyat*, sy. 38 (Nisan-Mayıs-Haziran 2003), s. 57, 58, 60.

262- Şahid, İrfan, "Edebiyat", çev. Kemal Kahraman, *İslâm Tarihi Kültür ve Medeniyeti*, editör: P.M.Holt v.dğr., Hikmet Yay., İstanbul 1989, IV, 205.

263- Şeşen, Ramazan, "Eski Arablar'a Göre Türkler", *Türkiyat Mecmuası*, XV (1968), s. 13, 14.

264- _____, "Ahmed Şevkî", *DİA*, II, 137.

265- Tolasa, Harun, "18. Yy.'da Yazılmış Bir Divan Edebiyatı Terimleri Sözlüğü-Müstakimzâde'nin *Istılâhâtü's-Şi'riye'si*", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XXIV-XXV (1980-1986), s. 360, 374, 380.

266- _____-İsen, Mustafa, "Kasîde", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yay., İstanbul 1982, V, 205.

267- Toprak, Faruk, "İbn Hâlavayh ve Kitâb Laysa", *DTCFD*, XXXVII/1-2 (1993), s. 206.

268- _____, "Arap Şiirinde Rumiyyat", *DTCFD*, c. 39, sy. 1-2 (1999), Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan, s. 132-133.

269- _____, "Klâsik Arap Şiir Eleştirmenlerine Göre: Matbu ve Mütakellif Şair", *EKEV Akademi Dergisi*, c. 2, sy. 1 (Kasım 1999), s. 70, 80.

270- _____, "Klâsik Arapça'da Kullanılan Bellibaşlı Dua, Beddua ve Temenniler", *EKEV Akademi Dergisi*, c. 2, sy. 2 (Mayıs 2000), s. 126, 127, 136, 137, 139, 141, 144.

271- _____, "Arap Şiirinde Adı Geçen Şarap Adları ve Bazı Hamriyyat Terimleri", *EKEV Akademi Dergisi*, c. 2, sy. 3 (Kasım 2000), s. 169, 173, 175, 176, 179, 180, 184-185, 187, 189, 191, 192.

272- _____, "Klâsik Arap Şiir ve Nesrinde Kuraldışı Kullanımlar (I)", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 6, sy. 10 (Kış 2002), s. 214-215; (II), yıl: 6, sy. 11 (Bahar 2002), s. 188.

273- _____, "Klâsik Arap Şiir ve Nesrinde En Sık Rastlanan Yeminler", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: II, sy. 7 (Güz 2002), s. 75, 81, 82.

274- _____, "Mersiye", *DİA*, XXIX, 215, 216, 217.

275- Topuzoğlu, Tefik Rüştü, "Arberry, Arthur John", *DİA*, III, 348.

- 276- _____, "Çetin, Nihad Mazlum", *DİA*, VIII, 291.
- 277- _____ -Karabacak, Esra, "Prof. Dr. Nihad Mazlum Çetin", *Prof. Dr. Nihad M. Çetin'e Armağan*, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1999, s. 13, 14.
- 278- Turgay, Nurettin, "Kur'an ve Şiir", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, I (1999), s. 64, 73, 77, 78.
- 279- _____, "İslâm Kültüründe Şiir", *Diyanet İlmî Dergi*, c. 40, sy. 1 (Ocak-Şubat-Mart 2004), s. 113, 116, 125, 126.
- 280- Tuzcu, Kemal, "Mısırlı Neo-Klâsik Şairler", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: II, sy. 5 (Bahar 2002), s. 122.
- 281- Tüccar, Zülfikar, "Hammâd er-Râviye", *DİA*, XV, 487.
- 282- _____, "Hutay'e", *DİA*, XVIII, 424.
- 283- _____, "Lyal, Charles James", *DİA*, XXVII, 264.
- 284- Tülüçü, Süleyman, "Hassân b. Sâbit b. Münzir el-Ensârî", *İslâm Düşüncesi*, yıl: 1, sy. 4 (Aralık 1967), s. 250.
- 285- _____, "Hazret-i Peygamber (s.a.v.)'in Takdir Ettiği Şair: Kâ'b b. Züheyr", *İslâm Medeniyeti*, sy. 8 (Mart 1968), s. 37.
- 286- _____, "Arab Edebiyatında Kasîde", *İslâm Düşüncesi*, yıl: 2, sy. 6 (Kasım 1968), s. 363-366.
- 287- _____, " 'Câhiliyye' Kelimesinin Mânâ ve Menşei", *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, sy. 4 (1980), s. 279-280, 281.
- 288- _____, "Kâ'b b. Zuheyr ve Kasîde-i Bürde'si Üzerine Notlar I", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 5 (1982), s. 159-160.
- 289- _____, "Eski Arap Yarımadasında Muhtelif Dinler ve Mensupları", *Din Öğretimi Dergisi*, sy. 26 (Ocak-Şubat 1991), s. 75.
- 290- _____, "Kur'an-ı Kerim'in Nüzûl Süreci İçinde Arap İleri Gelenleri İle Edip ve Şairlerinin Ona Karşı Tavrı ve Takdirleri", *1. Kur'an Sempozyumu, Tebliğler-Müzakereler*, 1-3 Nisan 1994, Bilgi Vakfı Yay., Ankara 1994, s. 50, 57, 61, 62; *Diyanet İlmî Dergi*, c. 30, sy. 3 (Temmuz-Ağustos-Eylül 1994), s. 38, 44, 48, 49.
- 291- _____, "Arapça ve Farsçanın Türkçeye Tesiri", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 13 (1997), s. 31-32.
- 292- _____, "Hâtim et-Tâî", *DİA*, XVI, 472.

293- _____, "Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri İle İlgili Önemli Bir Eser", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sy. 17 (2001), s. 177, 183, 184.

294- _____, "Mervân b. Ebû Hafsa", *DİA*, XXIX, 230.

295- _____, "Meddah, Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri Üzerine Bazı Notlar", *Atatürk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 24 (2005), s. 4.

296- Türek, Ahmed, "Ragıp Paşa Kütüphanesi'nde Bilinmeyen Bâzı Arapça Yazmalar", *Şarkiyat Mecmuası*, II (1957), s. 99-101.

297- Türkmen, Dursun Ali, "Arap Dilindeki Mesellerin Oluşumunda Kur'an'ın Etkisi", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 9, sy. 24 (Yaz 2005), s. 178-179.

298- Türkmen, Mehmet, "Hassan b. Sabit el-Ensârî", *Erciyes Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 2 (1985), s. 408.

299- [Ugan], Zâkir Kâdirî, "Dinî ve Gayr-i Dinî Rivâyetler", *DİFM*, sy. 4 (Teşrîn-i Sâni 1926), s. 154 vd.; sad. Osman Güner, Dâru's-Sünne, Samsun 2000; sad. Musa Alak, *İstanbul Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 4 (2001), s. 279-280, 282, 283-285, 286-289.

300- Uğur, Mücteba, "Büceyr b. Züheyr", *DİA*, VI, 480.

301- _____, " 'Kasîde-i Bürde'ye Reddiye' Kitapçığına Kısacık Reddiye", *Dinî Araştırmalar*, c. 2, sy. 4 (Mayıs-Ağustos 1999), s. 6.

302- _____, "Hz. Peygamber'e İlk Medhiyeler", *Diyanet İlmî Dergi*, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)-Özel Sayı- (2000), s. 531-534, 538, 540.

303- Uralgiray, Yusuf, "Ahmed Şevkî", *Doğu Dilleri*, c. I, sy. 4 (1970), s. 224, 241, 248, 251, 260.

304- _____, "Arab Edebiyatı Tarihine Mukayeseli Genel Bir Bakış", *Doğu Dilleri*, c. II, sy. 3 (1977), s. 211, 221, 235, 236, 239-240, 243.

305- Uzunoğlu, M.Vecih, "Türkiye'de Arap Dili Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri-II (1956-2004)", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: V, sy. 17 (Bahar 2005), özellikle, s. 21, 25, 27, 34 ve tür. yer.

306- Ünal, Ömer, "İslâm Öncesi Arap Şiirinde Bazı Dinî Motifler", *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: III, sy. 9 (Bahar 2003), s. 176-177, 179, 188-190.

307- _____, "Muhadram Şairlerin Şiirlerinde Kur'an'ın Etkisi", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 3, sy. 30 (Haziran 2003), s. 86, 89.

308- Weir, T.H., "Câhiliye", *İA*, III, 11.

- 309- _____, "Düreyd", *İA*, III, 665.
- 310- _____, "Zübyân", *İA*, XIII, 636.
- 311- Wensinck, A.J., "Amr", *İA*, I, 413.
- 312- Varol, Hüseyin, "Evs b. Hacer", *DİA*, XI, 542.
- 313- Yalar, Mehmet, "Arap Edebiyatında Şiir Kavramı Problemi-Mukayeseli ve Analitik Bir Bakış", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 11, sy. 1 (2002), s. 115.
- 314- Yazıcı, Hüseyin, "Hikâye", *DİA*, XVII, 480.
- 315- Yıldırım, Kadri, "Sülâsî Mücerred Fiillerin Mezîd Olmakla Kazandıkları Yeni Anlamlar", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, II (2000), s. 214, 216, 248.
- 316- _____, "Arap Dili ve Belâgatında Bedensel Beyân", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 6, sy. 13 (Güz 2002), s. 303, 307.
- 317- _____, "Klâsik Dönemde Arap Diline Giren Sözcükler-Hadisler Bağlamında Bir Örnek-", *Dinî Araştırmalar*, c. 5, sy. 14 (Eylül-Aralık 2002), s. 80, 85-88.
- 318- _____, "Arap Dilinde Müzekkerlik-Müenneslik Ayrımına Dil Felsefesi Açısından Bir Yaklaşım", *EKEV Akademi Dergisi*, yıl: 7, sy. 15 (Bahar 2003), s. 205.
- 319- Yılmaz, Ali, "Arap Edebiyatında Şeytanlı (Cinli) Şairler", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, VI/2 (2002), s. 264-265, 267-268.
- 320- Yılmaz, İbrahim, "İbnu'l-Hâcib, Hayatı, Eserleri ve el-Kâfiye Adlı Eserinin İncelenmesi", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 13 (1997), s. 488.
- 321- _____, "İmam Şâfi'î Dîvânında Geçen Başlıca Şiir Temaları", *EKEV Akademi Dergisi*, c. 1, sy. 2 (Mayıs 1998), s. 308, 309-310, 313, 318.
- 322- _____, "Klâsik Arap Şiirinde Nazım Şekilleri", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 22 (2004), s. 112-113, 114-115, 129-130, 131, 135.
- 323- Yılmaz, Nurullah, "Mahmûd Teymûr (1894-1973); Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi*, sy. 25 (1999), s. 205.
- 324- Yılmaz, Selahattin, "Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İhtisas Kütüphanesi'nde Bulunan Arap Dili ve Edebiyatı İle İlgili Kitaplar", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, VI/1 (2002), s. 338, 339, 340.

325- Yusuf, S.M., "Arap Edebiyatı: Şiir ve Nesir", çev. Lamii Güngören, *İslâm Düşüncesi Tarihi*, editör: M.M.Şerif, Türkçe baskının editörü: Mustafa Armağan, İnsan Yay., İstanbul 1991, III, 211, 214, 218, 224, 228.

326- _____, "Arap Edebiyatı: Gramer ve Sözlük Bilgisi", çev. Lamii Güngören, *İslâm Düşüncesi Tarihi*, editör: M.M.Şerif, Türkçe baskının editörü: Mustafa Armağan, İnsan Yay., İstanbul 1991, III, 236.

327- Yüce, Nuri, "Kowalski, Tadeusz", *DİA*, XXVI, 229.

328- Yüksel, Ahmet, "Kur'ân'da 'Fuḥş' Kavramı", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 11 (1999), s. 182.

329- _____, "Abdurrahmân b. İshâk ez-Zeccâcî ve Kitâbu'l-Lâmât'ı", *Nûsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: I, sy. 2 (Yaz 2001), s. 142, 143.

330- Yüksel, Azmi, "al-Zamahşarî's Elegy", *Doğu Dilleri*, c. II, sy. 4 (1981), s. 361, 362.

331- _____, "al-Zamakhsharî's Panegyric", *D.T.C.F. Atatürk'ün 100. Doğum Yılına Armağan Dergisi*, Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay., Ankara 1982, s. 627, 628-629, 638, 639-640.

332- _____, "al-Zamakhsharî's Love Poetry (Ghazal)", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c. 4, sy. 1 (1988), s. 163-170 [Genel olarak konu ile ilgili].

333- Zajaczkowski, A., "Tedausz Kowalski ve Şark Hakkındaki Eserleri", *Türk Dili Belleten*, seri: III, sy. 12-13 (Ocak-Aralık 1948), s. 93, 94.

334- Zajaczkowski, Włodzimierz, "Prof.Dr.Tedausz Kowalski (öl. 1948)- Ölümünün Otuzuncu Yıldönümü Münâsebetiyle-", trc. Abdurrahman Güzel, *Türk Kültürü*, XVIII/205-206 (Kasım-Aralık 1979), s. 28, 30, 34.

Kısaltmalar

- AB : *Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi*, I-XXII, İstanbul 1986-1990.
- BL : *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, I-XXIV, İstanbul 1992.
- BSOAS : *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, London.
- DİA : *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, I-, İstanbul-Ankara 1988- .
- DİFM : *Dârülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası*, İstanbul.
- DTCFD : *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Ankara.
- El² (İng.) : *The Encyclopaedia of Islam*, I-, New Edition, Leiden 1954- .
- GAL : Carl Brockelmann, *Geschichte der Arabischen Litteratur*, I-II, Leiden 1943-1949; *Suppl.*, I-III, Leiden 1937-1942.
- GAS (Ar.) : Fuat Sezgin, *Geschichte des Arabischen Schrifttums*, I-, Leiden 1967- ; Arapçaya çevirisi: Mahmûd Fehmî Hicâzî v.dğr., *Târîhu't-Türâsi'l-'Arabî*, I-, Riyad 1402-/1982- .
- IC : *Islamic Culture*, Haydarâbâd.
- IS : *Islamic Studies*, Karachi.
- İA : *İslâm Ansiklopedisi*, I-XIII, İstanbul 1940-1988.
- JRAS : *Journal of the Royal Asiatic Society*, London.
- KTİA : *Küçük Türk-İslâm Ansiklopedisi*, I (fas. 1-4), İstanbul 1974-1981.
- ML : *Meydan-Larousse, Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*, I-XII, İstanbul 1988-1989.
- RSO : *Rivista degli Studi Orientali*, Roma.
- SBAW : *Sitzungsberichte der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften*, Wien.
- TA : *Türk Ansiklopedisi*, I-XXXIII, Ankara 1943-1986.
- TDK : Türk Dil Kurumu (Ankara).
- TKAE : Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü (Ankara).
- TTK : Türk Tarih Kurumu (Ankara).